JAARGANG 38, NR 367 - € 6,50 / € 7,50 (B)

RAILHOBBY.nl

Tijdschrift voor modelspoor en grootbedrijf

Reportage Neurenberg 2015

AP 06715
8 718836 140303

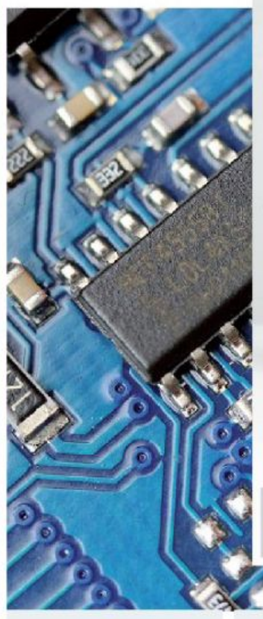
REPORTAGE SCONES
ENGELS TUSSENDOORTJE IN 00

DE HAVENSPOORLIJN
RAILVERVOER OP DE MAASVLAKTE

PROTO VT95.9 BIJ BREKINA
IN DE RAILTEST

De nieuwe catalogi van ESU "2015" zijn beschikbaar.
Zie: **www.loksound.nl**
of vraag ernaar bij uw winkelier-specialist !

En kom eens bij ons langs op OnTraxs.
6, 7 en 8 maart 2015 te Utrecht.
(zie: www.ontraxs.com - www.teammitropa.nl)

HET SPOORWEGMUSEUM

ONTRAXS! International Model Railway Event

www.loksound.nl

T S D
train service danckaert

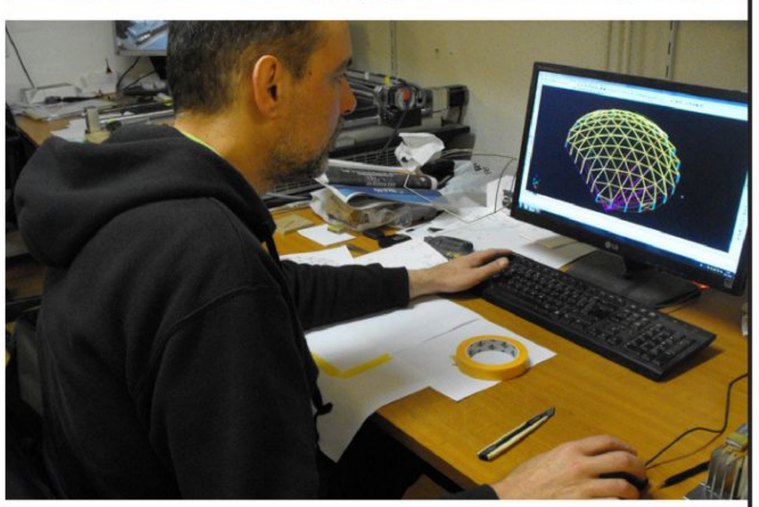

Historische treinen
worden voorbereid

Eerste huisjes voor
Engeland - Schotland

Aan het werk voor
Blijdorp in miniatuur

Speciale aanbieding voor lezers van Railhobby

MINI WORLD ROTTERDAM

Ga naar de Scope pagina: bladzijde 20!

Weena 745 / Rotterdam / 5 minuten lopen vanaf Rotterdam CS
www.miniworldrotterdam.com

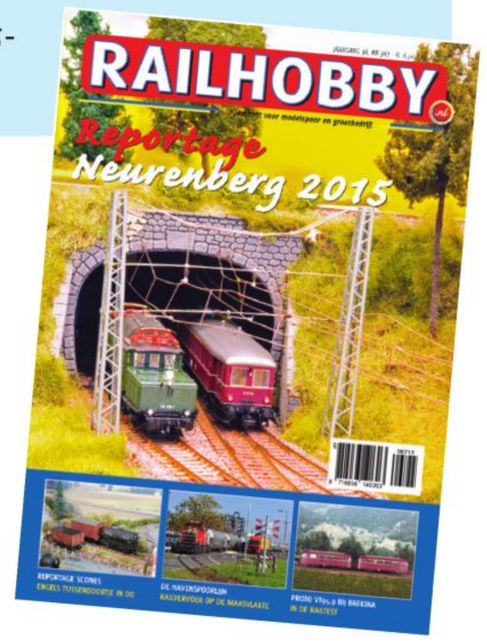

Een maand voor de Spielwarenmesse in Neurenberg de poorten opent, is het altijd lastig te voorspellen, laat staan te weten, wat de modelspoorfabrikanten voor het komende jaar in petto hebben. Deze mededeling is trouwens niet helemaal waar, want veel fabrikanten hebben zo begin januari al heel wat tipjes van de sluier opgelicht. Zo wordt ruim voor de beurs door bijvoorbeeld Märklin en Trix al de nieuwsfolder onder de pers verspreid. Wij maken dankbaar gebruik van de informatie die daar in vermeld is, maar we kunnen nog geen uitsluitsel geven over wat we daarvan in Neurenberg metterdaad zullen aantreffen. Niet zelden blijken vermeldingen te voorbarig en tegelijk worden noviteiten die de folder onder tijdsdruk niet gehaald hebben, bekend gemaakt. In grote lijnen staat het programma echter wel vast. Uw redactie kan voor veel merken dan ook redelijk wat huiswerk doen. En dat doen we ook.

Ook zijn er ieder jaar weer geluiden over wat de fabrikanten zouden moeten doen. In de jaren tachtig hechtte menige fabrikant aan overigens door henzelf geïnitieerde 'Wunschliste': u kon een lijstje met modellen die u op uw modelbaan of in uw vitrine miste, opgeven en de fabrikant zou daar uit kiezen of zich daardoor kunnen laten leiden. Men stopte daar snel mee, want er kwamen de meest bizarre unicaten op deze lijstjes voor, die voor grootseriefabrikanten volledig onhaalbaar zouden zijn. Momenteel circuleren vergelijkbare gedachten weer. Haalbaar? We hebben daarover zo onze twijfels. Waar we geen twijfel over hebben is de presentatie van het voor u liggende nummer van Railhobby. Veel plezier bij de lezing.

Nico van Roon

Rectificatie: *Op blz. 38 van de vorige editie van Railhobby is bij de foto linksonder een onjuist fotobijschrift geplaatst. De loc staat niet in de grijze grondverf en is gewoon turkoois. Beide foto's zijn kort na elkaar genomen en demonstreren dat de kleur turkoois zich lijkt aan te passen aan het omgevingslicht.*

COVER

Neurenberg 2015

Het immense Messecomplex in Neurenberg is ingedeeld in een soort raatmotief. De nieuwste hallen zijn echter 'gewoon' rechthoekig. In een van die hallen wordt het modelspoor ondergebracht, een fraaie hoge hal die veel buitenlicht toelaat. Vorig jaar meldden we dat de eerste indruk op de beurs was dat er minder firma's aanwezig waren dan eerdere jaren. Vanuit de beurscatalogus kon dat dit jaar weer het geval zijn. Wat de werkelijkheid is, zullen we pas ter plekke constateren.

ADVERTEERDERS

2	Train Service Danckaert	12	Peperkamp Modelbouw	56	Maddog Trains
2	Miniworld Rotterdam	12	Beelen Modelbouw	56	Fazinations Modellbau beurs Keulen
12	Modelspoorbeurs Houten	18	Spoorwegmusem Ontraxs	80	PicommIT
12	Van Zuthem autominiaturen	33	Veilinghuis Bouwman		
12	Van Appeldoorn Spoorwegfotografie	33	Modelspoorbeurs Zutphen		
12	Treintje Oost	56	Unique Senery Products		

RAILHOBBY.nl
Tijdschrift voor modelspoor e[illegible]bedrijf

scope

Met welk speciaal project zijn jullie onlangs begonnen?

Miniworld Rotterdam steekt het kanaal over! Niet letterlijk uiteraard, maar eind 2014 is de bouw van Engeland/Schotland in onze kelder volop van start gegaan. Medio 2016 zal hier meer dan tweehonderd vierkante meter modellandschap zijn verrezen dat zich uitstrekt van de krijtrotsen van Dover tot aan de Schotse Highlands. Een breed scala aan treinen, van stoom tot modern, zal door de dalen, heuvels en bergen tot bijna vier meter hoog rondrijden. Uiteraard zal de geschiedenis van de stoomlocomotief en de ontwikkeling van de industriële revolutie hier een belangrijke rol in spelen. Naast typische Britse steden, dorpen en landschappen zullen elementen als Stonehenge of de Forth Bridge bij Edinburgh of Loch Ness niet ontbreken.

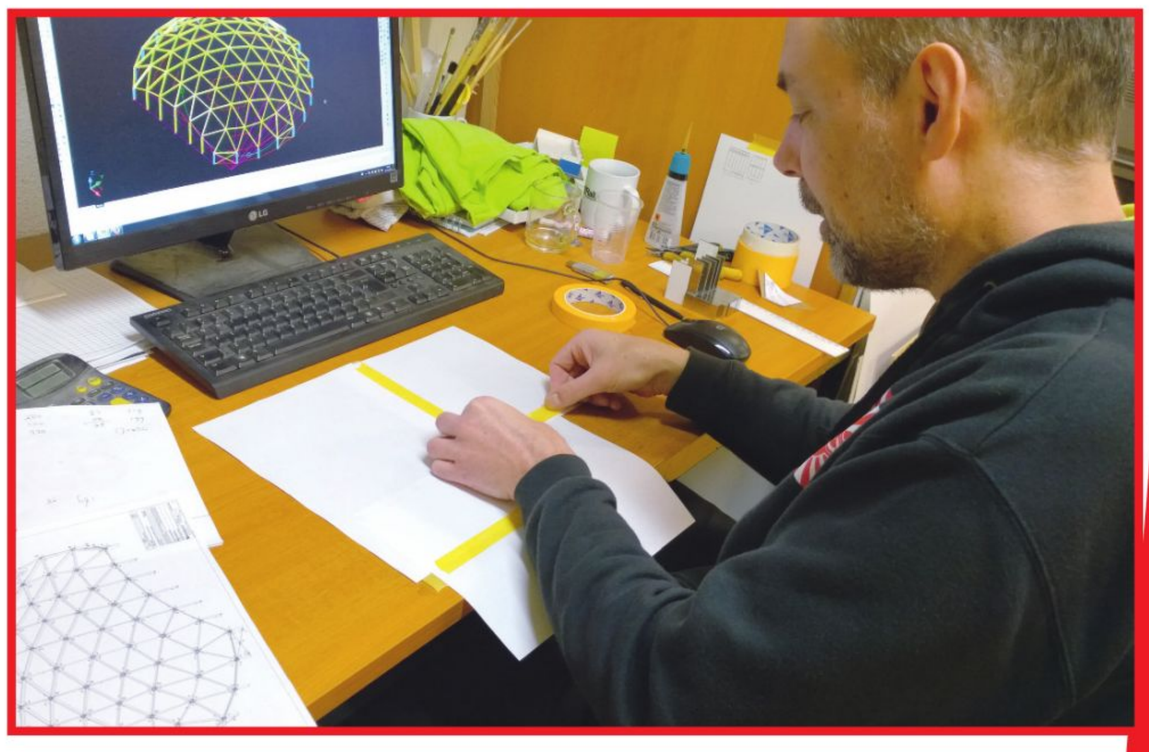
Wat kan de bezoeker nog meer verwachten?

Ook in de bestaande miniatuurwereld wordt volop gewerkt. Zo hebben wij vorig jaar de Kuip neergezet en zal Diergaarde Blijdorp vanaf april te bewonderen zijn. In deze dierentuin zal bijzondere aandacht aan de architectuur van Van Ravensteyn besteed worden en uiteraard aan de vele dierenverblijven waaraan we zoveel mogelijk licht, geluid en beweging toevoegen.

En de reacties van de bezoekers op Miniworld Rotterdam?

Daar zijn we heel blij mee. Wist u dat…79% van onze bezoekers Miniworld Rotterdam met een 9 of 10 in onze doorlopende enquête beoordeelt?

Gratis rondleiding voor de lezers van Railhobby….

Miniworld Rotterdam heeft een speciale lezersaanbieding voor u: een gratis rondleiding achter de schermen van 45 minuten tegen inlevering van de bon. Geldig t/m april 2015. Waarde: €4 per persoon. Reserveren wordt aanbevolen. Vol=vol

Speciale lezersaanbieding!

Gratis rondleiding achter de schermen van 45 minuten

Miniworld Rotterdam
Weena 745, 3013 AL Rotterdam
Meer informatie en openingstijden:
www.miniworldrotterdam.com

28 Leven in de brouwerij!

42 Het draaistel (7) – typen in Nederland (tijdperk IV van 1968 tot 1989)

78 Vanaf 28 februari spoort Delft ondergronds

6 'Scones Please', Een Engels tussendoortje in 00
De naam van de baan is ontstaan op een verjaardag: daar werden scones en gebak als traktatie geserveerd. Zo is het idee geboren en daaruit volgend de naam voor de baan.

14 Railtest: De proto VT95.9 in HO bij Brekina
Het reizigersvervoer werd op de zijlijnen aan het eind van de jaren 1940 met stoomtractie te kostbaar. Het vervoer met lichte dieseltreinstellen leek voor deze lijnen een economische oplossing. Brekina heeft de proto-VT 95.5 in model uitgebracht.

34 De Havenspoorlijn
In het tweede deel van de serie over het railvervoer in de Nederlandse havens is de Havenspoorlijn in Rotterdam aan de beurt. In het eerste deel werd de situatie op de Maasvlakte beschreven (zie RH 2014/07 en 09).

48 Verslag Spielwarenmesse Neurenberg 2015
Railhobby heeft ook dit jaar een ruime afvaardiging naar Neurenberg gestuurd om voor u het allerlaatste nieuws uit de mond van de fabrikanten en importeurs te kunnen optekenen.

76 On traXS! in Het Spoorwegmuseum
Vanuit heel Europa komen ze begin maart weer naar Utrecht. On traXS! in Het Spoorwegmuseum trekt ieder jaar de 30 beste modelspoorbouwers uit onder meer Engeland, Duitsland, Frankrijk, België, Zwitserland en Italië naar Utrecht.

... en onze Rubrieken
20 Railview
82 Preview RH 368

Het totale overzicht van de modelbaan, twee modules van elk 1,20 meter lang.

EEN ENGELS TUSSENDOORTJE IN 00

'Scones Please'

De naam van de baan is ontstaan op een verjaardag: daar werden scones en gebak als traktatie geserveerd. Zo is het idee geboren en daaruit volgend de naam voor de baan.

Mijn laatste bezoek aan Engeland, een paar jaar geleden, had al aan een kleine voorliefde voor het Engelse spoorwegnet bijgedragen. Daardoor werd er weer eens over een Engelse modelbaan gedacht: 2 modules van elk 1,20 meter lang en 45 cm diep de basis om mee te beginnen. Buiten deze modules om werd een compleet schaduwstation gecreëerd om een gevarieerd treinenverloop te kunnen bieden. Voor wie wel eens in Engeland is geweest is het een bekend gegeven: kaarsrechte spoorlijnen zijn over het algemeen ver te zoeken, evenals stations met rechte perrons. Dat was de aanleiding om het station dan ook in een boog te situeren, maar wel een boog met een lichte verkanting om zo nog meer de nadruk te leggen op de aanwezige boog en ook het zicht op de trein voor de bezoeker te veranderen. Om het treinverkeer afwisselend te houden is het station van meerdere sporen voorzien, met onder andere een tweede perronspoor, twee opstelsporen en een tankplaat. Dit alles in combinatie met het grote schaduwstation achter de baan maakt een gevarieerde treinenloop mogelijk. De opstelsporen in het schaduwstation zijn echter nog niet lang genoeg en daar zal nog een en ander veranderd worden om ook lange treinen te kunnen herbergen.

De modulebakken zijn gefabriceerd uit 6 mm multiplex. De dikte is gekozen om het gewicht van de modules zo laag mogelijk te houden. Er zitten ook geen overbodige verstevigingen onder de modulebakken. De modules zijn compleet met achtergrond en frieslijst ge-

bouwd, om het opbouwen te vergemakkelijken.
Het schaduwstation is door middel van pianoscharnieren op de achterzijde van de modules bevestigd en wordt voor transport opgeklapt. Dit scheelt ruimte en beperkt het risico op schade. Bovendien hoeft niet meer naar de moduleovergangen gekeken te worden, want deze liggen na het uitklappen op de juiste plaats en hoogte en er kan dus direct gereden worden.
De overgangen naar de modules vanuit het schaduwstation geschieden over twee losse platen met elk een verbindingsboog.
Ik heb gekozen voor Code 83 rails van Peco. Dit bleek achteraf railmateriaal te zijn, dat voor uitbeelding van een baan in de USA wordt gebruikt. Nadeel is dat het assortiment beperkt is en er concessies aan het uiteindelijke sporenplan zijn gedaan. Ik had moeten kiezen voor Code 75 rail, deze heeft ook de juiste railstoelen. Maar goed, gedane zaken nemen geen keer. Zo leer je elke keer weer wat nieuws,

De bedenker en bouwer van 'Scones please': Robbert Jan de Vries uit Leek.

Het compleet zelfgebouwde stationsgebouw past perfect in de omgeving.

De Class 08 wachtende op vertrek, het sein voor het voorste spoor staat al wel veilig. Het viaduct is tevens het verdwijnpunt voor de treinen richting het schaduwstation.

dit neem ik weer mee voor een volgend project.
De sporen zijn op blauwe ondervloerplaten voor laminaatvloeren gelegd en met schroefjes gefixeerd. Die worden na het ballasten verwijderd en de gaatjes worden dan nabewerkt. Het ballastmateriaal komt van Koemo uit Duitsland. Deze firma levert ballast in verschillende korrelgrootte en kleur. Ik heb voor de korrelgrootte in TT-schaal gekozen met drie verschillende kleurtinten: grijs, lichte roest en zware roest.
De wissels op de modulebakken zijn alle van een Tortoise-wisselmotor voorzien en worden door middel van schakelaars bediend. De voedingsspanning is 9 volt gelijkstroom, daardoor lopen de wissels langzaam om. De wissels in het schaduwstation zijn van Peco-wisselspoelen voorzien. Die vragen 18 volt gelijkstroom en hebben een aardige stroomconsumptie, rond de 1 A, een zware voeding was dus zeker geen overbodige luxe.

Voor de besturing van de treinen wordt van een Roco Multimaus setje in combinatie met een aantal Lenz platines aan de voor- en achterzijde van de baan gebruik gemaakt. Zodoende kan ik met twee Multimaus-regelaars tegelijk rijden en hoef ik niet elke keer uit en in te pluggen. Dit kan overigens wel, want de twee regelaars zijn 'slave' aangesloten en er zit ook nog een derde Multimaus in de koffer met elektronica. Die fungeert als 'master'.
De bovengenoemde koffer is tevens met meerdere voedingen uitgerust om zo alle verlichting van een juiste voedingsspanning te voorzien en het gebruik van weerstanden te beperken.

Na het passeren van het overpad is de binnengekomen trein gestopt om de reizigers te laten in- en uitstappen. De sluitlantaarn op het rijtuig is functioneel en markeert het einde van de trein.

Het aanbrengen en afhalen van lege en volle kolentreinen geschiedt met een locomotief Class 08.

De achter het stationsgebouw gelegen tankplaats is van twee opslagtanks, een pomphuis en overdekte tankplaat voorzien.

De voedingsspanningen zijn als volgt: 3 V , 6 V , 9 V , 12 V , 18 V en de DCC-railspanning.
De verbinding naar de module vanuit de koffer wordt door een aantal stekkers gemaakt, die in de muziekindustrie worden gebruikt. Deze zelfde stekkers (Canon-pluggen) zitten ook tussen de modulebakken onderling, hierdoor is de verbinding zeer betrouwbaar en er kan genoeg spanning doorheen. Echter, alle voedingen zijn met 1A-snelzekeringen (glas) gezekerd. Uitzondering hierop is de DCC-centrale: deze schakelt zichzelf bij kortsluiting uit.

De markt voor Engelse gebouwen is in Nederland niet heel groot. Dit resulteerde dan ook in complete zelfbouw van het stationsgebouw, het seinhuis, de tankplaat en de brug over het spoor. De gebouwen zijn uit styreen plaat vervaardigd en volledig gedetailleerd, zowel van binnen als van buiten, met een werkende bureaulamp in het seinhuis als hoogtepunt. Op de perrons staan diverse attributen: perronbankjes uit gelaserd karton, stationsnaamborden uit styreen en een watertoren, gebouwd uit een kitje van Ratio. Deze watertoren is van een servomotor voorzien, waarmee de waterkolom gedraaid kan worden richting het spoor om zo een stoomlocomotief van water te voorzien. Alle gebouwen zijn in de kleuren van de Western Region geschilderd, de voormalige 'Great Western Railway'. Na een schilderbeurt zijn de gebouwen verouderd en vervuild, dit is om midden jaren '50 en begin '60 na te bootsen.
Uiteraard moesten er ook een heel aantal locomotieven en wagons aangeschaft worden. Deze zijn allemaal in Engeland gekocht en per

Het seinhuis is compleet van interieur voorzien, van bureau met werkende bureaulamp tot de handles om de wissels en seinen mee te bedienen.

De opstelsporen geheel links achter op de module worden gebruikt voor wagens met lokale bestemming en de rangeerbewegingen nodig om op de tankplaat te kunnen komen.

Een vertrekkende trein vastgelegd, het loctype 3 MT (Mixed Traffic) is onderweg met een korte reizigerstrein richting het volgende station.

Lok 82001, type 3 MT is geweatherd, gebaseerd op foto's uit de periode dat deze locomotieven dagelijks in dienst waren. Water en kalksporen, vliegroest en kolengruis zitten dan ook overal.

Op het perron liggen allerhande goederen die met de passerende treinen worden meegenomen. Maar ook staan er al een aantal kisten met dranken klaar voor het buffetrijtuig.

Wachtend op vertrek staat aan perronspoor 2 het Derby Lightweight treinstel voor de nevenlijn.

post afgeleverd. Gekozen is voor zowel stoom-, diesel- als elektrische tractie van merken als Bachmann en Heljan. Die kunnen zich zonder meer met het huidige materieel van de grote continentale fabrikanten meten. Er zijn verschillende stoomlocomotieven in bedrijf, onder andere een 2MT-sleeptenderloc, 3MT-tenderloc, 4F-sleeptenderloc, Midland Compound en enkele kleinere machines. Het dieselpark bestaat uit diverse machines, Class 08 (NS 500/600), Class 14, Class 27, 2x een Class 37 en een Derby Lightweight treinstel. Tevens is er een elektrisch treinstel is uit de serie 4 CEP, een vierdelig treinstel dat voor het bedrijf via de derde rail geschikt is. De gebruikte rijtuigen zijn allemaal van het type Mk1, in diverse kleurschema's en uitvoeringen/varianten in de vorm van klasse, roken/niet roken en een buffetrijtuig. Qua goederenwagens is er een grote verscheidenheid: twee kolentreinen worden gevormd door 14 wagens elk: één gevuld met kolen, de andere leeg. Daarnaast zijn er nog diverse wagons met elk hun eigen toepassing zoals het vervoer van melk, olie-

Aan de kop van de perrons staat een grote watertoren. Dit model is met een servo functioneel gemaakt. Hierdoor kan de kolom draaien richting het spoor.

MODELSPOORBEURS EXPO HOUTEN

Meidoornkade 24 - 3992 AE Houten
Industrie gebied Doornkade

Algemeen deelnemerssecretariaat:
A. Hobma, Pascalweg 6-A - 6662 NX Elst
Tel.: 0481-353288 - Fax: 0481-353519
www.modelspoorbeurs.nl
e-mail: info@modelspoorbeurs.nl

BEURSDATA HOUTEN 2015

28 maart - 25 april
4 juli – 29 augustus - 3 oktober
7 november - 12 december

De beurs in Houten wordt gehouden in 3 hallen met een groot aanbod van nieuwe en gebruikte modelspoorartikelen.

De beurs is open voor bezoekers van 10.00 tot 15.00 uur.
PARKEREN GRATIS ENTREE € 7.-
Jeugdigen tot 12 jaar onder begeleiding GRATIS.

VIP-bus NS HOUTEN---EXPO CENTER
Retour € 5.-

Onze modelspoorbeurzen:
HÈT trefpunt voor de modelspoorhobbyist!

Wilt u uw modelspoor-artikelen verkopen?
Op onze beurzen kunt u tafelruimte huren om deze artikelen aan te bieden.

TOT ZIENS OP ONZE BEURZEN,
WAAR U MEESTAL VINDT WAT U ZOEKT.

BEELEN MODELBOUW

Gespecialiseerd in bouwdozen, H0-auto's treinen en scenery. Geen radio control

Uw vriendelijke modelbouwwinkel
E-mail: beelenmodelbouw@zonnet.nl
Website: www.beelenmodelbouw.com
Geopend: Vrijdag - Zaterdag 10.00-17.00 uur

2e Daalsedijk 177 - 3551 EH Utrecht
Tel. 06-5351 4559

PEPERKAMP
MODELBOUW EDE
VOOR IN- EN VERKOOP VAN GEBRUIKT MATERIAAL. LEVERING VAN ALLE MERKEN.
WWW.PEPERKAMPMODELBOUW.NL
VERLENGDE MAANDERWEG 87 - EDE - TEL: 0318 653232

Autominiaturen Van Zuthem Meppel

als eerste de nieuwste **Herpa-**modellen in voorraad.
verder in ons assortiment o.m. **Brekina, Busch, Rietze**
doorlopende **AANBIEDINGEN** op **www.vanzuthem.nl**
verkoop vindt uitsluitend plaats op beurzen en per postorder

U vindt ons in Houten op de Modelspoorbeurs, op de Namac beurs en in Eefde op de H0 autobeurs.

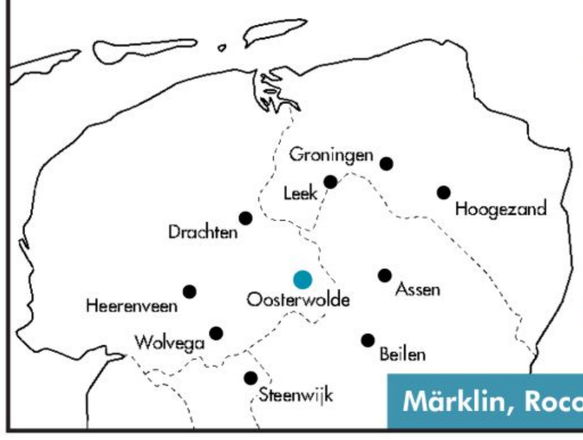
ook wij staan op de treinenbeurs in Houten
e-mailadres: auto@vanzuthem.nl
geen winkel - wel postorderservice

TreintjeOost

Stationstraat 16c
8431 EV Oosterwolde

bel 0516 520 224
info@treintjeoost.nl

Modeltreinen - Modelbouw - Speelgoed

Bezoek de winkel of bestel online!

www.treintjeoost.nl

Märklin, Roco, Fleischmann, Piko, Busch, Faller, etc.

Eerste klas spoorweg ansichtkaarten en foto's koopt u bij
GIJS VAN APPELDOORN SPOORWEG FOTOGRAFIE

Bestel de laatste uitgave van de gecombineerde ansichtkaarten en foto catalogus (CAF) voor € 1,50.

Of maak gebruik van de kennismakingsaanbieding: 10 foto's met motieven uit 10 landen en de catalogus (KENSET) voor slechts € 7,95.

Bestellen kan door het juiste bedrag o.v.v. de tussen haakjes geplaatste bestelcode over te maken naar giro NL67INGB0005361459 t.n.v. G. van Appeldoorn, Renswoude. Om toezending mogelijk te maken ook postcode en huisnummer vermelden.
De prijzen zijn inclusief verzendkosten binnen Nederland.

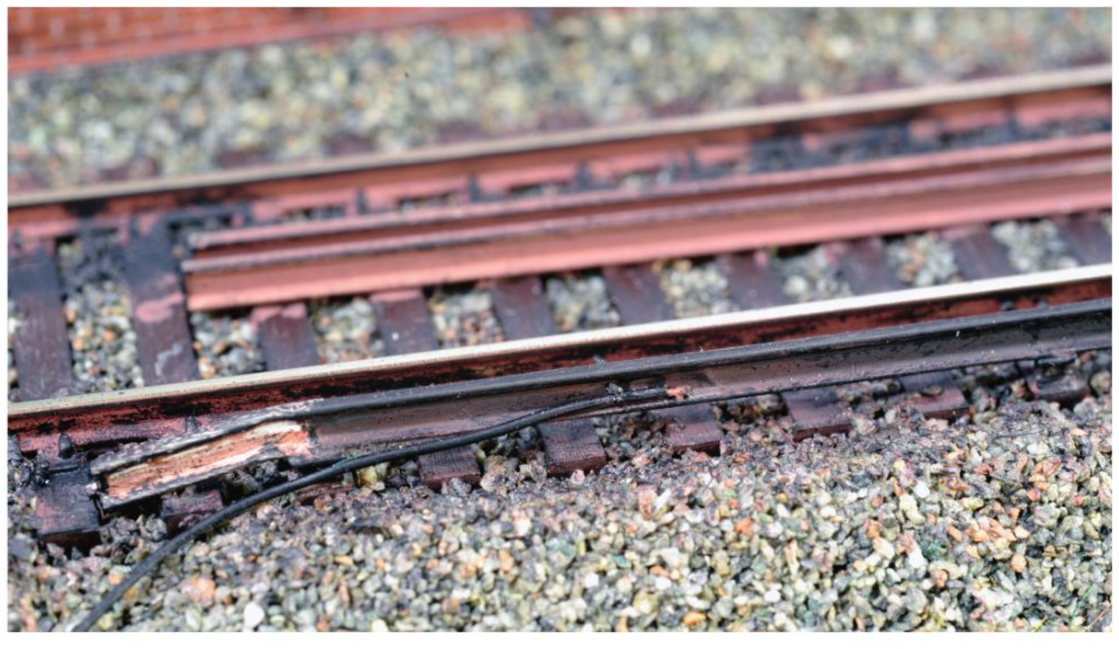
INTERNATIONALE KWALITEITS FOTOGRAFIE

Het draait niet allemaal om reizigersverkeer, ook goederentreinen komen regelmatig als doorgaande trein door het station denderen, zoals hier de 4F (Freight) locomotief met een sleep beladen kolenwagens.

producten en een speciale lading voor 'Universal Exports'. Alle locomotieven (en enkele rijtuigen) zijn met decoders van ESU (zowel de V3.0, V4.0), Locsound V4.0 en Lokpilot Fx V3.0 uitgerust. De locsound V4.0-decoders zijn van de juiste geluidsbestanden voorzien, opgenomen in Engeland en vervolgens voor het gebruik in de diverse diesellocs bewerkt.

Behalve dat er spoor, perrons, gebouwen en andere attributen aanwezig zijn, worden de belangrijke delen van de bediening van wissels en seinen vaak over het hoofd gezien. Alle wissels zijn voorzien van trekstangen, deze lopen naast het spoor richting de te bedienen wissels. Evenals de trekstangen zijn alle seinen voorzien van trekdraden, die overal te zien zijn, zowel aan de voorzijde van de perronwand als achter het 2e perronspoor. De seinen zijn allemaal van servo-aandrijvingen voorzien en zijn zowel via een knop op het bedieningspaneel of via de Multimaus te bedienen.
OnTraxs 2014 was de primeur van deze modelbaan, gebouwd in slechts een jaar tijd volgens een hoge maatstaf om zo in niets te kort te schieten. Er zijn echter altijd dingetjes die verbetering behoeven en daar ook zeker voor in aanmerking komen. Zo blijf je bezig en wordt voorkomen dat je op je lauweren gaat rusten.

Tekst: Robbert Jan de Vries
Foto's: Rob Ellerman

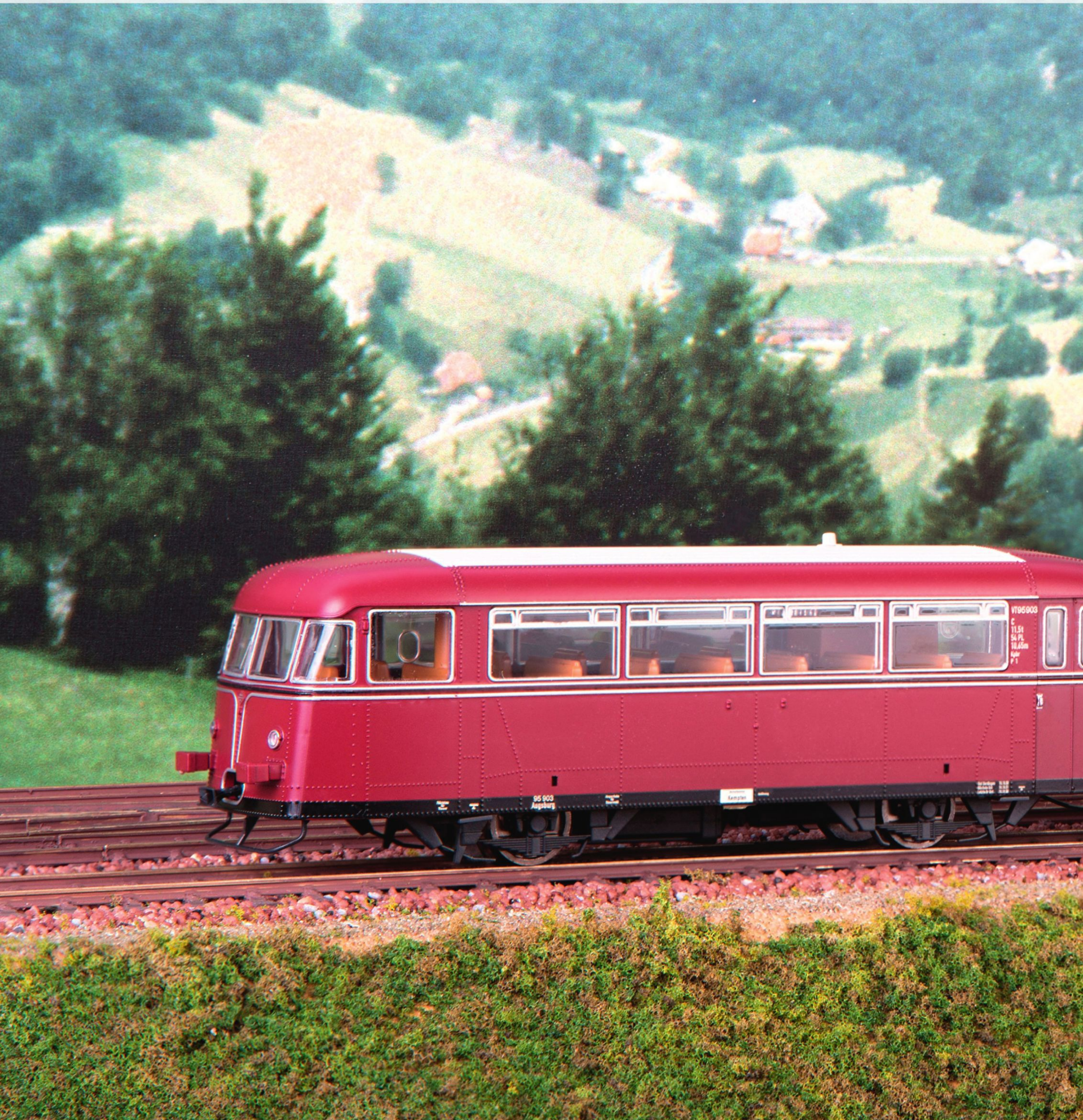
Door de fictionele ligging van het station was het ook mogelijk iets met de derde rail te doen. Zo komt er ook af en toe een treinstel voor derde rail het station aandoen, met vonkende sleepcontacten.

Ondanks de geringe diepte gaat de modelbaan mooi over in de achtergrond.

TEST

De VT 95.9 voorserie railbus van de DB in HO bij Brekina

Reizigersvervoer op zijlijnen met stoomtractie was aan het eind van de jaren veertig bij de DB te kostbaar. Het vervoer met lichte dieseltreinstellen, de railbussen, leek voor deze lijnen dan ook een economische oplossing. Met dat in gedachten ontstond in 1949 een voorserie van 10 exemplaren van de serie VT 95.9, de latere serie 795, plus zes bijwagens VB 140.

De VT 95 903 in een typisch Zuid-Duitse omgeving, richting Kempten. De bijwagen met nummer VT 140 703 moet apart aangeschaft worden.

De VT 95 912 gefotografeerd in Kronberg door Helmut Müller uit Bad Homburg. Deze railbus is de eerste van de serie met een tot 6 m verlengde radstand en 5 ramen.

De opdrukken zijn scherp, maar passen net als bij het voorbeeld nauwelijks op de deurstijl.

Een van de verschillen tussen motor- en bijwagen is de aanwezigheid van ruitenwissers op de motorwagen. Ook in werkelijkheid ontbraken die bij de bijwagen net als de baanruimers.

Als aandrijving fungeerde een Büssing-ondervloermotor U9 met 81 kW continu vermogen. Met aanhanger bedroeg het totale gewicht 29 ton en de maximumsnelheid was 90 km/h. Door die maximumsnelheid waren ze ook op hoofdlijnen toegelaten.

Een elfde exemplaar met bijna dezelfde specificaties werd als VT 95.911 voor het toen nog zelfstandige Saarland gebouwd. Met een radstand van slechts 4500 mm en een lengte over buffers van 10.650 mm was deze serie een kleine railbus. Met een zitplaatsopstelling van 2+3 bood het rijtuig aan slechts 41 personen in de tweede klasse een zitplaats.

Na een korte ontwikkelings- en bouwtijd werd het eerste exemplaar al op 22 maart 1950 voor tests aan de DB aangeboden. Op 2 mei volgde de overdracht en tot het einde van 1950 waren alle tien voertuigen afgeleverd. De zes meegeleverde bijwagens kregen de nummers VB 140 701 t/m 706. In tegenstelling tot de motorwagens die maar twee deuren hadden, waren de bijwagens voorzien van 4 deuren. De bijwagens hadden echter geen baanruimers of ruitenwissers, want de trein kon immers vanuit die wagen toch niet bestuurd worden.

De VT 95.9 had geen specifiek trek- en stootwerk en geen speciale koppelingen of schroefkoppelingen. Wel een eenvoudige vrachtwagenkoppeling met een verbindingsstang.

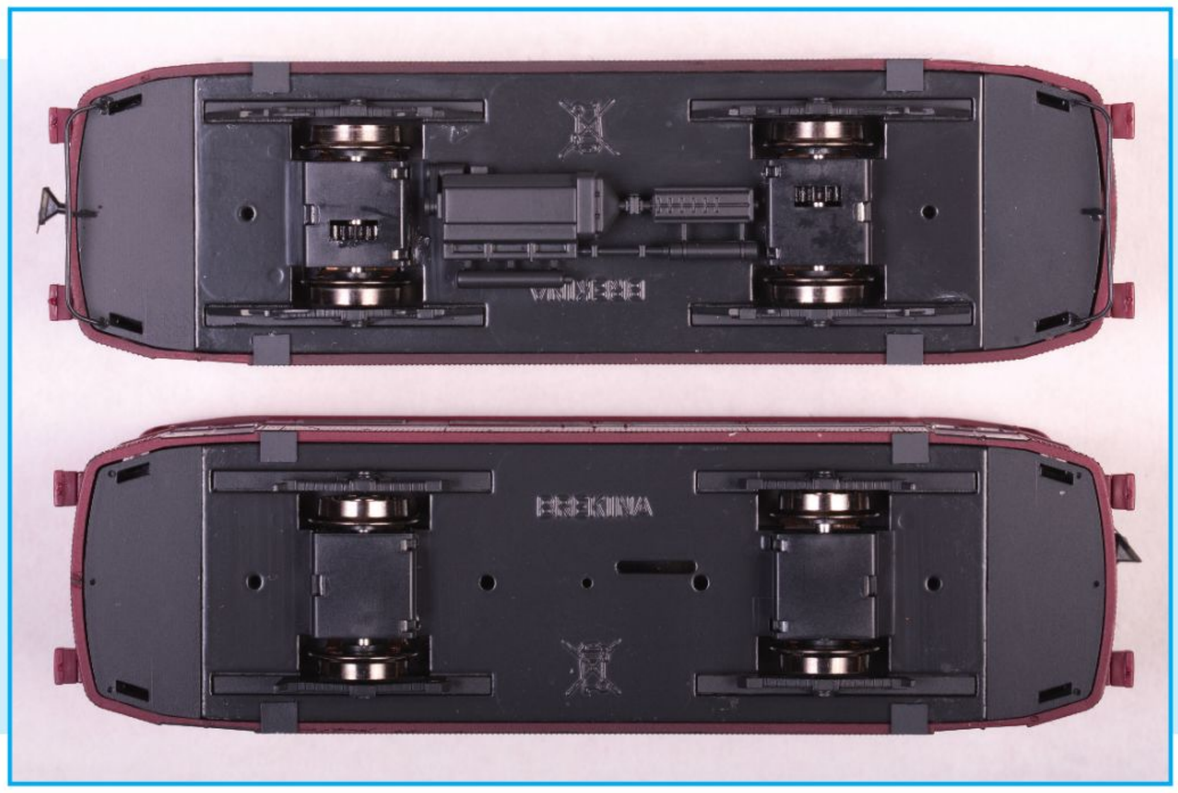
Soms moest een hulpkoppeling gemonteerd worden om bijvoorbeeld een goederenwagen mee te nemen of om zelf weggesleept te kunnen worden. Later volgde de ombouw op de Scharfenberg-koppeling, waarmee de voorserie compatibel met de hoofdserie was.

De laatste voorseriemotorwagen was de VT 95 912. Die beschikte al over de grotere radstand van 6 m van de later hoofdserie, een totale lengte van 13.298 mm en had 5 ramen. Er was plaats voor 51 passagiers. Dit voertuig ging in 1955 naar de particuliere maatschappij Lübeck Segeberger Eisenbahn.

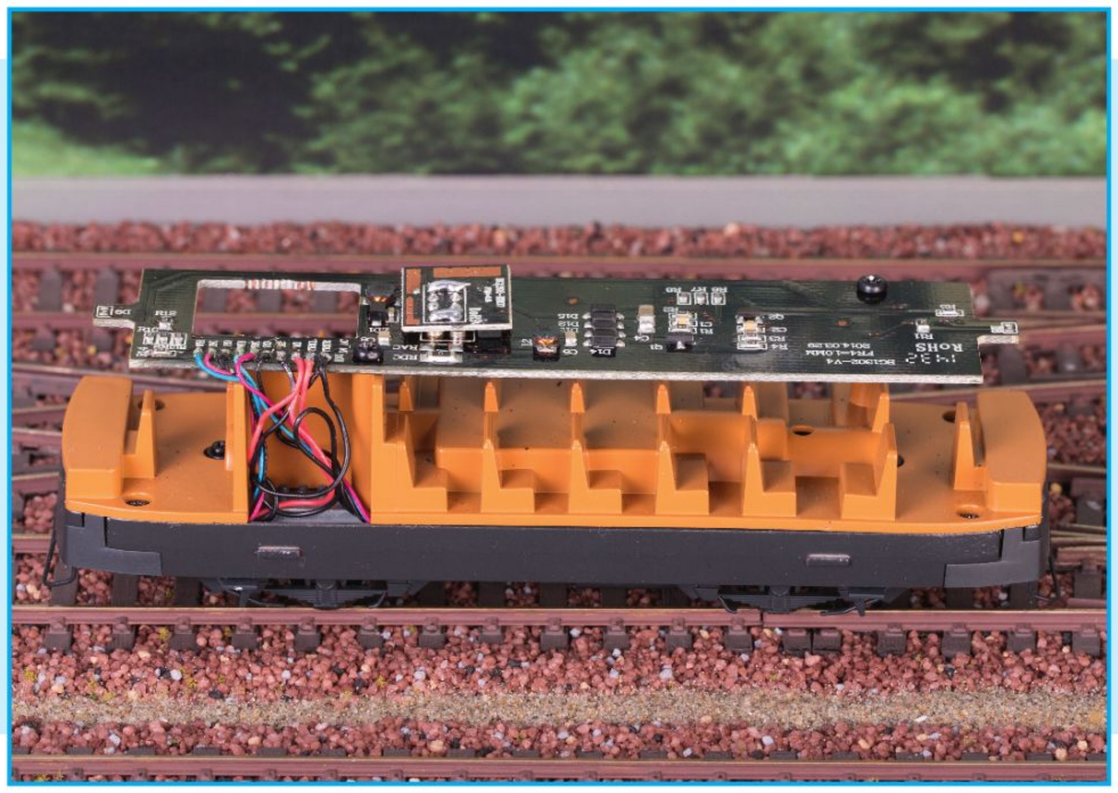
Aanvankelijk werden de motorwagens in het zuidelijke Beieren ingezet: Kempten, Nördlingen, Schongau en in het hoge noorden: Husum, Neumünster, Lübeck. In 1956 werden alle voorserie-exemplaren (er stonden inmiddels veel voertuigen van de hoofdserie ter beschikking) in het noorden samengetrokken.

De voorserie heeft slechts kort dienst gedaan. De VT 901 en 902 werden al in 1962 buiten dienst gesteld, de andere volgden in 1964/65. Alleen de VT 95 906 ontsnapte: die werd tot Indusi-meetwagen 724 001 omgebouwd. Omdat het ontwerp van de voorserie VT 95.901-911 perspectief bood en het proeftreinstel VT95 912 een succes was geworden, ging de DB verder. Van 1950 tot en met 1958 werden voor de vervolgserie in totaal 548 motor- en 570 bijwagens bij Uerdingen besteld.

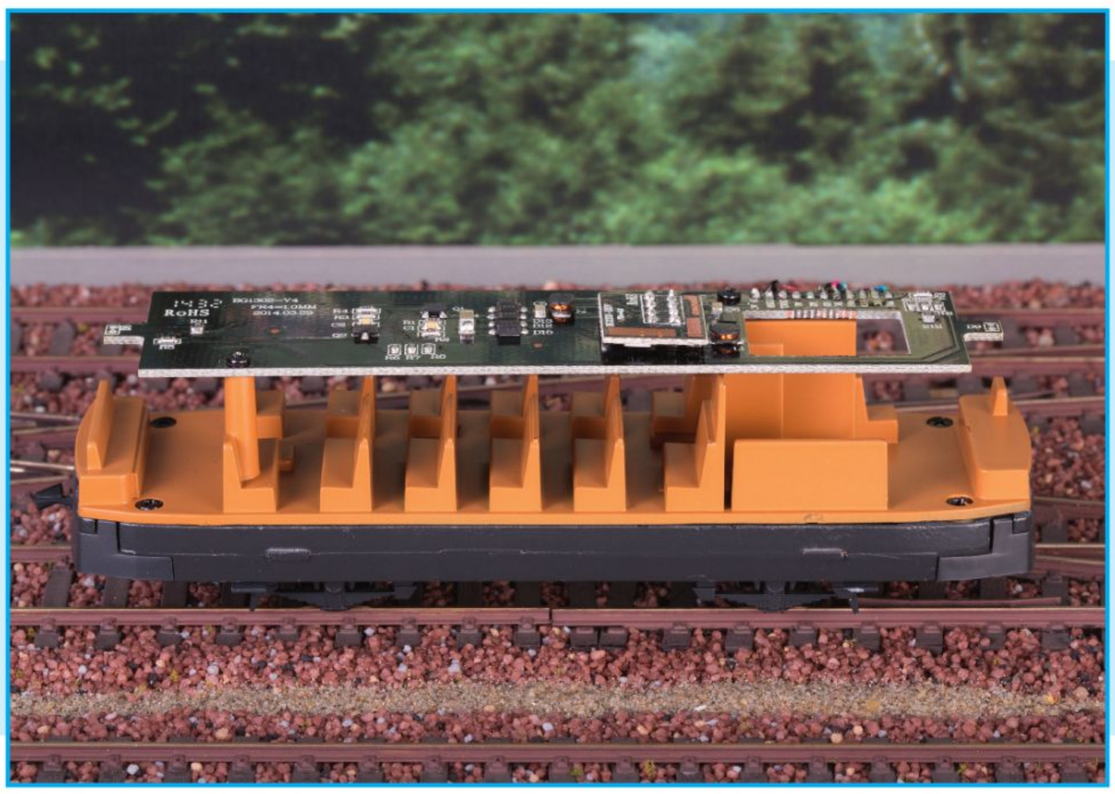
Ondanks de aanduiding railbus week de vormgeving van de VT 95.9 aanzienlijk af van de bus die op de straat reed. Belangrijkste verschillen waren wel de grotere rijtuigbreedte en de twee bestuurders-

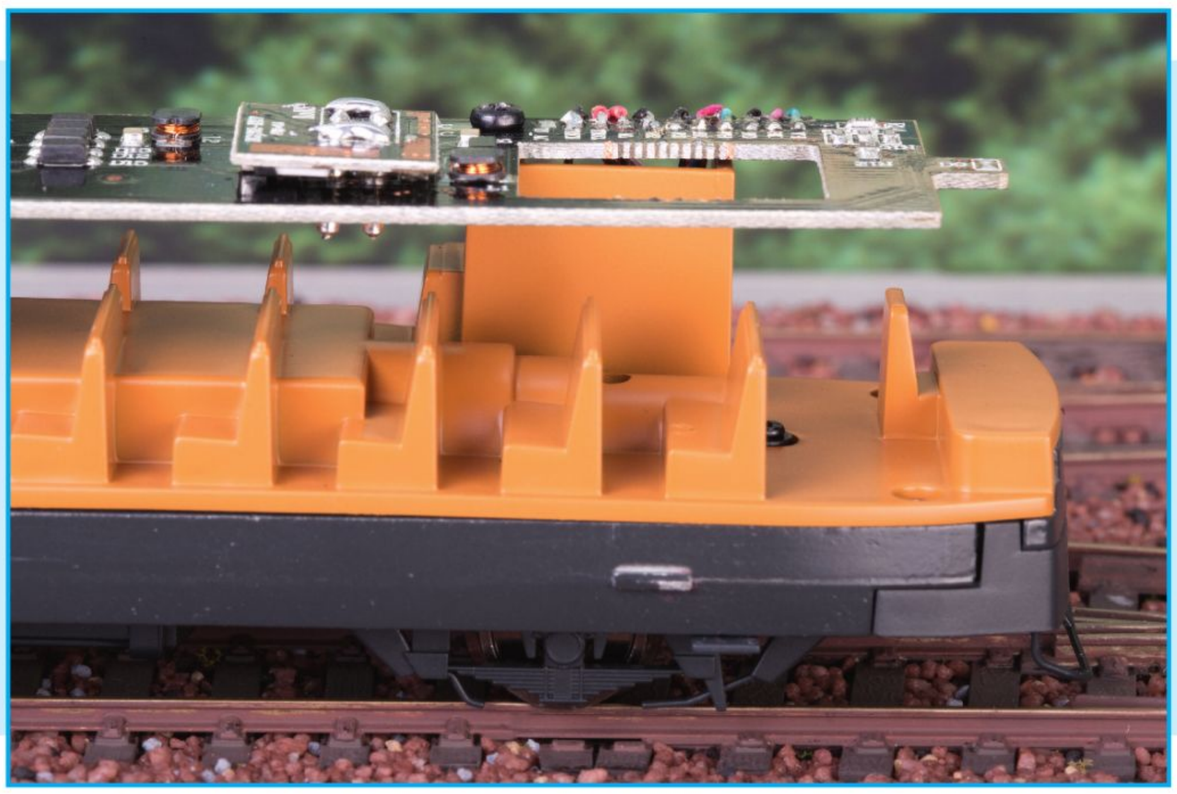
Aan de onderzijde is aandacht besteed door de overbrenging weer te geven. Een contrast is wel het verwijderingsteken.

De motorwagen opengewerkt. De bedrading wordt door het toilet gevoerd. Aan weerszijden is de bedieningsruimte weergegeven.

De bijwagen VT 140 703 heeft aan weerszijden een verschillende indeling.

De andere zijde laat de verhoging voor de motor zien.

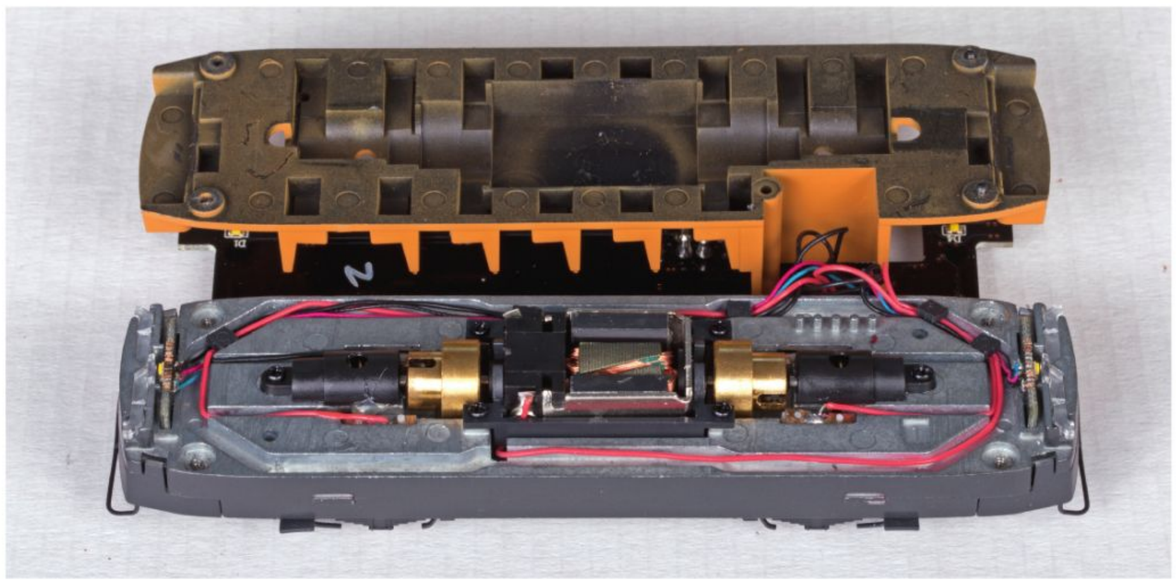
plaatsen en enkele typisch spoorse elementen. In de regel reed er slechts één bijwagen met een motorwagen mee; om remtechnische redenen mocht het aantal van vier bijwagens niet overschreden worden. Binnen deze serie waren de VB 141 200 t/m VB 141 256 uitzonderingen door hun eenassige fiets- en bagageaanhangers. Zij werden vooral in de jaren 1961 en 1962 buiten dienst gesteld. Bij de hernummering naar computernummers waren in 1968 nog twee bijwagens in het Bw Passau in gebruik.

De motorwagens van de hoofdserie voldeden zeer goed; zo goed dat ze wel de 'Retter der Nebenbahnen' worden genoemd. Zij reden over het gehele net van de DB, zelfs als sneltrein. Zij reden ook bij buitenlandse en particuliere maatschappijen.

Van 1961 t/m 1965 werden de korte motorwagens buiten dienst gesteld. De VT 95 907 werd al in 1958 aan de Flughafengesellschaft Dusseldorf-Lohausen verkocht, maar die is daar nooit ingezet. De hoofdserie VT 95.9 werd uiteindelijk vanaf 1974 door de vierassige series BR 627 en 628 vervangen. Incidenteel werden de proto-bijwagens nog met de vervolgserie gecombineerd.

Het model

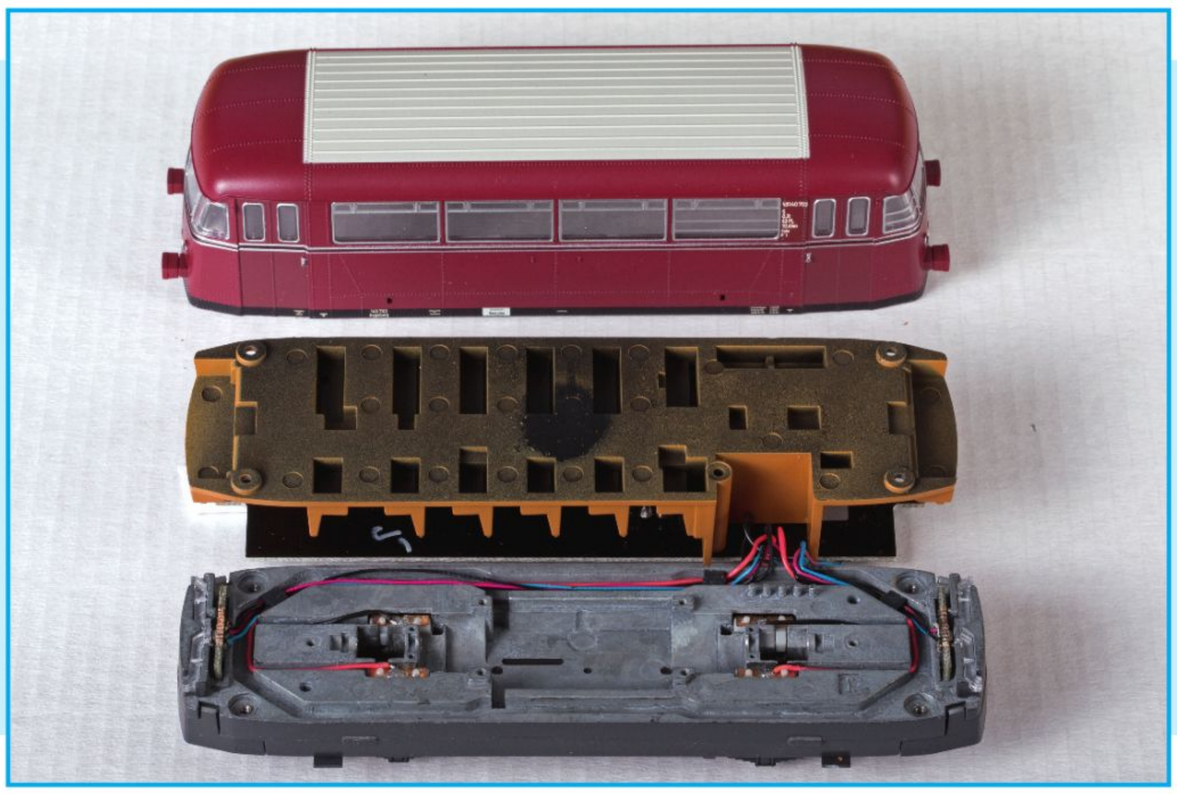
De rode DB-railbussen zijn door de jaren heen in model in vele schalen en merken erg populair geworden. Ze passen uitstekend bij een kleinschalige weergave van het spoorweggebeuren. De test beperkt zich tot de eigenschappen van het model van de korte voorserie zoals nu door Brekina is uitgebracht. Evenals het grote voorbeeld heeft ook het model geen specifiek trek- en stootwerk en geen speciale koppelingen, maar tussen motor- en bijwagen kan wel een verbindingsstang worden gemonteerd. Bij het model zijn vijf types koppelingen meegeleverd, die het mogelijk maken de VT 95.9 met ander materieel te koppelen. Het stootwerk bestaat uit eenvoudige niet-verende blokken. De illustraties bij deze test laten zien dat motorwagen en bijwagen uit dezelfde hoofdcomponenten zijn opgebouwd.

In de uitsparing uit de foto van de bijwagen is te zien dat de motor met vliegwielen en cardan een passende plaats krijgen.

De klinknagels kunnen geteld worden. De motoras met veren is fraai weergegeven.

Als de banken uit de bijwagen verwijderd zijn, wordt duidelijk dat motor- en bijwagen hetzelfde gegoten metalen onderstel hebben.

HET SPOORWEGMUSEUM

PRESENTEERT

BESTEL TICKETS
VOOR ON TRAXS! 2015

VAN ~~€16,-~~ VOOR €12,-

GA NAAR WWW.RAILHOBBY.NL
VOOR DE KORTINGSBON

MIS HET NIET!
STAP IN OP WWW.SPOORWEGMUSEUM.NL

SINDS
1927

RAILHOBBY.nl
Tijdschrift voor modelspoor en grootbedrijf

is aanwezig op On traXS!

Bezoek onze stand
op On traXS! en
vraag naar onze
beursaanbiedingen!

(Proef-)abonnementen
Boeken
DVD's
Producten in HO en N

Kom met korting naar On traXS! Ga naar www.railhobby.nl/entree
vul het formulier in, neem de bevestigingsmail mee
en krijg 25% korting op de entree tot On traXS! 2015.

Een vergelijk tussen de voorserie VT 95.9 en de vervolgserie VT 95.9. Het voorste model, de Brekina, heeft in de motorwagen twee verschillende vormen instap, het achterste model met 7 ramen, een Trix-model, heeft ook in de motorwagen aan weerszijden een gelijke instap.

Beide eenheden hebben een NEM 652 decoderinterface, in de bijwagen is dat voor een decoder om de binnenverlichting te kunnen schakelen.

De rijeigenschappen

De VT 95 903 in de gelijkstroomversie rijdt ondanks een kleine wielbasis en een tamelijk starre ophang van de wielen goed en gelijkmatig, mits alles goed schoon is en de rails vlak liggen. Bij een modelbaan is dat niet vanzelfsprekend. De seinen en het interieur worden bij deze versie goed verlicht. In een mooi uitgevoerde folder die alleen bij de motorwagen is gevoegd, wordt (in het Duits) heel beknopt de nodige technische informatie over eventuele decoder inbouw, de koppelingen en het onderhoud gegeven. Twee vliegwielen op de motoras zorgen voor een kleine uitloop. De maximumsnelheid is met 140 km/u aan de hoge kant, maar samen met het modelgewicht van 150 g kan de railbus een niet al te steile helling aan, zonder dat er antislipbandjes worden toegepast. De minimumsnelheid ligt in de buurt van de 5 km/u.

Uitvoering

De constructie en afwerking van het model is aan de hand van de foto's bij deze test te zien. Daaraan is ook informatie over de bijwagen toegevoegd. Opgemerkt moet worden dat voor demontage voor inbouw of revisie de kunststof kap moet worden uitgebogen, dat gaat wonderwel zonder enige moeite.
De testresultaten worden grafisch weergegeven op basis van de bijgevoegde infotabel.
Uit het eindresultaat kan de conclusie worden getrokken dat Brekina een geslaagd model heeft gemaakt voor een redelijke prijs. Voor actuele informatie daarover kunt u terecht bij uw leverancier.

Tekst model en test: Ruurd de Jong
Tekst grootbedrijf en modelfoto's: Nico van Roon

INFO

Bronnen:
Zschech, Triebwagen deutscher Eisenbahnen, Band 2: VT und DT, Alba
Bijgevoegd materiaal door Brekina

INFO

Voorbeeld is de prototype railbus VT95.903

2. Maatvoering

(alle maten in mm)	Voorbeeld	1:87	Model
Lengte	10650	122,4	122,2
Radstand voorserie VT95	4500	51,7	51,7
Diameter van de wielen	900	10,3	10,3

3. Gegevens

Motoren: poolaantal	5
Aangedreven assen	2
Antislipbandjes	geen
Minimum boogradius	360
Vliegwielen	2
Functionele seinen (wisselend met de rijrichting)	voor &achter

4. Waardering

a. Uitvoering		b. Rijeigenschappen	
Detaillering	8	Snelheid	7
Kleurstelling	8	Gedrag op wissels	8
Opschriften	7	Optrekken/afremmen	9
Seinbeeld	10	Stroomopname	7
Lichtwisseling	10	Geluidsniveau	7
Afscherming/sterkte	10	Trekkracht	7

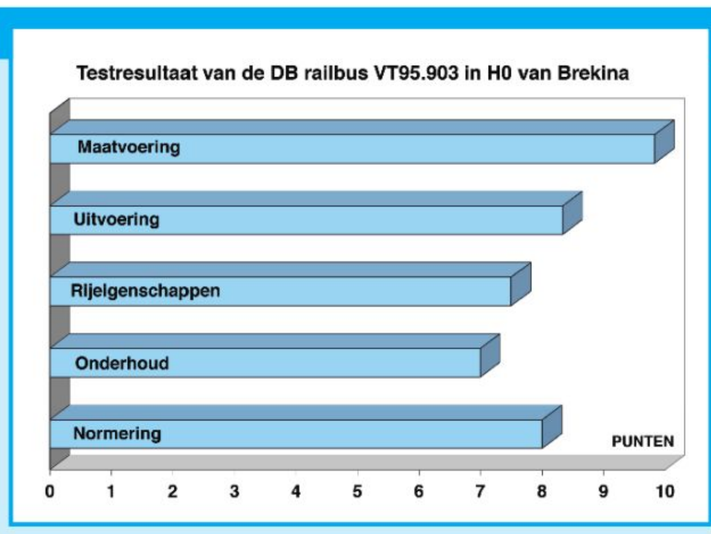

FOTO: ANDRÉ KOREVAAR

Sinds de nieuwe dienstregeling rijdt de witte 186 142 samen met de groen/grijze soortgenoten van de NMBS de Benelux-treinen tussen Amsterdam Centraal en Brussel. Op de foto is de loc op Oudejaarsdag 2014 met een Benelux, bestaande uit vier geel/blauwe ICR's en twee ICR's in de voormalige Fyra-kleuren ten zuiden van Roosendaal onderweg naar Brussel.

VIEW

BENELUX TERUG – ONTWIKKELINGEN TRAXX

Sinds de nieuwe dienstregeling 2015 rijden de Benelux-treinen weer 16 keer per dag in een uurdienst vanaf Amsterdam Centraal via Den Haag HS en Roosendaal naar Brussel Zuid. In België gaat de route vanaf Mechelen via de Nationale Luchthaven Zaventem naar Brussel Zuid.

Het materieelpark voor deze dienst is met vier geel/blauwe stammen ICR-rijtuigen uitgebreid, inclusief stuurstandrijtuig, dat als gewoon rijtuig wordt gebruikt. De overige stammen bestaan nog uit een mix van geel/blauwe ICR-rijtuigen en ICR's in de voormalige Fyra-kleurstelling.

De locs worden zoals voorheen geleverd door de NMBS, maar sinds 14 december rijdt ook de witte 186 142 van NS International (die een softwaredegradatie heeft gekregen) met de Benelux-treinen van en naar Brussel. Door de afwijkende softwareversies is het niet mogelijk locs van de InterCity Direct-treinen in te zetten voor de treinen naar Brussel. De witte 186 148 en 186 149 hebben onlangs een softwarewijziging gekregen, zodat de locs weer onder ETCS in Emmerich zijn toegelaten; tussen Zevenaar en Zevenaar-grens wordt onder ETCS Level-2 van de BetuweRoute gereden. Door deze wijziging kunnen de locs weer niet rijden onder ETCS op de HSL. De beide locs lossen de van MRCE gehuurde locs van het type 189 af. De verdeling van de diverse TRAXX-locs is als volgt:

- De geel-blauwe 186 001-186 019: inzet op HSL met IC Direct, geen toelating in België en Duitsland.
- De rode 186 111-186 122: inzet voor IC Direct, geen toelating België en Duitsland. De rode 186'ers krijgen momenteel een revisie in de DB-werkplaats Dessau en komen terug in de geel/blauwe NS-huisstijl, gelijk aan de 186 001-186 019.
- De witte 186 144, 186 236 en 186 239: inzet IC Direct, geen toelating België en Duitsland.
- De witte 186 148 en 186 149: inzet CityNightLine tussen Amsterdam en Emmerich, geen toelating HSL, maar wel toelating Duitsland.
- De groen/grijze NMBS reeks 28: toelating in Nederland, België en Duitsland, geen toelating op HSL.

Het is wel duidelijk dat door de diverse softwareversies geen gemakkelijke inzet mogelijk is en het zal nog wel enige tijd duren voor de versie bestaat die in alle buurlanden is toegelaten.-AK

FOTO: ANDRÉ KOREVAAR

In de sneeuw ten zuiden van Essen (B) rijdt op Oudejaarsdag 2014 de 2813 van de NMBS met een 'nieuwe' Benelux-stam onderweg van Amsterdam Centraal naar Brussel Zuid. De trein bestaat uit zes gereviseerde ICR's inclusief stuurstandrijtuig, dat niet als zodanig gebruikt wordt. In Brussel Zuid moet de loc nog gewoon naar de andere zijde van de trein omrijden.

BEHEERSCONCESSIE PRORAIL VOOR TIEN JAAR

Op 15 december ondertekenden staatssecretaris Wilma Mansfeld van Infrastructuur en Milieu en waarnemend directeur Patrick Buck van ProRail de beheersconcessie 2015-2025. Dit betekent dat ProRail voor de komende tien jaar het beheer en onderhoud van het Nederlandse spoorwegnet voor zijn rekening neemt. In de beheersconcessie staan het continu verbeteren van de infrastructuur en het mogelijk maken van beter en meer treinverkeer voor reizigers en goederen centraal. Ook moet er in de spoorsector meer worden samengewerkt en dient de transparantie te worden vergroot.

ProRail heeft diverse grote projecten onderhanden, zoals spoor- en stationsvernieuwingen rond Utrecht, Eindhoven en Schiphol. In 2015 worden de vernieuwde stations Den Haag Centraal en Arnhem geopend en gaan er treinen door de Delftse spoortunnel rijden. In 2015 moet ook meer ruimte voor het goederenvervoer geschapen worden; bovendien moet ProRail zich voorbereiden op méér treinverkeer vanaf 2017 en meer inzicht verschaffen aan reizigers en goederenvervoerders over de geleverde prestaties. Tevens zal meer en beter overleg plaatsvinden met organisaties van reizigers, zoals Locov.-HvL

FOTO: HANS VAN LITH

Diverse grote stations en emplacementen worden aan de modernste eisen aangepast; hier Utrecht CS met een aankomende IC3 uit de richting Amsterdam.

MILITAIRE TREIN

Laad- en losplaats 'De Birkt' in Amersfoort ziet nog maar zelden spoorvervoer, maar op 5 januari 2015 was het weer zover. DB Schenker-loc 6411 bracht op die datum een lege militaire containertrein naar Amersfoort. Nog op dezelfde dag werd deze trein beladen. Nadat vrachtwagens de containers hadden aangevoerd, werden ze met een containerhandler op de wagens geplaatst. De Birkt ontvangt een of twee keer per jaar een militaire containertrein en soms een werktrein. Verder werden er vorig jaar Fccppss'en gedeeltelijk gesloopt om vervolgens over de weg te worden afgevoerd.-MvR

FOTO: HANS KONING

De Fyra in betere tijden in Rotterdam CS.

ANSALDOBREDA

De Italiaanse treinenfabrikant AnsaldoBreda ziet af van een schadevergoedingsprocedure tegen de Belgische staat. Dat blijkt uit een arrest van het Hof van Cassatie, waarover de Belgische krant l'Echo heeft bericht. België weigerde de definitieve toelating van de ondeugdelijk gebleken Fyra-treinstellen van het type V250. De stellen waren in de ogen van de NMBS ondeugdelijk, omdat ze tijdens de eerste dagen in de reguliere dienst veel te veel gebreken vertoonden. Op 31 mei 2013 annuleerde de NMBS de order. In tegenstelling tot de NS heeft de NMBS, die drie treinstellen V250's had besteld, dit materieel nooit ontvangen. De NS beschikte over negen van de 16 stellen, die als serie NS 4801-4816 te boek zou staan. AnsaldoBreda had met de Belgische spoorwegen al een regeling getroffen en betaalde ongeveer 2,5 miljoen euro schadevergoeding. Vorig jaar kwam de NS met het in opspraak geraakte Italiaanse bedrijf ook al een regeling overeen, waarna de Fyra-treinen zijn teruggebracht naar Italië.-GF

FOTO: DATE JAN DE VRIES

De dieseltreinen van de Zillertalbahn maken in de toekomst wellicht plaats voor elektrische treinen.

ZILLERTALBAHN ELEKTRISCH?

De kans is groot dat de Zillertalbahn wordt geëlektrificeerd. Recente studies hebben uitgewezen dat het elektrificeren van de smalspoorlijn tussen Jenbach en Mayerhofen grote voordelen biedt. De Zillertalbahn rijdt nu met dieseltreinen. Voor toeristen rijden bovendien historische stoomtreinen. De tractievoertuigen – en met name de motorrijtuigen uit de jaren tachtig – naderen hun levenseinde, zodat de aanschaf van nieuw materieel onontkoombaar wordt. Vooral ook omdat vervangingsonderdelen voor de airconditioning en verwarming niet meer beschikbaar zijn. Toen deed zich de vraag voor wat voor de toekomst beter zou zijn: doorgaan met de dieseltractie of elektrificatie. Dit laatste biedt talrijke voordelen, zoals onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen, minder energieverbruik, terugwinning van elektriciteit tijdens het remmen, verkorting van de rijtijd en meer comfort voor de reizigers door bijvoorbeeld een betere airconditioning.

De resultaten van de studies worden nu verder uitgewerkt om het Zillertal het best mogelijke spoorvervoer aan te bieden.-HvL

HSL CALIFORNIA

Over ruim tien jaar is het mogelijk per hogesnelheidstrein van Los Angeles naar San Francisco te reizen. De staat California heeft op 6 januari het officiële startsein voor de aanleg van de eerste Amerikaanse hsl tijdens een 'ground breaking event' op de plek van het toekomstige station in Fresno gegeven. De eerste fase van het project omvat de bouw van een nieuw tracé in Fresno van 29 mijl. Hierin komen twaalf ongelijkvloerse kruisingen, twee viaducten, een tunnel en een brug over de rivier San Jaoquin. In 2029 moet het volledige netwerk tussen San Diego, Los Angeles, San Francisco en hoofdstad Sacramento gereed zijn. Reizigers kunnen dan in ruim drie uur van het zuiden naar het noorden van de staat reizen. De nieuwe hsl volgt tussen Los Angeles en San Francisco een tracé via de relatief dunbevolkte Central Valley. In de stedelijke gebieden wordt grotendeels van opgewaardeerde bestaande tracés gebruik gemaakt. Het netwerk is geschikt voor snelheden tot 330 km/u. Zodra het traject door de Central Valley gereed is, beginnen hier tests met het nieuwe systeem. De aanleg van het totale netwerk kost 68 miljard dollar. Het is nog niet bekend wie het materieel mag leveren. De aanbestedingsprocedure hiervoor loopt nog.-CK

FOTO: PR / CALIFORNIA HIGH-SPEED AUTHORITY

Artist impressie van een station van het nieuwe hsl-netwerk in California.

STRUKTON

Spoorwegaannemer Strukton Rail heeft besloten zich uit Duitsland terug te trekken. De toekomst bij onze oosterburen biedt het bedrijf te weinig perspectief. Het Nederlandse bedrijf is sinds 2007 actief op de Duitse markt. Dat gebeurde na de overname van de firma Georg Reisse GmbH. Strukton was hier vooral actief op het gebied van meten en monitoren. Strukton Rail maakte vorig jaar met kleinschalige railbouw- en vernieuwingswerkzaamheden met 70 medewerkers een omzet van 12,5 miljoen euro. In eigen land, Zweden, België, Italië, Denemarken en Australië blijft deze aannemer wel actief. Ook in andere landen waar geen eigen vestiging aanwezig is, blijft Strukton meedoen met biedingen op bouwklussen.-GF

FOTO: GUUS FERRÉE

Strukton Rail trekt zich terug uit Duitsland. Het bedrijf genereert er te weinig inkomsten.

VTG

VTG Aktiengesellschaft, een van de grootste raillogistiek- en verhuurbedrijven van goederenwagens in Europa, heeft leasebedrijf de Ahaus Alstätter Eisenbahn Holding AG (AAE) overgenomen. Het bedrijf, dat in het Zwitserse Zug was gevestigd en uit de particuliere Ahaus Enscheder Eisenbahn is voortgekomen, heeft zich vooral in containerdraagwagens gespecialiseerd. De mededingingsautoriteiten hebben in januari hun zegen aan de overname gegeven. De VTG heeft alle aandelen van de AAE overgenomen en ziet het aantal wagens met 30.000 toenemen tot 80.000. VTG heeft voor een bedrag aan 7,4 miljoen euro aan nieuwe aandelen uitgegeven. Daardoor nam het eigen kapitaal toe tot 28,8 miljoen euro, een toename van 34 procent. Wagens van VTG en AAE rijden dagelijks over het Nederlandse spoornet.-GF

FOTO: SEVRIEN FERRÉE

Ex-DR-loc 254 052 met een trein VTG-ketelwagens in Saarmund.

FOTO: GUUS FERRÉE

Bij diverse voormalige concentratiekampen in Duitsland staan oude goederenwagens, zoals deze G10 bij Nordhausen.

GOEDERENWAGENS GEDENKCENTRUM

De Museum Buurtspoorweg (MBS) wordt bij het opknappen van vijf goederenwagens betrokken, die bij het gedenkcentrum kamp Westerbork in Drenthe worden opgesteld. Het gaat om twee Duitse G10's en drie tweeassers van het type Oppeln. Een medewerker van de MBS is als adviseur bij de grondige restauratie van de wagens betrokken. Die moeten een blijvende herinnering aan de treinen worden, waarmee in de Tweede Wereldoorlog Nederlandse Joodse burgers naar Westerbork en vandaar naar vernietigingskampen in Duitsland, Polen en Tsjecho-Slowakije werden overgebracht. Bij de restauratie is naar alle waarschijnlijkheid ook een tweede vrijwilliger van de MBS betrokken. Hij wordt verantwoordelijk voor de historische opschriften. Bij de restauratie is ook Alfred Gottwald in beeld, de directeur van het Technikmuseum in Berlijn.

De MBS richt zich in eerste instantie op de twee G10's die al in Nederland zijn. Wellicht wordt ook een aandeel in de restauratie van de drie Oppeln geleverd. Die worden van het spoorwegmuseum in de Duitse stad Stassfurt gekocht. De twee G10's die al hier zijn, staan op het terrein van het Mobilisatiecomplex in Coevorden. Mogelijk gaan de drie Oppeln zelfs direct naar Haaksbergen. Hier wordt dan het frame gestraald en geschilderd en eventueel gerestaureerd en wordt de bovenbouw in oude luister hersteld. Dat gebeurt onder regie van de verantwoordelijke aannemer. Overigens staat dit type wagens ook in Duitsland bij voormalige concentratiekampen. Zoals bij kamp Dora in Nordhausen, aan de voet van het Harzgebergte. Het museum in Westerbork heeft voor de aanschaf en herstel van de vijf goederenwagens een flinke subsidie gekregen.-GF

FOTO: GUUS FERRÉE

Bij Westerbork worden drie goederenwagens van het type Oppeln geplaatst.

DE LIJN BEZUINIGT

Het Vlaamse lokale en interlokale openbaar vervoerbedrijf De Lijn moet de komende vier jaar fors bezuinigen. Rond 2019 lopen die op tot 65 miljoen euro, terwijl aan de andere kant diverse grote uitgaven blijven stijgen. De nieuwe (rechtse) Vlaamse regering wil bovendien dat De Lijn meer vraaggericht en minder aanbodgericht gaat werken.

De Lijn wil de besparingen in 2015 en 2016 bereiken door hogere tarieven en beperking van de uitgaven. Zo wordt op het energieverbruik bezuinigd en komt er een beter beheer van voorraden. Door het instromen van nieuwe trams en bussen zullen de onderhoudskosten dalen. Nieuw personeel wordt maar mondjesmaat aangenomen.

Ook de exploitatie van de lijnen wordt onder de loep genomen en waar mogelijk aangepast. Onrendabele zondagsritten verdwijnen. De Lijn belooft de reizigers zoveel mogelijk te ontzien, maar voorspelt in 2015 een 'verre van gemakkelijk jaar'.-HvL

FOTO: HANS VAN LITH

Hermelijn-tramstel van De Lijn in Gent, op lijn 1 naar naar Wondelgem/Evergem.

AFSCHEID BUITENLIJNERS

Het was een afscheid dat niet onopgemerkt voorbij mocht gaan. Daarvoor is de invloed van dit materieel te groot geweest. Daarom werd op 8 januari het feit gevierd dat de HTM vijftig jaar eerder afscheid nam van de laatste 'Buitenlijners', die toen nog op de Delftse lijn 37 reden. In 1965 verzorgde motorwagen 59 het slotakkoord; nu nam emr 58 van de Tramwegstichting de honneurs waar. Voor de extra rit was een groepje tramliefhebbers uitgenodigd. Die kregen deels een plek in aanhangrijtuig 779 dat voor deze gelegenheid mee ging.

De laatste rit van 50 jaar geleden werd exact nagespeeld, dus ook de vertrektijd. Om 20.15 uur reed het illustere gezelschap luid fluitend langs de voormalige Turfmarkt en om 20.32 uur werd de locatie van de vroegere remise 's-Gravenmade bereikt. Hier moesten destijds alle passagiers uitstappen en met de gereedstaande bus naar Delft verder gaan. Dat was in 1965 een AEC-bus, nu een Kromhout. Om het plaatje helemaal historisch verantwoord te maken, reed de bus onder het lijnnummer 37 – net als de tram. De bestemming was een 'wit' vlak – Delft kwam niet voor op de rol.-GF

FOTO: ERIC SALLEVELT

Met het bord '37', dat 50 jaar geleden motorwagen 59 sierde, is zustertram 58 op 8 januari 2015 op weg naar 's-Gravenmade.

FOTO: SEVRIEN FERRÉE

Op zondag 28 december reed loc 675 van de MBS voorlopig haar laatste rit. Hier zien we de oudste rijvaardige stoomloc van Nederland Boekelo Zoutindustrie binnenrijden.

8107 GERESTAUREERD

MBS-loc 657 reed op zondag 28 december voorlopig voor het laatst. De oudste rijvaardige stoomloc van Nederland, bouwjaar 1901, gaat voor twee jaar aan de kant. Als in 2017 het 50-jarig bestaan wordt gevierd, moet de loc weer bedrijfsvaardig zijn. Van de 8107 worden onder meer de waterbakken vervangen, komt er een nieuw bodemraam onder het rooster en zullen naar alle waarschijnlijk ook de vlampijpen worden vervangen. Verder worden er allerlei kleinere werkzaamheden uitgevoerd.

In de werkplaats staat het Belgische houten coupérijtuig C47. Dat moet voor augustus na jarenlang in Boekelo in de loods te hebben gestaan weer rijvaardig en opgeknapt zijn. Op 15 en 16 augustus van dit jaar wordt in Haaksbergen voor de derde keer het Thomasfestival gehouden. Dan is extra reizigerscapaciteit gewenst. Samen met de al in bedrijf zijnde C46 en C48 beschikt de MBS dan over een mooi NMBS ensemble. Rest alleen nog het opknappen van de AB 49.-GF

Een Railhobbyabonnement is een

Neem nu een abonnement op Railhobby.
Als abonnee krijgt u ***10x*** *per jaar het tijdschrift* ***thuis gestuurd*** *en toegang tot de* ***online uitgaven****. Als abonnee kunt u op de website van Railhobby uw eigen* ***mini-website*** *maken door middel van zogeheten coupés. In deze coupé kunt u uw eigen tekst, foto's en filmpjes kwijt over onderwerpen die u interesseren.*
Kijk op ***www.railhobby.nl***

Ja, ik word abonnee!

Naam en voorletter(s): _____ m/v

Adres: _____ Postcode: _____

Woonplaats: _____ Telefoon: _____

E-mail: _____

○ Ik neem tot wederopzegging een ***all-in abonnement*** op Railhobby en ontvang 10 nummers per jaar voor € 57,95 (België € 63,95).

Als welkomstgeschenk ontvang ik:

○ Railhobby Lighttrain-, Staal- of Depotspecial t.w.v. € 17,90. Ik wens: LT ○ / SS ○ / DS ○ .
○ Overweghekken H0 t.w.v. € 10,60.
○ Andreaskruis enkel H0 t.w.v. € 12,10.
○ Weathering poeders, 5 kleuren t.w.v. € 11,60.
○ Andreaskruis dubbel H0 t.w.v. € 12,60.

○ Ik neem tot wederopzegging een ***online abonnement*** op Railhobby voor de jaarprijs van € 29,45.
Ik ontvang geen welkomstgeschenk.

Ik betaal als volgt (aankruisen wat van toepassing is)**:**

○ Scala Publishing BV kan het abonnementsgeld automatisch van mijn rekening afschrijven en ik krijg € **2,50 korting**.
○ Ik wacht op de e-factuur.
☑ Hierbij ga ik akkoord met de algemene abonnements-en incassovoorwaarden. www.uitgeverijscala.nl/abonnementsvoorwaarden

IBAN: _____ **BIC:** _____ **Handtekening:** _____

Stuur deze bon (of een kopie) in een gefrankeerde envelop naar Scala Publishing BV. Antwoordnummer 72, 3800 VB Amersfoort.
Het abonnement kan elk gewenst moment ingaan en loopt tot wederopzegging. U ontvangt bij een all-in abonnement een welkomstgeschenk na ontvangst van betaling indien u op hetzelfde adres het afgelopen jaar geen abonnement op Railhobby heeft gehad. Bel in andere gevallen 033-4892910 of kijk www.railhobby.nl

unieke combinatie!

Kies het abonnement dat bij u past

ALL-IN ABONNEMENT = PRINT + ONLINE

- Railhobby op papier + **GRATIS ONLINE** abonnement
- **10X** alles over spoorwegen en modelspoor **THUIS BEZORGD**
- **ALL-IN VOORDEEL** met uw abonneenummer
- Een **WELKOMSTGESCHENK** naar keuze
- **GRATIS** te lezen op de **iPad/tablet**

15% korting*

Al abonnee?

Geef uw hobbyvriend op, zowel u als de nieuwe abonnee ontvangen een geschenk naar keuze!

www.railhobby.nl/vriend

ONLINE ABONNEMENT

55% korting*

- Online lezen **ZONDER DOWNLOADS**
- **EXTRA'S** bij artikelen
- Eigen **MINI-WEBSITE**
- Gemakkelijke **ZOEKFUNCTIE**
- Meer dan **170** uitgaven online!
- Enkele dagen **VOOR VERSCHIJNING** al online
- **GRATIS** te lezen op de **iPad/tablet**

*t.o.v. de winkelprijs

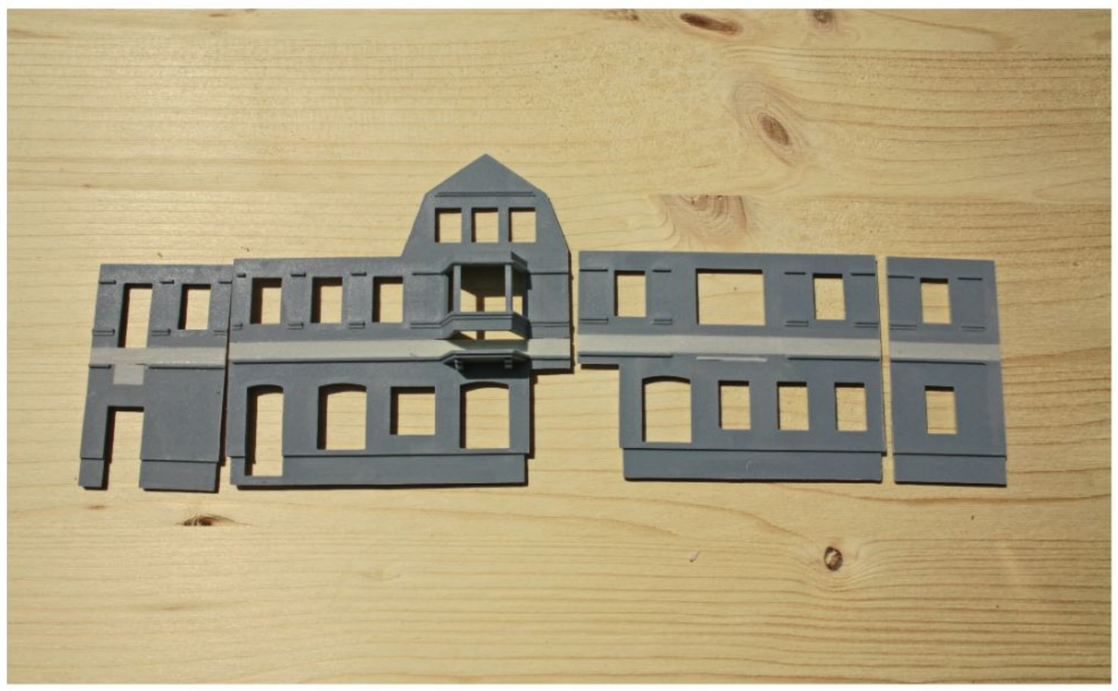
Leven in de brouwerij!

Het hoekhuis met café van Auhagen is een voordelig model van een gebouw dat ook in Nederland zou kunnen staan. Het café is gemaakt voor de schalen H0 en TT, waardoor het op de H0-baan wat klein uitvalt. Als achtergrondmodel is het zonder meer bruikbaar, maar met wat aanpassingen is er een kloeke kleine brouwerij van te maken.

Na de onderdelen bestudeerd te hebben, sneed ik alle geveldelen door en verhoogde ze door er een strip styreen van 5 mm hoog en 2 mm dik tussen te lijmen. Aan de achterzijde werd de verbinding met losse stukjes styreen verstevigd. Het gat voor het hoge raam werd naar boven verplaatst en werd een deur in de bovenverdieping. Nadat de lijm goed gedroogd was, werden de naden geschuurd, waarbij een laagje donkergrijze primer uit de spuitbus een mooi controlemiddel is: alle oneffenheden worden zo zichtbaar tijdens het schuren. Om het gebouw ook breder te maken, lijmde ik de achtergevels aan de voorgevels. Het linkerdeel kwam onder een kleine hoek te staan, wat de lange gevel wat verlevendigt. De gemetselde stenen rand onderaan verving ik door een vlakke strip. De bestaande bodemplaat werd met stukken styreen uitgebreid en de geveldelen werden hier aan vastgelijmd. De vensters werden geschilderd en aangebracht nadat het gebouw in de witte verf was gezet. Het dak zou op zich te gebruiken zijn, maar omdat het gebouw nu langer was

De inhoud van de doos.

De gevel is verhoogd. In de erker worden nog losse delen ingepast.

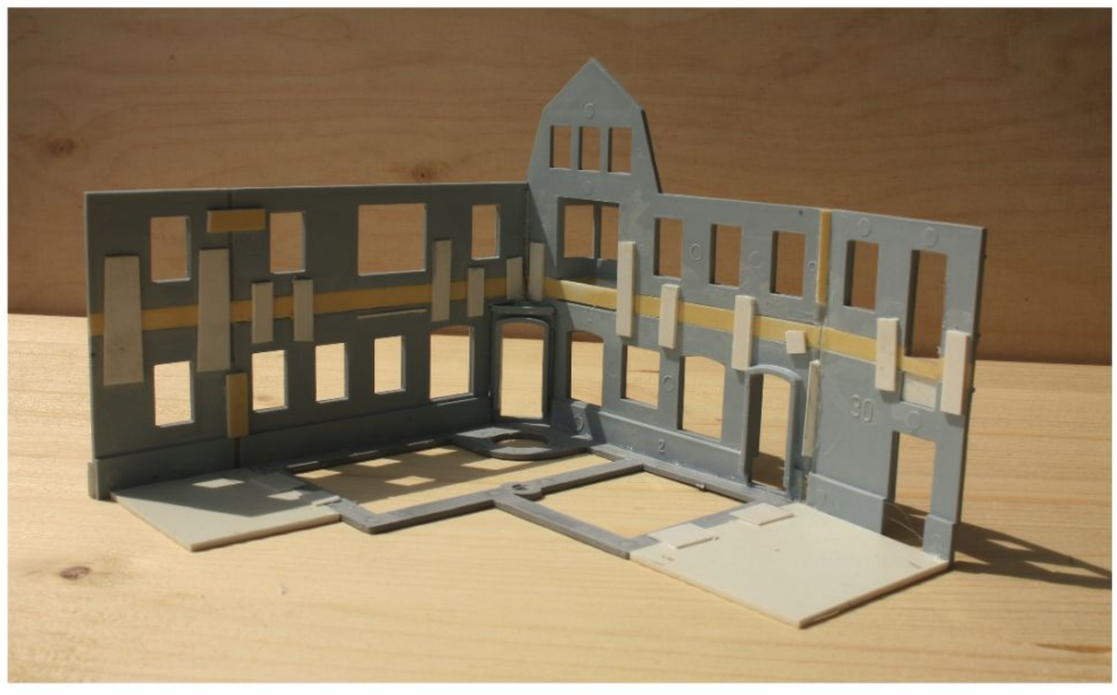

Dan kan de gevel in elkaar worden gezet.

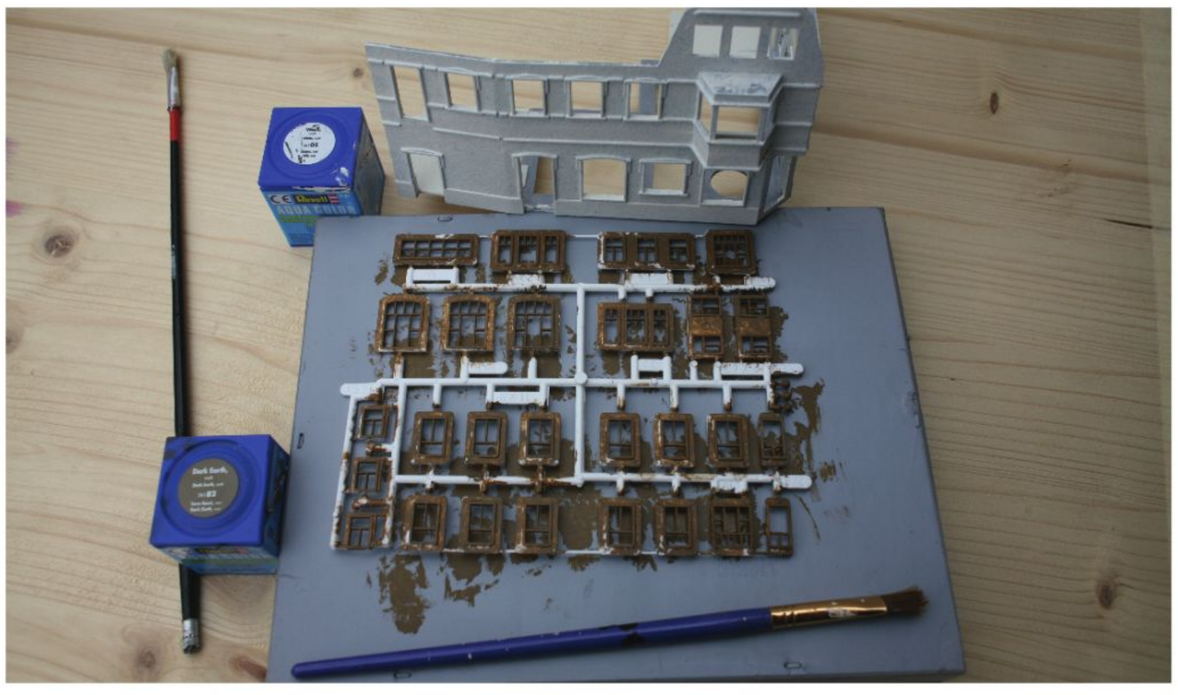

Met een grijze grondverf als contrast, kun je goed zien waar de gevel nog niet vlak is.

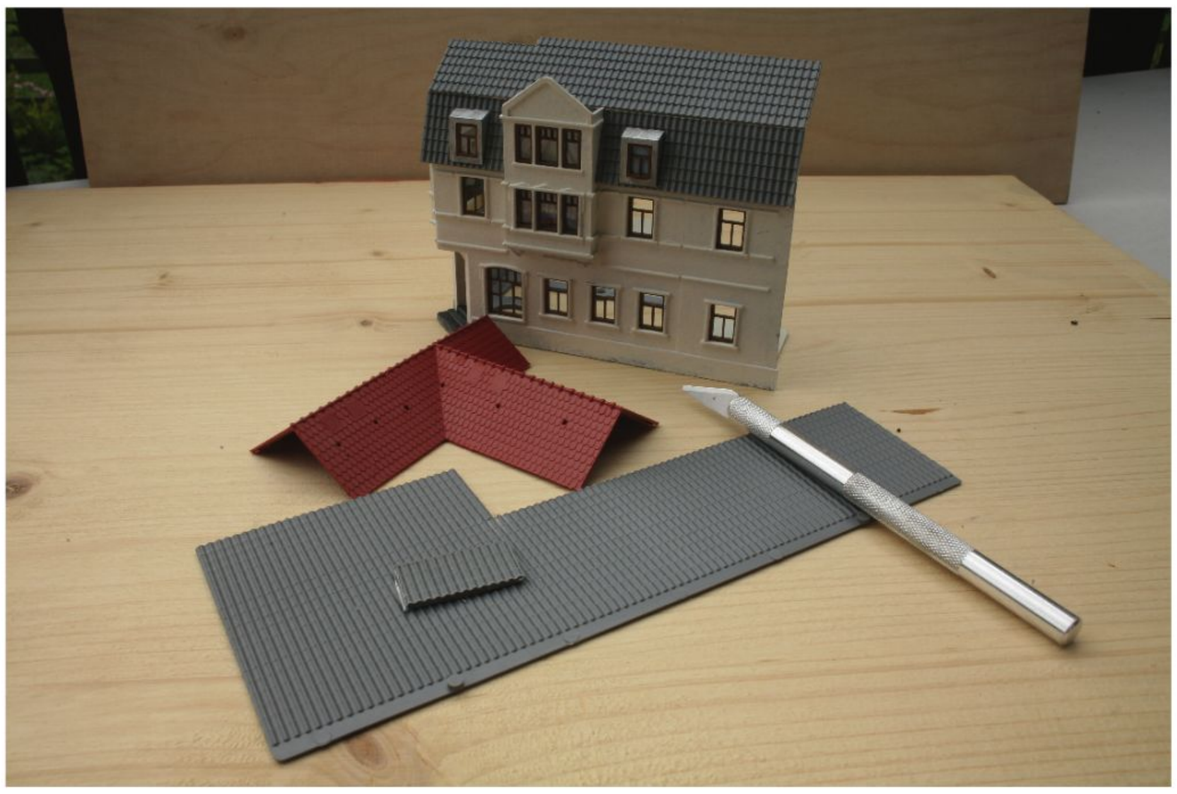
Aan de binnenkant zijn de strips te zien, die de zaak verstevigen. De grondplaat is uitgebreid om de langere gevel te steunen.

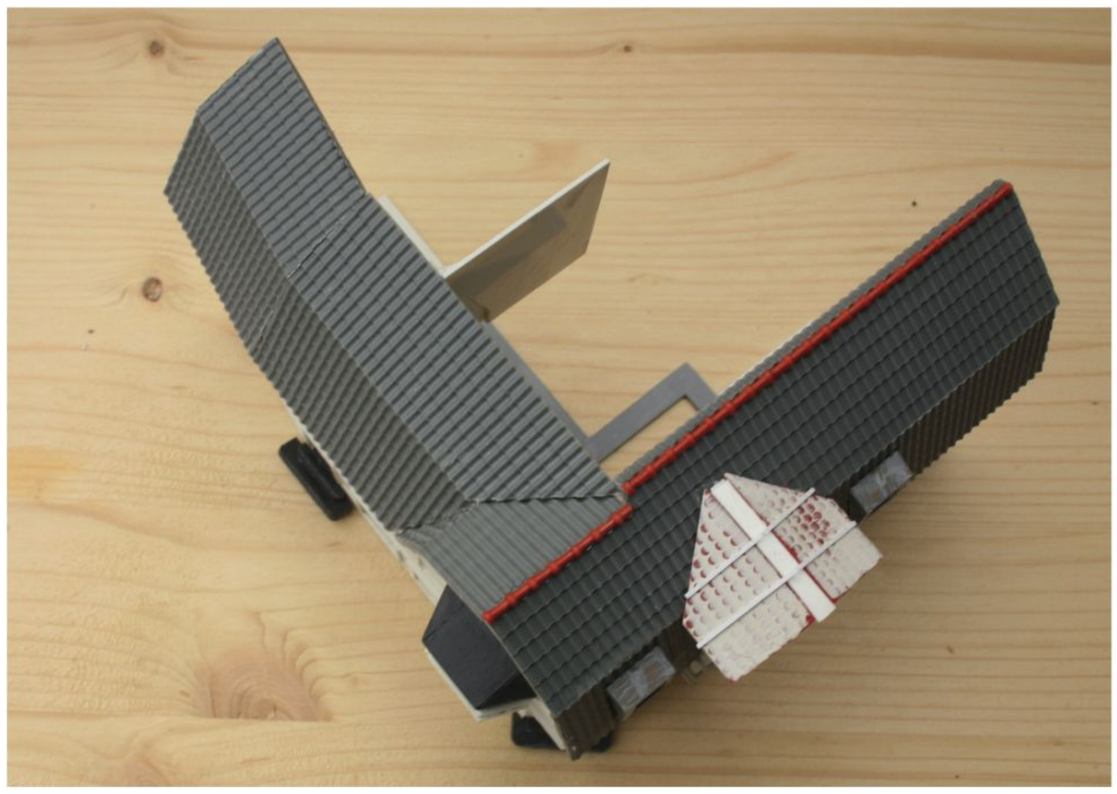
De gevel is geschilderd en ook de ramen krijgen een kleurtje.

Details als regengoten en -pijpen worden aangebracht. Het kelderluik in de straat mag niet ontbreken.

Met het originele dak als voorbeeld wordt een nieuw pannendak gemaakt.

Het nieuwe dak, van boven gezien. De grote dakkapel krijgt een dak van teerpapier.

geworden, bouwde ik een Nederlands pannendak uit Auhagen-plaat. Ik gebruikte de originele dakdelen als mal en voegde een plat gedeelte toe, om de rechtervleugel wat dieper te kunnen maken. Omdat ik er nu nog bij kon, werd het glas in de ramen geplakt en hier en daar een papieren gordijn opgehangen.
Achter de voordeur, die ik gastvrij liet openstaan, maakte ik een tochthok uit restjes styreenplaat. Wat bruine verf en met potlood getekende zwart/witte tegels op de vloer maakten de zaak af. De dakkapel in de rechtervleugel kreeg een dak van teerpapier, door op de originele dakplaten een paar strips te lijmen en daar afplakband overheen te plakken. De achtergevels werden een beetje voor de vuist weg gebouwd uit 1 mm styreenplaat met onderdelen uit diverse Auhagen-sets. Het bouwwerk werd van binnen verstevigd met vloeren en tussenwanden, die ook de doorkijk moeten tegengaan. Op de wanden werden met fijn potlood wat details getekend, zoals deuren en lambrisering. Door de kleine ramen zie je er niet echt veel van, maar net genoeg. Tenslotte werd het mansardedak aan de achterzijde pas gemaakt en werden nieuwe eindgevels gesneden.
Links kwam nog een lage uitbouw met aan beide zijden een poort, waardoor aan- en afvoer kan plaatsvinden. De in de bouwdoos aan-

Uit wat stukjes styreen ontstaat een tochtportaal.

De achterwand en het binnenwerk worden in elkaar gezet.

Ook aan de achterzijde worden details aangebracht. De sfeervolle binnenplaats.

wezige regengoten werden met goten uit een set aangevuld. Aan de achterzijde werden tegen de platte daken strips styreen gelijmd. De regenpijpen werden uit messing staf van 1 mm gebogen en met dun transformatordraad vastgezet. Dit werd eenmaal om het staf geslagen en daarna in elkaar gedraaid tot een stift, die in een gat in de wand werd gestoken. Een drupje secondelijm fixeerde de zaak. Bij langere pijpen, die uit meerdere delen bestaan, zijn de verbindingen aangegeven door twee slagen te geven en de stift na verlijming af te knippen. De opvangbakjes aan de platte daken werden van een gietboom geknipt en een beetje in model gevijld.

Verder werd het gebouw met losse onderdelen uit verschillende sets aangekleed. De schoorstenen kregen een afdekplaat en pijpjes uit 1,5 mm styreen staf. Als loodimitatie werd onderaan een strook afplakband geplakt, dat grijs werd geschilderd. Tenslotte werd het pand met acrylverf geschilderd en verweerd. De oude muurreclames werden met aquarelpotlood opgetekend. Door deze potloden afwisselend droog en vochtig te gebruiken, onstaan de verweerde letters. De eerste laag in blauw werd grotendeels weggeschuurd, waarna de tweede laag in rood werd aangebracht. Deze letters kregen met een dun potlood een zwarte schaduw, en werden daarna ook nog wat

met schuurpapier bewerkt. De emaillen borden aan de voorgevel werden geprint, waarna het papier werd uitgeknipt en met een laag tweecomponentenlijm ingesmeerd. Na droging werden ze met fotolijm op de gevels geplakt en met aquarelpotlood van een vleugje roest voorzien.

INFO

Gebruikte materialen:

Bouwdoos EckhausAuhagen 12 249
Styreenplaat 210,75 en 0,5 mm
Styreen strip en staf
Messing staf 1mm
Dun transformatordraad
Onderdelen uit diverse Auhagen-setso.a. dakpannenschoorstenenvensters en ventilatoren.
Acrylverf van de Games Workshop en Revell Aquacolor
Mesje
Stalen liniaal
Schuurpapier 240 en 400
Plasticlijm secondelijm en tweecomponentenlijm

De bouw werd beëindigd – hoe kan het ook anders – met een goed glas bier.

Tekst en foto's: Thonis van der Weel

De ruwbouw is klaar en heeft een eerste laagje verf gekregen.

Het model is gereed om op een modelbaan geplaatst te worden.

LIVE SPEELGOEDVEILING

START 11.00 uur LOCATIE BRUMMEN

ZATERDAG 14 MAART

catalogus online ga naar onze website

www.veilinghuisbouwman.com

Bouwman & Bouwman
Veilinghuis – Auctioneers
Vintage Toys & Collectibles

Veilinghuis Bouwman & Bouwman | Saturnusweg 6a Brummen | Tel: 0575-560393

MODELSPOORBEURS ZUTPHEN
EEN GEZELLIG DAGJE UIT!

Modelspoor Evenement

21 & 22 Maart 2015

HANZEHAL te ZUTPHEN

Tijdens de beurs vele verkoopstands & diverse rijdende modelspoorbanen aanwezig. Ook veel items voor de jeugd!

Fanny Blankers Koenweg 2 / 7203 AA ZUTPHEN (500 gratis parkeerplaatsen, op 7 min. loopafstand van het NS-station)

Openingstijden: 10.00 tot 16.00 uur

Toegangsprijs: kinderen tot 12 jaar onder begeleiding gratis, volwassenen € 6,-

Beursdata 2015: 21 & 22 maart / 19 & 20 december **Tel. 06 44 32 41 11**

info@modelspoorbeurszutphen.nl - www.modelspoorbeurszutphen.nl

FOTO: SANDER BROERSE

Locomotief 1627 van CapTrain is met een containertrein op weg naar de Pernis Container Terminal op 29 september 2011.

SPOREN IN DE HAVEN Deel 2

De Havenspoorlijn

In het tweede deel van de serie over het railvervoer in de Nederlandse havens is de Havenspoorlijn in Rotterdam aan de beurt. In het eerste deel werd de situatie op de Maasvlakte beschreven (zie RH 2014/07 en 09).

De Maasvlakte is het begin- dan wel eindpunt van de Havenspoorlijn; aan het andere eind van die lijn ligt het rangeerterrein van Kijfhoek. Tussen Kijfhoek en de Maasvlakte liggen alle belangrijke havengebieden van Rotterdam met van oost naar west de Waal- en Eemhaven, Pernis, Botlek en Europoort. De spoorlijn is met de havenactiviteiten meegegroeid, die in Rotterdam in de loop van jaren steeds meer westwaarts zijn getrokken. Met de aanleg van de Betuweroute is de capaciteit van de Havenspoorlijn uitgebreid.

De eerste havens op Zuid

De oorsprong van de Rotterdamse haven ligt op de rechter-Maasoever bij het centrum van de stad. Aan het begin van de zeventiende eeuw werden op de noordelijke oever bij het centrum diverse havens in gebruik genomen, zoals de Leuvehaven, de Wijnhaven en de Bierhaven. De ontwikkeling van de Rotterdamse haven zou pas in de tweede helft van de negentiende eeuw op gang komen, na de opening van de Nieuwe Waterweg in 1871. De opkomende industrialisatie, vooral in het Duitse Ruhrgebied, droeg in belangrijke mate aan de snelle opmars van de Rotterdamse haven bij.

Rond 1860 ontstonden de plannen om op de zuidelijke oever op het eiland Feijenoord uitbreiding van de havenactiviteiten te zoeken. In dezelfde periode werd ook besloten de Zuiderspoorweg van Rotterdam naar Dordrecht aan te leggen. In het gebied van Feijenoord werd de punt van het eiland doorsneden door een waterverbinding, waar-

FOTO: SANDER BROERSE

Dreigende luchten hangen boven de Shell-raffinaderij van Pernis en de lege kolentrein op weg naar de Maasvlakte met locomotief 189 041 van DB Schenker Rail op 6 juni 2012.

FOTO: CHRIS WESTERDUIN

Locomotief 7101 van het type G1206 op de Waalhaven. Deze loc reed op 6 augustus 2012 voor ACTS Port Feeders.

FOTO: CHRIS WESTERDUIN

Loc 20 van Rotterdam Rail Feeding met een graantrein bij EBS in Europoort, 8 augustus 2012. Links de los- en laadsporen met een rangeertractor.

door het Noordereiland en de Koningshaven ontstonden. Dwars op de Koningshaven werden havenbekkens gegraven: de Binnenhaven met Entrepothaven en de Spoorweghaven. Op de havenkades werden sporen gelegd, die op een rangeerterrein, het emplacement Feijenoord, aangesloten werden. Vanuit dit havengebied werden nieuwe havens in westelijke richting aangelegd, die ook weer op het spoor werden aangesloten. In de jaren 1887-1931 werden de Rijnhaven, de Maashaven en de Waalhaven gegraven. Behalve de Waalhaven spelen al deze havens tegenwoordig nauwelijks nog een rol in de overslag van goederen.
Alle havenkades kregen spoorverbindingen, die vaak over de straat werden aangelegd. Tot het eind van de twintigste eeuw waren nog goederentreinen voor de Rijn- of Maashaven te zien, die de straten in dit deel van de stad kruisten. De verschillende kades werden daarbij op het rangeeremplacement Feijenoord aangesloten.

Het goederenvervoer werd in de haven vele jaren vooral als wagenladingvervoer uitgevoerd. Op de kades werden enkele goederenwagens geplaatst, die daar werden geladen of gelost. De wagens werden vervolgens naar een rangeerterrein gebracht, waar een sortering op eindbestemming plaatsvond. Voor dat doel werd het rangeerterrein Feijenoord aangelegd. Toen de latere havengebieden via de Havenspoorlijn werden aangesloten, werd het rangeerterrein in 1907 met het emplacement IJsselmonde uitgebreid. Op het emplacement IJsselmonde liggen nog altijd sporen, die bij de halte voor het stadion van Feijenoord nog goed te zien zijn. Tegenwoordig worden de sporen vooral gebruikt voor het stallen van goederenwagens.
De laatste sporen op het emplacement Feijenoord en de hier gevestigde werkplaats van NedTrain langs de Laan op Zuid zijn in 2011 definitief afgebroken. Om een indruk te krijgen van het werk in dit gebied wordt verwezen naar de verhalen van machinisten en de foto's op de website www.feijenoordsemeesters.nl. Van harte aanbevolen.
Vanwege de groei van het goederenvervoer in de Rotterdamse haven werden de twee emplacementen te klein en uiteindelijk in de jaren

FOTO: SANDER BROERSE

Op 31 oktober 2012 haalt locomotief 6425 van DB Schenker Rail een trein uit bij European Bulk Services (EBS) in de Botlek.

FOTO: SANDER BROERSE

Locomotief 104 van CapTrain met een trein met tankcontainers afkomstig van de Bertschi Terminal aan het eind van de Theemsweg in de Botlek op 26 maart 2013.

FOTO: GERRIT NIEUWENHUIS

Locomotief 6426 van DB Schenker Rail kruist de weg langs Waalhaven Oostzijde op 27 april 2013.

1973-1980 door het nieuwe rangeerterrein Kijfhoek vervangen. Dit terrein is nog altijd volop in gebruik en vanuit de trein tussen Barendrecht en Zwijndrecht goed te zien.

Van Waalhaven tot Maasvlakte

De snelle groei van de havenactiviteiten leidde ertoe dat er rond 1907 besloten werd een groot nieuw havenbekken aan te leggen: de Waalhaven. Dit havenbekken werd westelijk van de Maashaven en de wijk Charlois aangelegd. Aan alle kanten van de Waalhaven werden kades met pakhuizen aangelegd. De sterke groei van de overslag van vooral ijzererts voor de staalindustrie leidde ertoe dat het havenbekken breder dan gebruikelijk werd aangelegd. Erts werd vooral midden in het havenbekken direct van het zeeschip in het binnenschip overgeladen.

Voor de spoorverbindingen naar deze nieuwe haven vond men het niet meer verantwoord de treinen door de woonstraten te laten rijden. Vanaf het emplacement IJsselmonde werd dan ook een speciale goederenlijn aangelegd. Die werd op 1 juni 1928 in gebruik genomen. De exploitatie van deze spoorlijn lag bij de Staatsspoorwegen (SS). Rond de Waalhaven werden drie emplacementen aangelegd, die nog altijd te zien zijn.

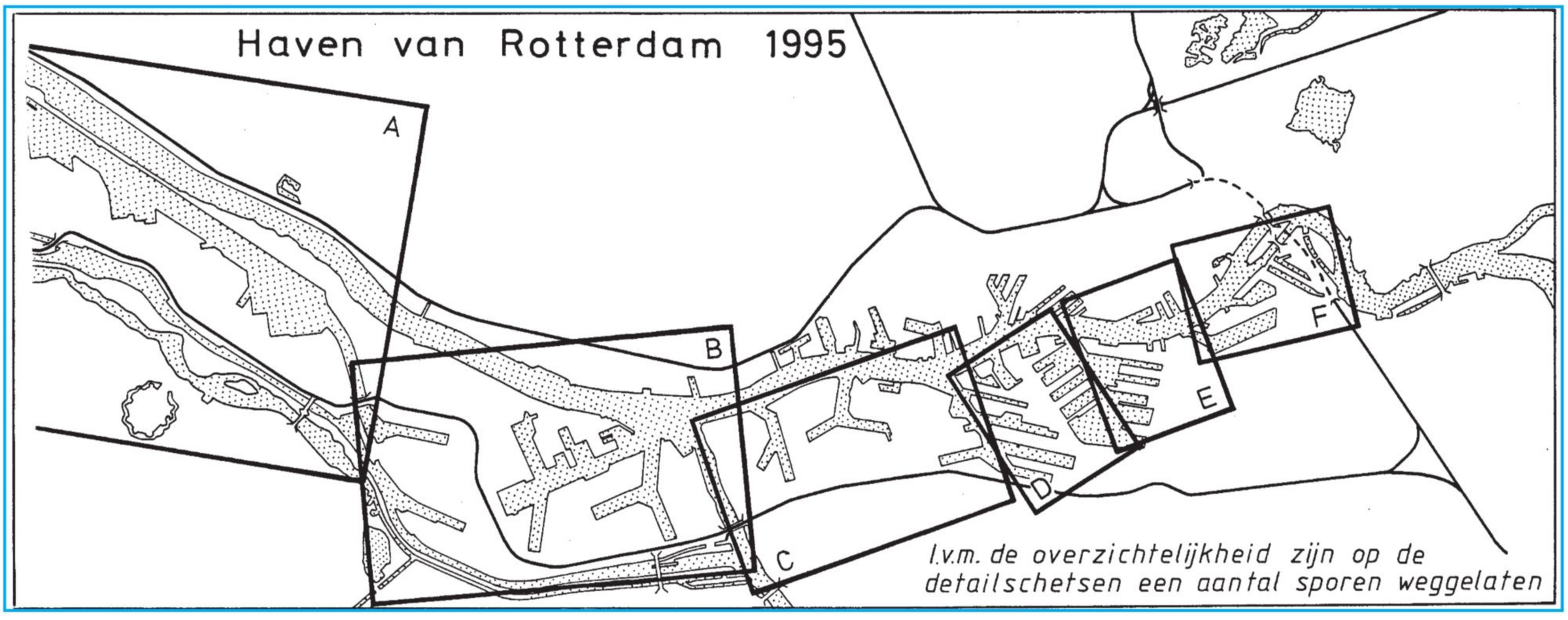
Komend van de hoofdlijn van Kijfhoek richting Maasvlakte wordt het emplacement Waalhaven Zuid bereikt, waar een directe aansluiting bestaat op het Rail Service Center (RSC). Op het RSC worden dagelijks tientallen treinen met containers gelost en geladen. Op het emplacement staan dan ook altijd containertreinen op verdere behandeling te wachten. Aan dit emplacement hebben zowel NedTrain als Shunter een werkplaats voor onderhoud aan locomotieven. Ook de RET heeft langs de Havenspoorlijn bij de Waalhaven een metroremise met spooraansluiting.

Vanaf het emplacement Waalhaven Zuid lopen verbindingen naar de vele bedrijven aan zowel de oostzijde als de westzijde van de Waalhaven. Aan beide kanten liggen weer enkele kleinere emplacementen, die vooral voor het opstellen van lege wagensets worden ge-

FOTO: CHRIS WESTERDUIN

Een ketelwagentrein met loc TG103 van Train Support op de Vondelingenplaat in Pernis op 6 juni 2013.

bruikt. De havenactiviteiten aan de oostzijde zijn in de afgelopen decennia drastisch teruggelopen. De Gemeente Rotterdam wil dit gebied herstructureren en gebruiken voor kantoren en woningbouw. Hoewel hier incidenteel nog spoorvervoer te zien is, zal er binnen afzienbare tijd een eind aan komen.

Aan de westzijde van de Waalhaven loopt de Waalhavenweg naar het dorp Heijplaat. Aan de rand hiervan lag de grote werf van de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij (RDM). Het gebouwencomplex is nu grotendeels voor onderwijs en innovatie in gebruik. De sporen zijn nagenoeg verdwenen.

Niettemin is er aan de westzijde nog enig spoorvervoer. De kade van Broekman Product Services is bij aankomst van nieuwe locomotieven van het type Class 66, die in Canada werden gebouwd, nog wel eens gebruikt. De Waalhavenweg ontsluit ook de oostzijde van het volgende havenbekken, de Eemhaven (geopend in 1934). De Eemhaven was vooral voor de afhandeling van stukgoed bedoeld, waardoor veel wagenladingvervoer op de kades plaatsvond. Nog altijd hebben hier gevestigde bedrijven als Steinweg een beperkt goederenvervoer per spoor. De Eemhaven zou zich vanaf de jaren 1960 vooral als containerhaven ontwikkelen. In 1967 werd hier de eerste containerterminal van Europe Container Terminus (ECT) geopend. De terminal is nog altijd als ECT City Terminal in gebruik. Het spoorvervoer van deze terminal en de Short Sea Terminal, die er naast ligt, wordt via het RSC afgewikkeld.

Na annexatie van de gemeenten Pernis en Hoogvliet in 1934 kon Rotterdam de haven in westelijke richting uitbreiden. In 1929 startte de aanleg van de Petroleumhavens, waar Shell zich vestigde. In 1935 werd de Havenspoorlijn tot de Petroleumhavens in Pernis verlengd. Daar werd ook een emplacement aangelegd. Met de vestiging van Shell in Pernis begon de grote ontwikkeling van de Rotterdamse haven als oliehaven voor heel Europa. Veel olie en olieproducten worden per pijpleiding afgevoerd, maar Pernis heeft nog altijd veel vervoer van olieproducten in ketelwagens.

FOTO: CHRIS WESTERDUIN

Een trein met biodiesel getrokken door de 1106 van Rotterdam Rail Feeding bij de Botlek Tank Terminal op 6 augustus 2013.

FOTO: CHRIS WESTERDUIN

DB Schenker Rail is met de 6423 actief op de kade van Heijplaat op 12 augustus 2013. Deze kade wordt vooral voor het overslaan van omvangrijke lading gebruikt. In het verleden arriveerden hier regelmatig de locomotieven van het type Class 66 vanuit Canada.

FOTO: SANDER BROERSE

Een containertrein met locomotief 102 van Train Support Group rijdt op 5 september 2013 over de Dintelhavenbrug in Europoort.

FOTO: SANDER BROERSE

DB Schenker heeft op 6 mei 2014met locomotief 6433 enkele ketelwagens opgehaald bij Vopak en bij Kemira in de Botlek.

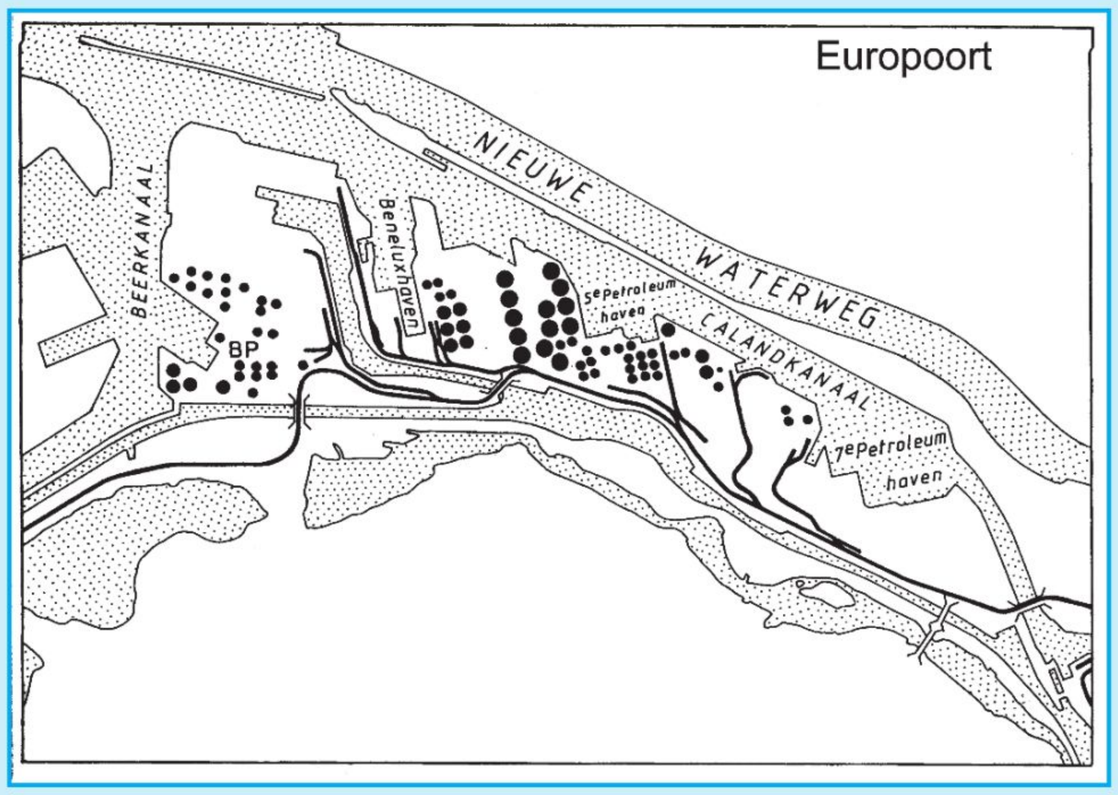
De naoorlogse uitbreidingen

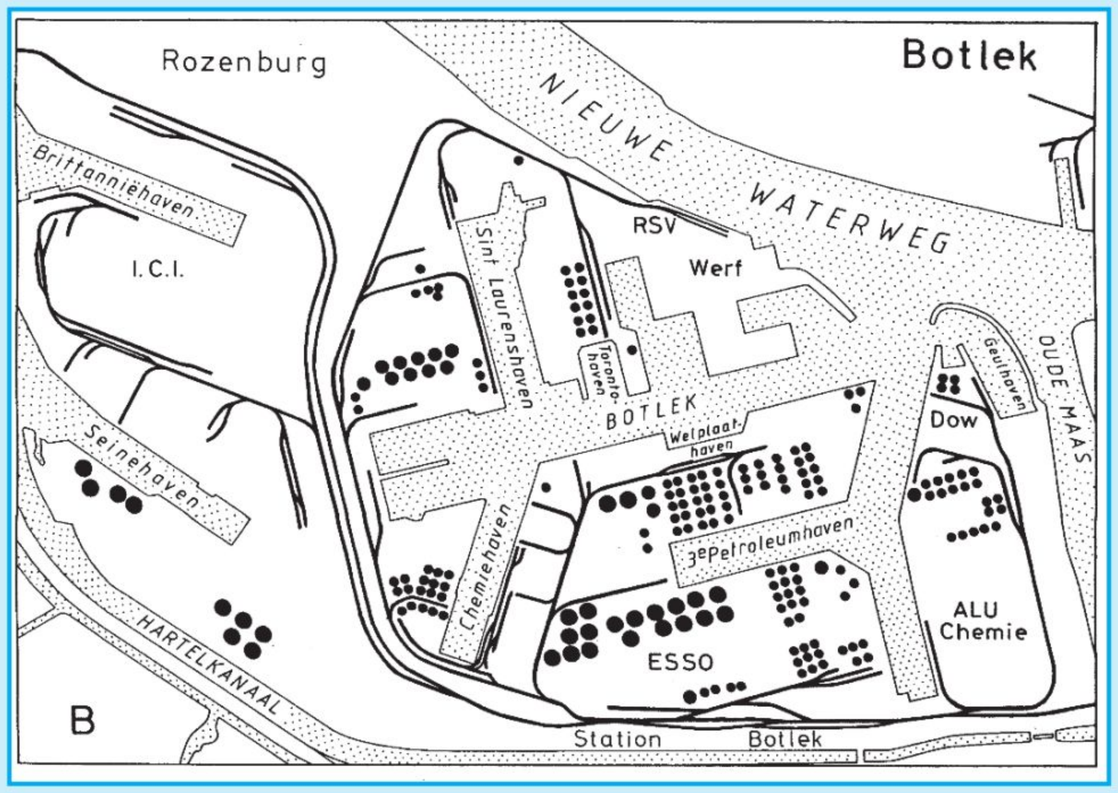
De verdere uitbreiding van de Rotterdamse haven vond na de Tweede Wereldoorlog plaats en was vooral noodzakelijk voor het afhandelen van olie en olieproducten. De volgende bouwprojecten werden de havenbekkens van de Botlek. De Havenspoorlijn werd van Pernis naar Botlek doorgetrokken en vanaf 3 april 1957 was Botlek op het spoorwegnet aangesloten.

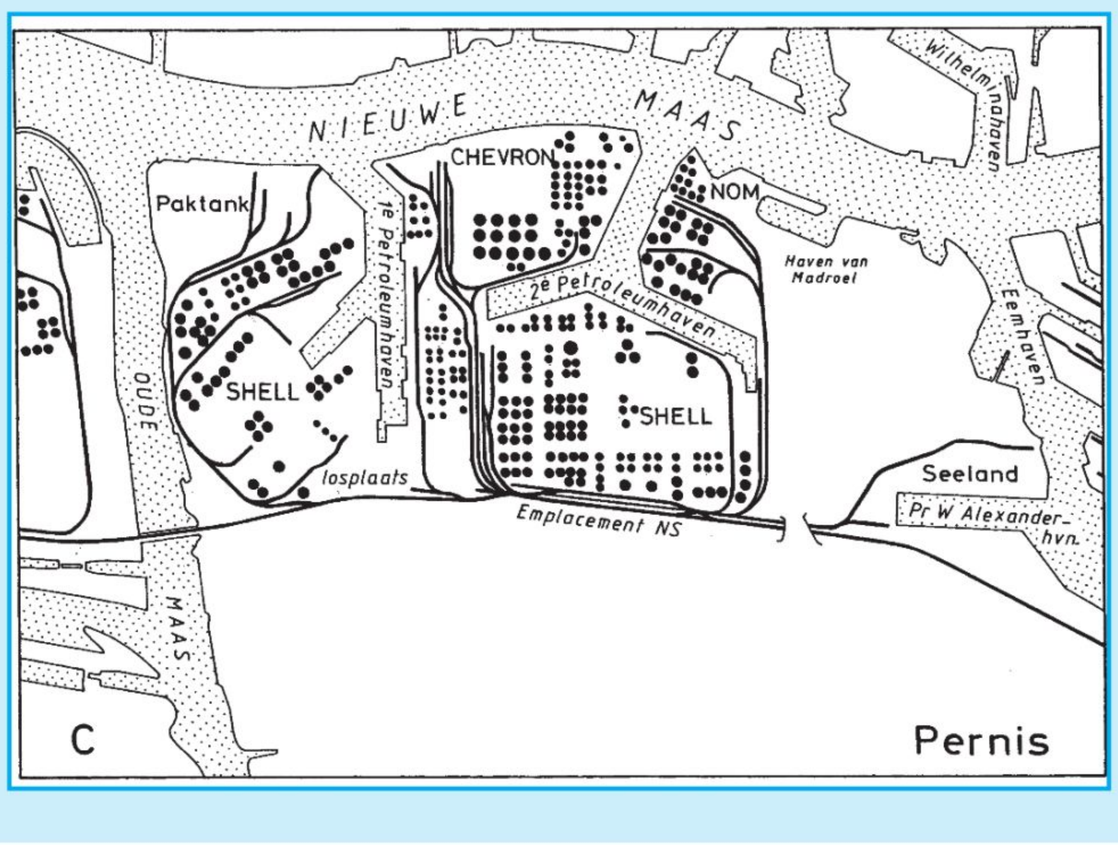
Tussen alle chemische bedrijven in dit gebied is nog altijd het dorp Rozenburg te vinden. In de havens van Botlek vindt men bedrijven als Vopak, Odfjell, Lyondell, DSM, Huntsman en LBC met regelmatig spoorvervoer. Aan de westzijde van dit gebied liggen ook nog enkele niet-chemische bedrijven, zoals de Rotterdam Car Terminal (overslag van nieuwe auto's) en de All Weather Terminal (voor overslag van rollen staal) van Broekman en de Shortsea Terminal van Cobelfret. Vooral de Rotterdam Car Terminal zorgt voor lange treinen met nieuwe auto's.

De snelle groei van de overslag in de haven, zowel van de olie als van andere bulkgoederen, maakte een verdere groei naar het westen noodzakelijk. Het nieuwe haventerrein Europoort werd tussen 1958 en 1964 op het eiland Rozenburg aangelegd. Voor de aanleg moesten het dorp Blankenburg met 400 inwoners en het natuurgebied De Beer verdwijnen. Op 13 april 1964 werd Europoort op het spoorwegnet aangesloten. Het Calandkanaal tussen Botlek en Europoort werd daarbij met de Calandbrug gekruist.

Ook Europoort werd met een emplacement uitgerust, van waaruit de verschillende bedrijven worden bediend. Behalve de chemische industrie is er langs de Dintelhaven een grote overslag voor kolen en erts (EECV) en aan de Beneluxhaven de terminal voor de veerboten van P&O Ferries en de overslag van granen (EBS). Veel locaties hebben nog altijd veel spoorvervoer.

De Havenspoorlijn vervolgt zijn weg via de Suurhoffbrug naar de Maasvlakte.

Modernisering van de lijn

De Havenspoorlijn is van Maasvlakte tot Kijfhoek 48 km lang en was grotendeels enkelsporig en niet geëlektrificeerd aangelegd. Met de besluitvorming over de aanleg van de Betuweroute van Kijfhoek naar de Duitse grens werd de modernisering van de Havenspoorlijn als onderdeel aan de plannen van de Betuweroute toegevoegd.

De bestaande lijn werd daarbij dubbelsporig en met dezelfde boven-

FOTO: CHRIS WESTERDUIN

De containerterminal Rail Service Centrum, waar op 13 augustus 2013 loc RRF 22 voor vertrek richting Maasvlakte gereedstaat.

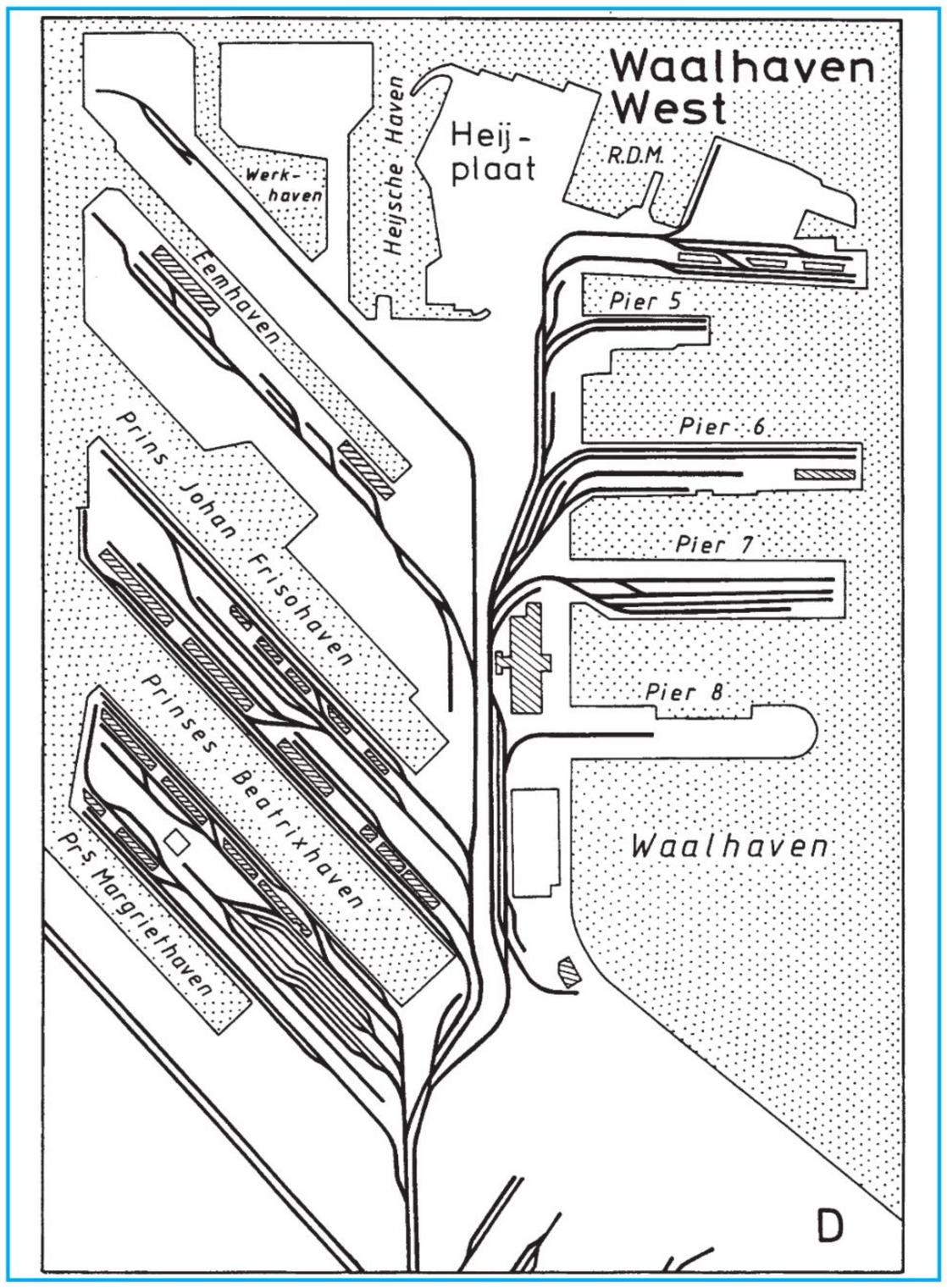
FOTO: SANDER BROERSE

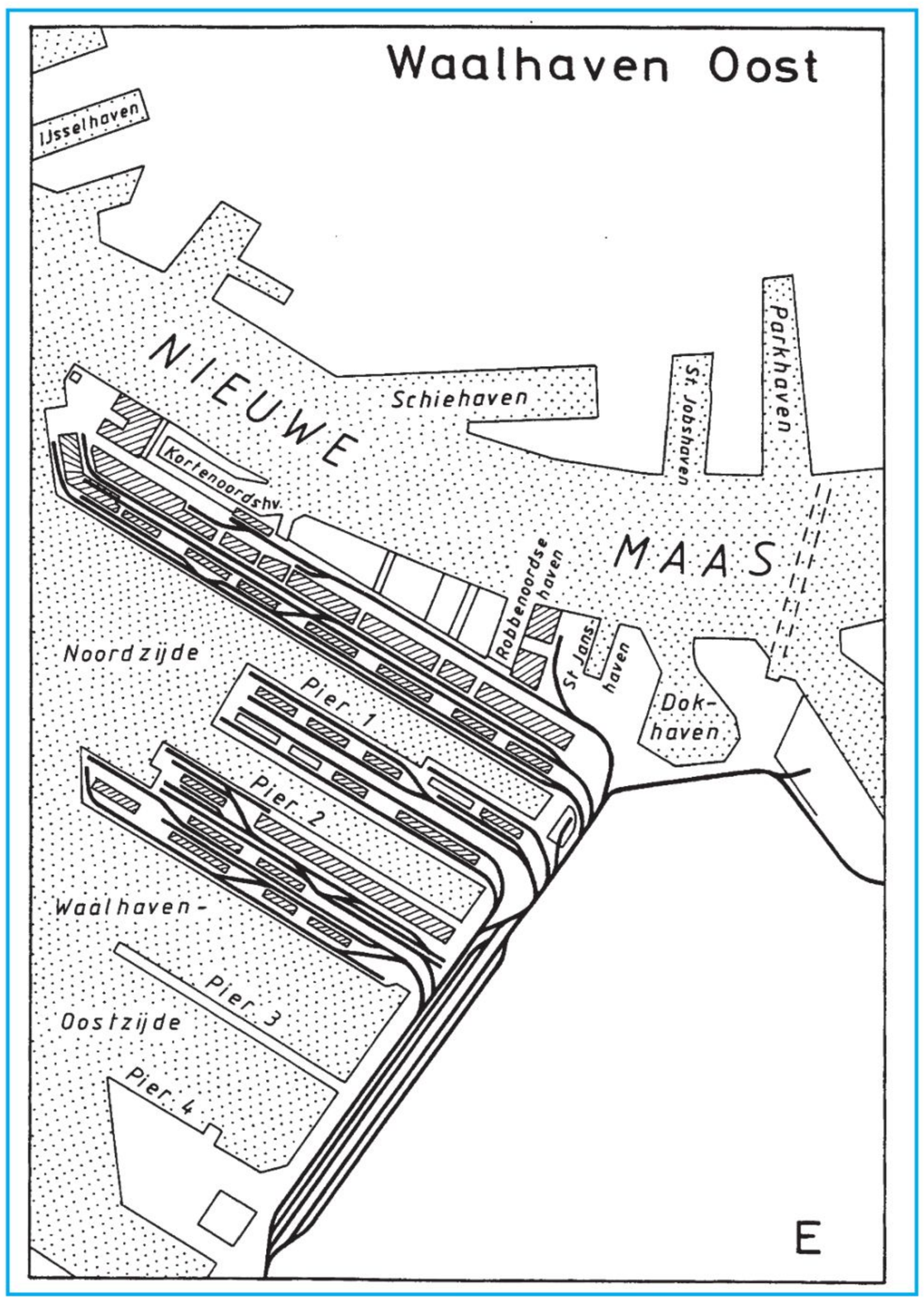
Train Support Group 104 rijdt met enkele ketelwagens afkomstig van de Tank Terminal Rotterdam van Vopak langs de Botlekweg.

FOTO: SANDER BROERSE

Locomotief 6336 van LTE trekt op 1 augustus 2013 een trein uit de terminal van de Botlek Tank Terminal.

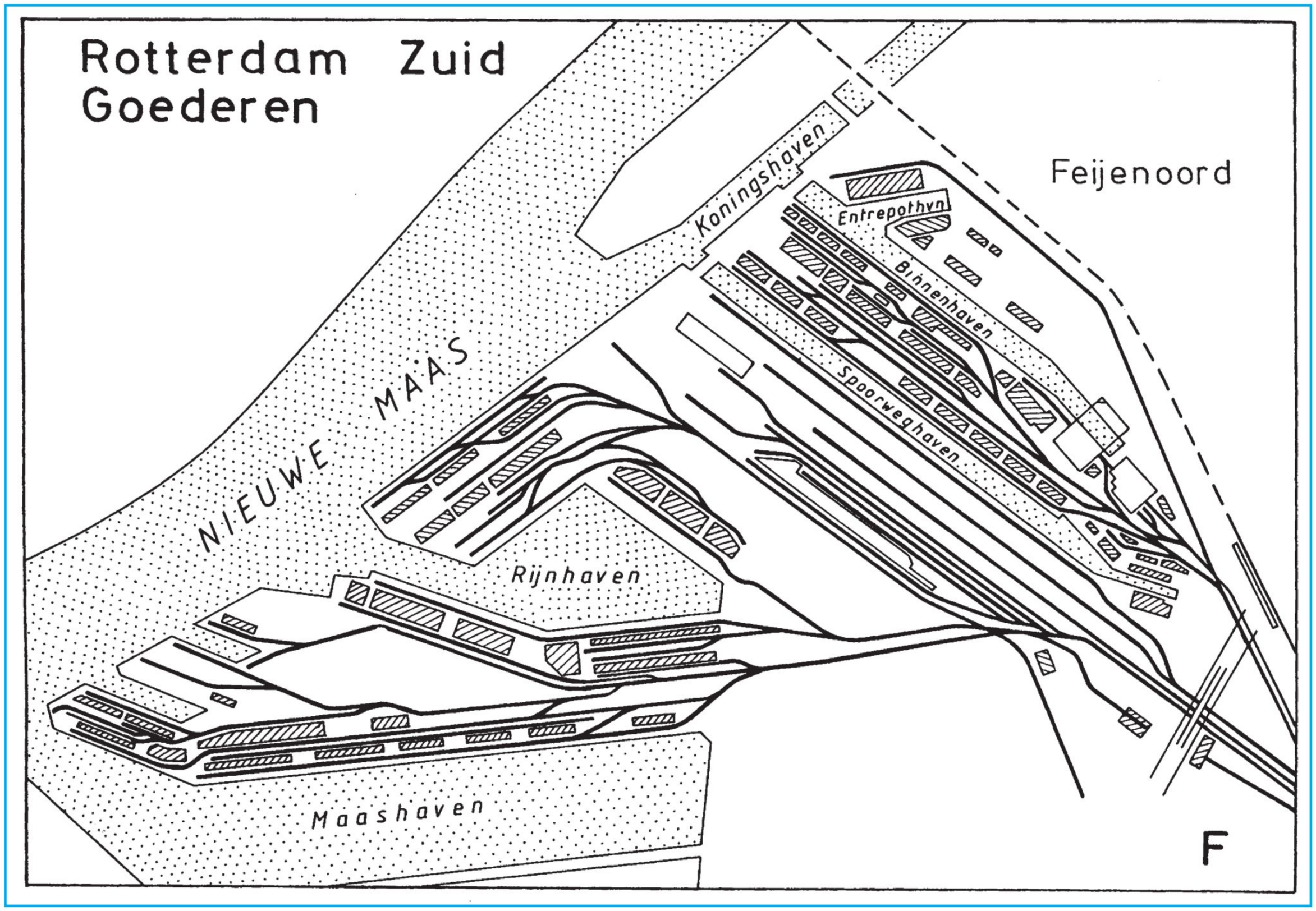
INFO

Literatuur

Borselen, Jan Willem van: Sporen in Rotterdam. Stadsgeschiedenis rondom de trein, 1993

Bouwknegt, Hendrik; Groot, Harold de; Meijer, Rob: Goederentreinen in Nederland, 2004

Nieuwenhuis, Gerrit: De Betuweroute. Goederen sporen van zee naar Zevenaar, 2013.

leidingspanning als op het nieuwe tracé van de Betuweroute, 25 kV, geëlektrificeerd. Voor de passage van de Oude Maas tussen Pernis en Botlek is een dubbelsporige tunnel gebouwd, als aanvulling op de enkelsporige Botlekbrug. De Botlekbrug blijft in gebruik voor treinen die naar of van het emplacement Botlek rijden en voor treinen met gevaarlijke stoffen.

Ingrijpende veranderingen hebben ook bij de Waalhaven plaatsgevonden, waarbij de sporen tussen de Waalhaven en de aansluitingen bij Barendrecht en Rotterdam Lombardijen in zuidelijke richting en langs de A 15 zijn verplaatst. Voor treinen die tussen Pernis en Barendrecht rijden en die niet op het emplacement Waalhaven hoeven te stoppen, is de zogeheten Kortsluitroute gebouwd, direct langs de A 15.

De elektrificatie van de lijn werd op 14 december 2008 tussen Kijfhoek en Pernis in gebruik genomen. De rest van de lijn volgde op 13 december 2009. De Kortsluitroute kwam op 8 september 2008 in dienst.

Wat rijdt er?

De Havenspoorlijn kan als belangrijkste en drukste spoorlijn in het goederenvervoer worden beschouwd. Nagenoeg alle in Nederland toegelaten spoorbedrijven zijn op deze spoorlijn te zien. Dit geeft een afwisselend beeld van het dagelijkse treinverkeer. De lijn is met 25 kV geëlektrificeerd, maar niet op en rond het rangeerterrein Kijfhoek, waar 1500 volt is gehandhaafd. Dit betekent dat doorgaande treinen met meersysteemlocomotieven of diesellocomotieven gereden moeten worden.

Op de Havenspoorlijn rijden dan ook vooral de meersysteemlocomotieven van Siemens (serie 189) of van Bombardier (TRAXX, serie 186). Veel treinen worden met diesellocomotieven van verschillende series gereden, zoals de 6400 (nog door NS Cargo in dienst gesteld), de door Vossloh gebouwde types G1206 en G2000, de grote Canadese Class 66 of de door Siemens gemoderniseerde Oost-Duitse V100. Sinds 2013 rijdt de Duitse onderneming RheinCargo met de nieuwste locomotieven van het type TRAXX F140 DE van Bombardier.

Het merendeel van de treinen rijdt als volledige treinlading, dat wil zeggen dat de hele trein voor één klant met één soort goed rijdt: kolentrein, ertstrein, graantrein of een trein met nieuwe auto's. De containerterminals worden ook met lange containershuttles bediend. Daarnaast heeft vooral de chemische industrie nog altijd behoefte aan een bediening met enkele losse wagens voor verschillende bestemmingen. Dit vervoer wordt vooral door DB Schenker Rail in het wagenladingvervoer (ook wel Unit Cargo genoemd) afgewikkeld. De wagens worden bij de verschillende klanten opgehaald en naar het emplacement gebracht. Vanaf de verschillende emplacementen rijden dagelijks één of meer treinen naar Kijfhoek. Via de rangeerheuvel van Kijfhoek worden de wagens op de eindbestemming gesorteerd. Op werkdagen worden alle emplacementen bediend en is overdag regelmatig een 6400 van DB Schenker te zien die met enkele wagens onderweg is naar een van de verschillende bedrijven, of al weer op de terugweg is.

Tekst: Gerrit Nieuwenhuis
Tekeningen: Dick van der Spek

EXTRA ONLINE

Eerdere delen en meer foto's vindt u eenvoudig via de online uitgave op www.railhobby.nl **Gratis voor abonnees!**

HET DRAAISTEL Deel 7

Typen in Nederland

(tijdperk IV van 1968 tot 1989)

Eind jaren zestig werd afscheid genomen van draaisteltypen die op basis van het Amerikaanse draaistel ontworpen waren. Hieraan kleefden toch wel enkele bezwaren. De aspotgeleiding met schenen bleek slijtagegevoelig. Naarmate de slijtage toenam, werd het rijcomfort slechter, omdat het wielstel een grotere zijdelingse beweging kon maken. Dit manifesteerde zich vooral bij hogere snelheden. Eigenlijk was 140 km/h wel het maximum. Reden voor draaistelfabrikanten om zich meer op de gedwongen aspotgeleiding toe te leggen. Bij nieuw materieel wordt dit principe nu alom toegepast. Zeer hoge snelheden, tot wel boven de 300 km/h, zijn dan mogelijk.

Märklin heeft een fraai model van een ICM-1 treinstel gemaakt. Op de foto loopt het motorrijtuig voorop. Dat is aan het draaistel te zien, waar de remwerkhefbomen aan de buitenzijde liggen. De wielremschijven heeft Märklin weggelaten.

FOTO: RE

Karakteristiek voor de nieuwe generatie is het H-vormige frame. De kopbalken ontbreken. De uiteinden boven de aspotten liggen hoger dan het midden, waar de secundaire vering op rust.
In de vorige aflevering is bij enkele draaisteltypen aangegeven welk mechanisch remwerk was gemonteerd. Het klassieke remwerk heeft veel draaipunten, bestaande uit gehard stalen pennen (gladde bouten genoemd) en geharde bussen. Hoewel deze onderdelen gehard zijn, slijten ze. Modern remwerk heeft veel minder draaipunten. In combinatie met de rustiger loop van de nieuwe draaisteltypen is de revisietermijn veel langer geworden. Zoals eerder al is geschreven, zijn de revisietermijnen van een draaistel afhankelijk van de inzet. Overigens, de draaistellen en rijtuigbakken hebben een soort eigen leven als het om revisies gaat. Tijdens de levenscyclus van het materieel worden er heel wat draaistellen doorgewisseld.
Van het nieuwe draaisteltype zijn er inmiddels grote aantallen in dienst. Het is in dit kader ondoenlijk deze allemaal te bespreken. Daarom een selectie van typen die het meest in Nederland zijn ingezet. Ook nu weer zijn tussen haakjes de bij NS gehanteerde typeaanduidingen vermeld.

Draaistel SGM (type motor: EMLa, type loop: type Lg)

Het eerste materieeltype dat te maken kreeg met de nieuwe generatie draaistellen was het nieuwe stoptreinmaterieel SGM (Stads Gewestelijk Materieel). De Zwitserse firma SIG (Schweizerische Industrie Gesellschaft) te Neuhausen bij Schafhausen was de leverancier. Het draaistel heeft een aantal nieuwigheden en heeft qua ontwerp dus niets meer met het Amerikaanse draaistel te maken. Wel zien we

FOTO: TO

Bij SGM is de primaire vering horizontaal aangebracht. In tegenstelling tot het draaisteltype van DE I den II is hier een korte zwenkarm toegepast.

FOTO: RE

Bij het SGM-draaistel van Fleischmann zijn de horizontale primaire veren goed nagebootst. In het midden van het draaistel zit in halfreliëf de cilinder voor de luchtvoorziening van de luchtveer.

FOTO: TO

Geen draaistellen, maar wielstellen op deze foto. Het betreft SGM-wielstellen, die in Haarlem revisie krijgen. De tandwielkasten zitten op de as. De lamellen voor de flexibele koppeling met de motor worden aan de rechthoekige strip bevestigd.

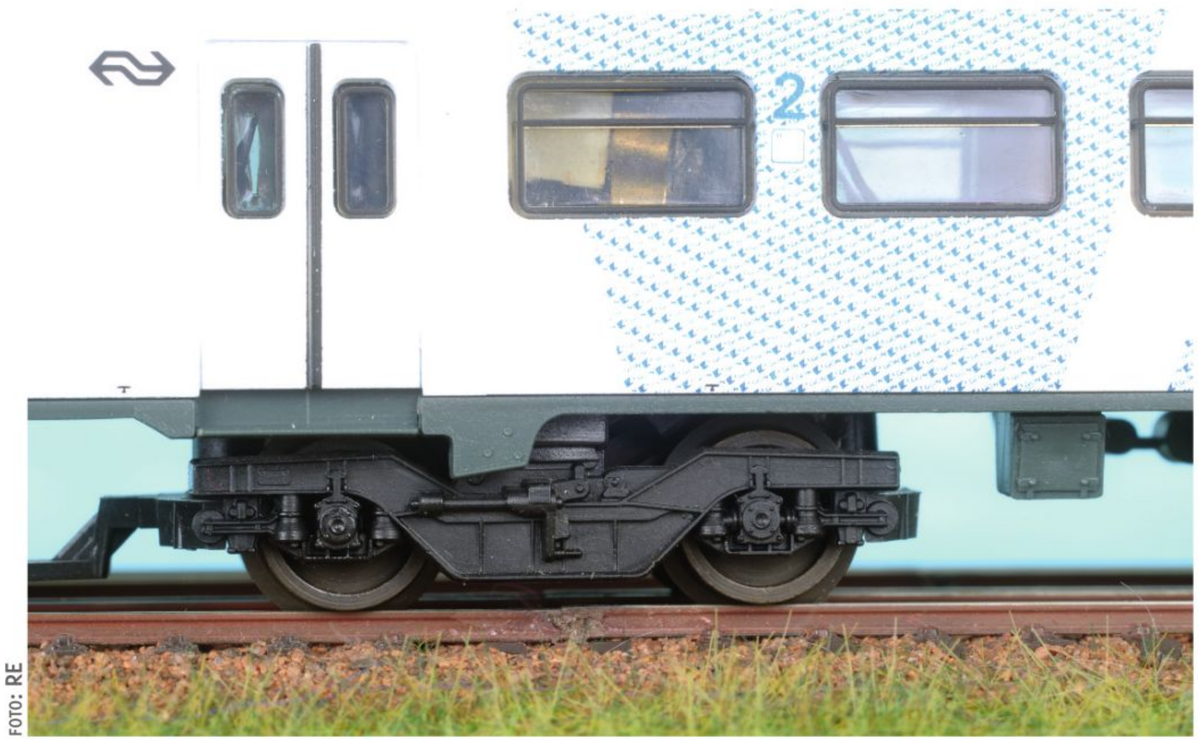

FOTO: RE

Motordraaistel van ICM-o stel van LIMA (tegenwoordig Rivarossi). De reclamevarianten, in dit geval AEGON, waren in het echt op stellen ICM-1 aangebracht en niet op de ICM-o. De weergave van het Wegmann-draaistel is overigens goed getroffen. Zelfs de nabootsing van de rubberen primaire veren zijn conform de werkelijkheid.

FOTO: RE

Bij het Artitec-draaistel van het DDM-1 stuurrijtuig zijn alle onderdelen goed getroffen. In tegenstelling tot de werkelijkheid zit het trapje naar de cabine aan het draaistel en niet aan de bak.

de zwenkarm terug. Die zagen we eerder bij de Blauwe Engel. Alleen is er nu sprake van een korte arm en is er geen torsieveer. Bij dit draaistel zit de primaire (draag)veer niet verticaal, maar horizontaal onder de aspot. Door de zwenkarm is een effectieve gedwongen aspotgeleiding ontstaan. Deze draagveer was bij de eerste draaistellen als een rubber veerpakket uitgevoerd. Bij vervolgleveringen is dit een schroefveer. Inmiddels zijn alle rubber veerpakketten door schroefveren vervangen. Nieuw is de secundaire vering. Dit is een luchtveer, waarmee in Japan al veel ervaring was opgedaan. De werking er van is in deel 2 uit de doeken gedaan. De loopeigenschappen van dit motordraaistel vielen helaas wel wat tegen. Bij de naderhand tussengevoegde middenrijtuigen op loopdraaistellen, waardoor SGM III ontstond, was dit veel beter. Deze draaistellen hebben een iets andere constructie van de primaire vering: de aspotveren zijn verticaal in plaats van horizontaal geplaatst.

In het Amerikaanse draaistel was er nog sprake van de tramophanging van de tractiemotor. Aan één zijde was de motor in het draaistelframe afgeveerd, de andere zijde lag met lagers onafgeveerd op de wielas. Hierdoor kwamen toch wel behoorlijke stootkrachten op de motor, die de levensduur nadelig beïnvloedden. Bovendien moest bij het verwisselen van een motorwielstel de tandwielkast worden geopend. Niet bevorderlijk voor de afdichting van de kast. Vanaf SGM is de tramophanging verlaten. Er is gekozen voor een gesloten tandwielkast. In de kast bevinden zich twee tandwielen: het grote tandwiel op de as en het kleine tandwiel (het rondsel). De tractiemotor is geheel afgeveerd. De verbinding tandwielkast-motor is flexibel, zodat deze onderdelen ten opzichte van elkaar kunnen bewegen. De flexibele verbinding wordt bereikt door van de zogenaamde lamellenkoppeling gebruik te maken. Zoals de naam al zegt: de verbinding bestaat uit speciale stalen strips of lamellen, die aan een aandrijfarm bevestigd zijn.

Draaistel ICM-0 (type motor: EMLb, type loop: ELLb)

In 1997 leverde Talbot in Aken als proto de zeven treinstellen ICM 4001-4007. Het was een revolutionair concept. Om zowel de conducteur als de trolley van Wagon-Lits de mogelijkheid te geven door de gehele trein met gekoppelde stellen te kunnen gaan en waarbij bovendien de reiziger beter een zitplaats zou kunnen opzoeken, werd de doorloopkop ontwikkeld. Dit leverde het materieel met de karakteristieke kop op. Nieuw was tevens de wat gebogen zijkanten van de bak. Wegmann uit Duitsland leverde de draaistellen. Dit bleek geen gelukkige keuze. De rijeigenschappen waren zeer matig. De pri-

FOTO: TO

Een in Haarlem onlangs gereviseerd ICM-motordraaistel. De tractiemotoren zijn nog niet ingebouwd.

FOTO: TO

In de onderhoudswerkplaats Onnen staan in een groot magazijn diverse reservedraaistellen opgeslagen, waaronder dit ICM-loopdraaistel.

FOTO: RE

Draaistel onder het ICR-rijtuig van Märklin in 1:100 lengteschaal, hier in de Benelux-uitvoering. De grote secundaire veer is hier weergegeven zonder beschermhoes.

FOTO: RE

Niet alleen Märklin, maar ook LS Models levert ICR-rijtuigen in model, echter wel op schaallengte. Hier zijn de onderste treeplanken van de rijtuigdeuren aan het draaistel bevestigd. De detaillering ten opzichte van Märklin is wat fijner uitgevoerd. Hier zit de hoes wel om de schroefveer.

maire veren waren in de vorm van rubber pakketten uitgevoerd. Deze bleken in de praktijk vrij stug. Bovendien hadden de draaistellen last van trillingen, waardoor er wel eens een onderdeel manco raakte en het onderhoud meer kostte dan gedacht. Bij de vervolgserie is men dan ook niet met dit draaisteltype doorgegaan.
Om over voldoende reserve draaistellen voor de kleine protoserie te beschikken zijn bij treinstel 4007 de draaistellen vervangen door SIG-exemplaren uit de serie ICM-1. De hele serie is buiten dienst gesteld en op één exemplaar na gesloopt. De kopbakken van treinstel 4005 wordt voor brandweeroefeningen gebruikt. Het middenrijtuig staat in Amersfoort.

ICM-1 en ICM-2 (type motor: Mh, loop: Lh), DDM-1 (type: Rb), DH (type motor: DM, type loop: DL)

Voortbordurend op de ervaringen met het SGM-draaistel en de minder goede resultaten met Wegmann werd voor de vervolgserie van de Intercity-treinstellen opnieuw ICM gekozen voor SIG. Deze leverancier borduurde voort op het SGM-loopdraaistel, maar heeft het op een aantal punten verbeterd. Enkele onderdelen, zoals de korte zwenkarm en de luchtvering, bleven gehandhaafd. De primaire aspot(schroef)veer is bij dit materieel verticaal naast de aspot aangebracht. De rijeigenschappen van dit draaistelontwerp zijn prima. Bij de motordraaistellen werd van dezelfde constructie uitgegaan. Het materieel is schijfberemd. De remschijven zitten bij de loopwielstellen op de as, bij de motordraaistellen was dat niet mogelijk, zodat er voor wielremschijven gekozen moest worden. Om over voldoende remvermogen te kunnen beschikken, werd bij ICM III (de driedelige stellen) een toegevoegde blokkenrem (één remblok per wiel) geplaatst. Bij de ICM IV (vierdelig), geleverd vanaf 1990, hebben van begin af aan magneetremmen en geen toegevoegde blokkenrem. Inmiddels zijn bij ICM alle remblokken verdwenen en heeft elk treinstel een magneetrem. Het draaistelconcept beviel dermate, dat ook andere te leveren materieeltypen draaistellen op basis van dit ontwerp kregen.
Door de toegenomen vraag naar zitplaatscapaciteit werd begin jaren '80 besloten dubbeldeks materieel te bestellen. De nieuwe dubbeldeksrijtuigen DDM-1 werden tussen 1984 en 1986 geleverd door Talbot. Ook dit materieel kreeg draaistellen van dezelfde SIG-familie als van ICM-1 en ICM-2. De constructie van de draaistellen kwam in grote lijnen overeen met die van het Intercity-materieel, zodat de rijeigenschappen dienovereenkomstig zijn. Net als bij ICM kregen de draaistellen asremschijven en een toegevoegde blokkenrem.

FOTO: TO

Een uitgebouwd ICR-draaistel te Watergraafsmeer. De grote schroefveer is ter bescherming van een hoes voorzien. Ook dit draaistel heeft een H-vormig frame en een korte zwenkarm aan de aspot.

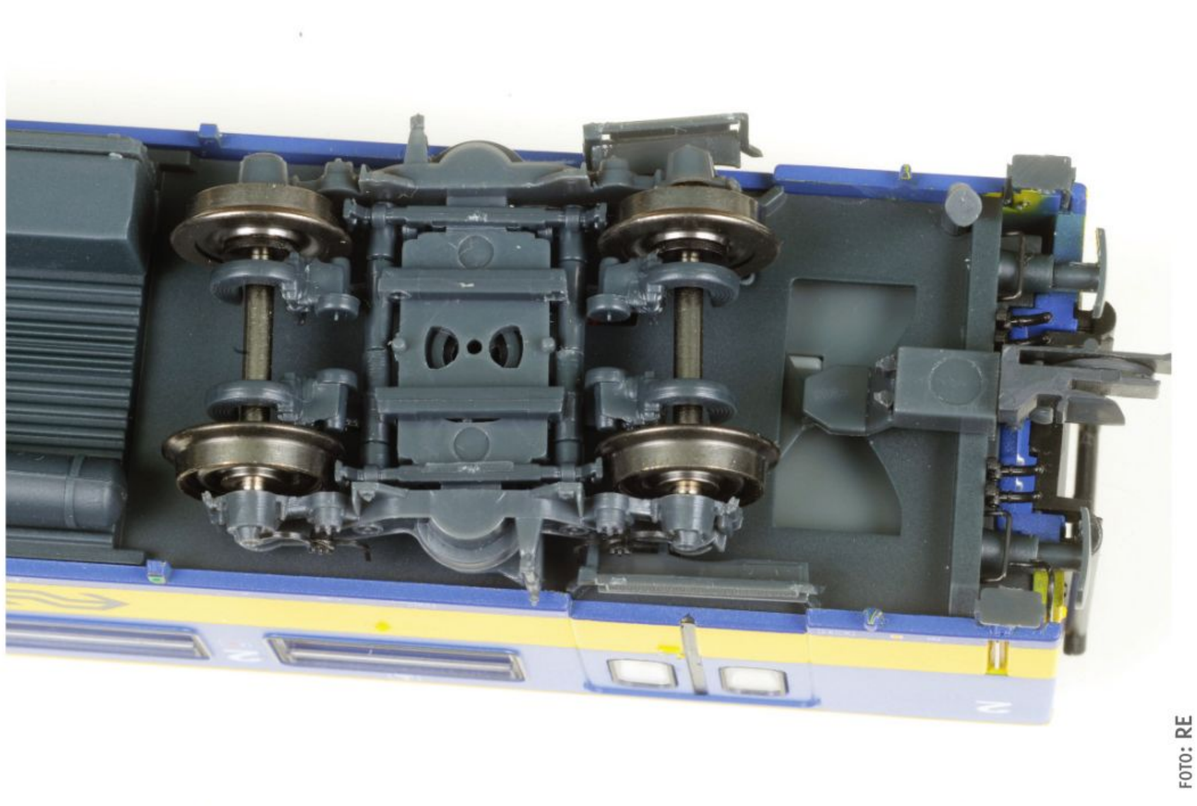

FOTO: RE

Op de modelbaan niet zichtbaar, maar ook aan de onderzijde heeft LS Models zijn best gedaan op de detaillering van het ICR-rijtuig, zij het dat het schijfremwerk wat plastisch is aangebracht.

Nu verkrijgbaar
Railhobby Projecten - Over Stad en Landschap
Een echt collectors item!

Deze Railhobby special draait helemaal om de wijze waarop u op een creatieve manier zelf huizen en landschappen in model kunt nabootsen. Van eenvoudig tot hoog niveau; met Over Stad en Landschap doet u met eerder gepubliceerde artikelen uit Railhobby en één gloednieuw artikel veel inspiratie op.

slechts € 9,99*

Bestellen?

Meer informatie?
www.railhobby.nl/projecten

*Ja, ik bestel Railhobby Projecten – Over Stad en Landschap en betaal slechts € 9,99** *(Prijs in Nederland)*

Naam en voorletter(s): _____ m/v

Adres: _____ Postcode: _____

Plaats: _____

Land: _____

E-mail: _____ Telefoon: _____

☑ *Ik machtig Scala Publishing BV om het geld automatisch van mijn rekening af te schrijven en ga akkoord met de algemene voorwaarden (www.uitgeverijscala.nl/verkoopvoorwaarden).*

IBAN: _____ BIC: _____

Handtekening: _____

Stuur deze bon (of een kopie) in een gefrankeerde envelop naar Scala Publishing BV, Postbus 38, 3800 AA Amersfoort, of bestel via www.railhobby.nl/projecten

1526

Bestel nu en mis deze inspirerende special niet!

**Exclusief € 2.55 verzendkosten. Deze prijs geldt alleen in Nederland, kijk op www.railhobby.nl/projecten voor prijzen in het buitenland.*
Railhobby Projecten – Over Stad en Landschap bestaat uit eerder gepubliceerde artikelen.

FOTO: RE

LS Models maakt een goed gedetailleerd model van het draaistel MD 52, zoals hier onder het slaaprijtuig Bvcmbz 249.1.

FOTO: RE

Een MD52-draaistel onder een Bpmz 294.5 rijtuig van de DB, onderweg van Berlijn naar Amsterdam.

Vanaf 1981 reed in het noorden van ons land het DH-materieel (Wadlopers). Dit inmiddels alweer van het toneel verdwenen materieel kreeg eveneens SIG-draaistellen. De secundaire vering bestond echter uit een wiegbalk, die op twee grote schroefveren rustte.

Y 32 draaistel ICR rijtuigen (type Ra, type kopdraaistel stuurrijtuig: Rc)

NS had begin jaren '80 behoefte aan nieuw Intercity-materieel. Hiervoor bestonden diverse opties. Voor toepassing op het Nederlandse net werd het Eurofima-rijtuig toch niet zo geschikt geacht, zodat een eigen type op basis van het tussenrijtuig van de ICM-0 treinstellen werd ontwikkeld. Ten aanzien van het draaistel werd gekeken naar de Corail-rijtuigen van de SNCF. Uiteindelijk viel voor de nieuwe ICR-rijtuigen de keus op de draaistellen Y32, die onder de Corail-rijtuigen zaten. Fabrikant was het Franse bedrijf De Dietrich. Ook deze fabrikant maakte van de korte zwenkarmconstructie gebruik. Bijzonder is de secundaire vering. Het ontwerp bestaat uit twee grote schroefveren in combinatie met hydraulische dempers aan weerszijden van het draaistel. Op de schroefveren is een wiegbalk geplaatst. De holtes in de wiegbalk fungeren als veerschotels. De veren zijn van speciaal verenstaal gemaakt. Om vervuiling en mogelijke schade en roestvorming aan de veren te voorkomen zijn de veren in een hoes gehuld. De draaistellen zijn relatief licht. Om aan voldoende remvermogen te komen werd de toegevoegde blokkenrem gemonteerd. De ICR-rijtuigen zijn nog steeds in gebruik en hebben een zeer comfortabel rijgedrag. Ze blijken zelfs geschikt om er 200 km/h mee te rijden, wat nu dagelijks op de HSL met de Intercity Direct gebeurt. Overigens, de Eurofima-rijtuigen hebben draaistellen van het Italiaanse fabricaat Breda, die net als de Y32 ook een secundaire vering met grote schroefveren in combinatie met een hydraulische schokdemper hebben. Deze demper zit in het midden van het draaistel, bij Y32 is deze demper excentrisch geplaatst.

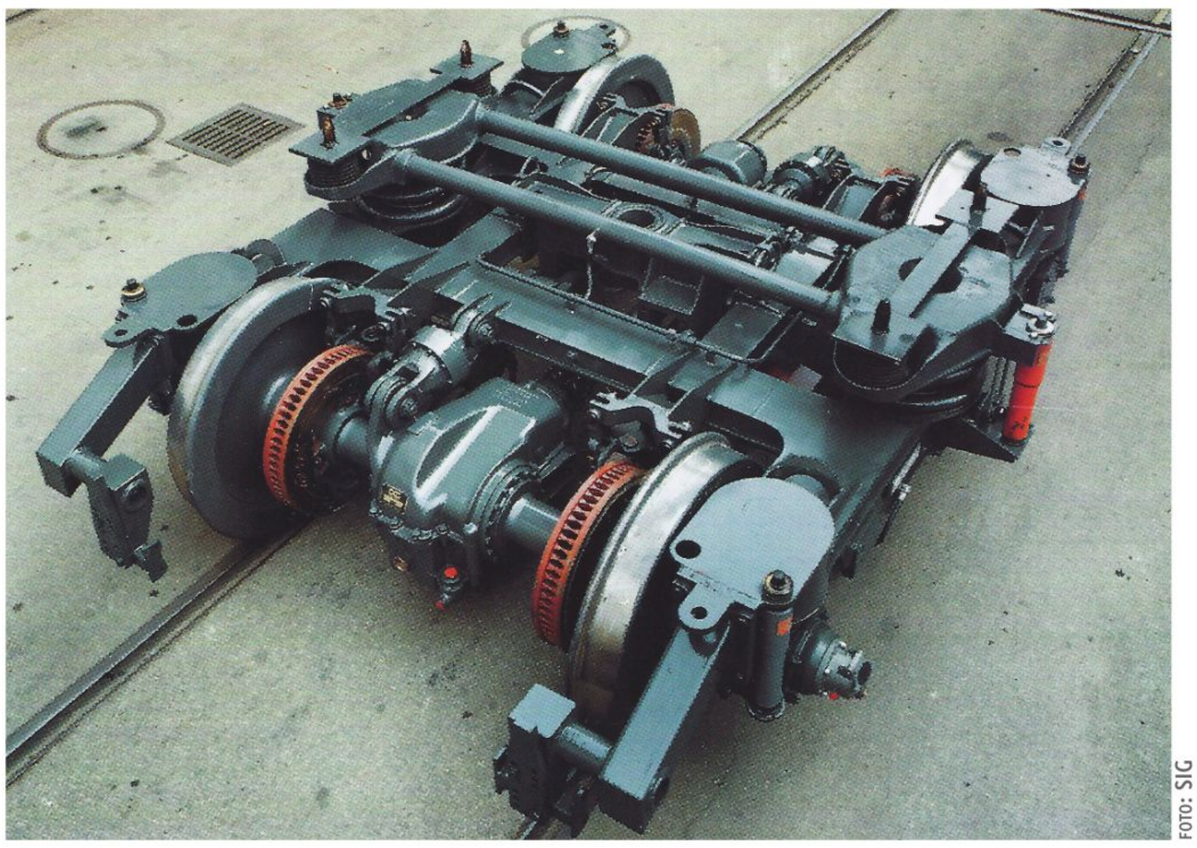

FOTO: SIG

Fabrieksfoto van het motordraaistel van de Wadloper (DH). In het draaistel is geen tractiemotor te vinden, maar er zijn wel twee tandwielkasten. De hydraulische aandrijving van de firma Voith bevindt zich onder de bak. Deze drijft via een cardanas en de tandwielkasten de motorwielstellen aan.

Draaistellen MD 52

De Bpmz 294.5 rijtuigen van de DB zijn vaak te vinden in de IC-trein van Amsterdam naar Berlijn. Onder dit rijtuig bevindt zich het eind jaren '70 ontwikkelde MD 52. Het is een typisch product uit de Minden-Deutz-stal: de aspotten zitten met lamellen aan het frame bevestigd. Hiermee is ook een gedwongen aspotgeleiding bereikt. De secundaire (wieg)vering is met schroefveren opgebouwd. Van het type MD 52 zijn diverse varianten gebouwd, geschikt voor verschillende snelheden. Dit draaistel is een type MD 523 of 524 (het verschil tussen deze varianten is het aantal remschijven op de as: MD 523 heeft er twee, de MD 524 drie) en is geschikt voor snelheden tot 200 km/h. De variant MD 530 is voor ICE 1 ontwikkeld en mag 280 km/h rijden.

Tekst: Ton Oosterom

EXTRA ONLINE

Lees de eerdere delen eenvoudig via de online uitgave op www.railhobby.nl
Gratis voor abonnees!

Neurenberg 2015

Wat leerde de rondgang door hal 4A? Opvallend was dat er op menige stand meegedeeld werd, dat er voor dit jaar weinig georganiseerd was, men stelde het uit naar 2016. Opvallend was dat het aanbod aan niet spoorgebonden items in hal 4A oprukte. Opvallend was dat de elektronicafabrikanten naar super gedetailleerde oplossingen gezocht en die gevonden hebben. We leiden u door de gangen van de Spielwarenmesse Nürnberg in alfabetische volgorde.

3D-LAB COMPETENCE CENTER

Hoewel er op de beurs een relatief groot aantal aanbieders van, vaak grote en dure en dus voor de gemiddelde modelspoorder niet interessante, apparatuur voor lasercut en 3D-printing aanwezig waren, viel toch het oog op de interessante stand van 3D-Lab Competence Center. Het is een competence center bestaande uit een drietal samenwerkende bedrijven. Köster beschikt over 3D-scan technologie, 3D-LABS is een productie-servicebedrijf en RTC een leverancier van 3D-printtechniek.

Het unieke aan deze samenwerking is, dat bij Köster voor € 1200,- per dag een laser 3D-scanner inclusief personeel gehuurd kan worden om welk object dan ook te scannen naar een 3D-CAD-tekening. Deze CAD-tekening wordt dan door 3D-LABS productierijp gemaakt en door RTC uiteindelijk geprint.

Men heeft op de beurs een van de bij Preiser aanwezige poserende modellen ter plekke gescand, de tekening nabewerkt en uiteindelijk de figuren geprint binnen een totaal tijdsbestek van 4 uur. Ter vergelijk, een dergelijke ontwikkeling kost bij Preiser traditioneel meer dan een maand.

Een leuk initiatief zou bijv. kunnen zijn workshops te organiseren, met ca. 40 deelnemers, waarbij dan voor ca. € 30,- per deelnemer zijn of haar eigen figuurtje in H0, Spoor 0 of groter na afloop van de workshop mee naar huis genomen kan worden.

AB MODELLE

N. Deze kleine Duitse firma uit Nachrodt (AB staat voor Anja Bange) maakt hoofdzakelijk spoor N-modellen met de Rhätische Bahn als voorbeeld. Ze zijn zowel verkrijgbaar in normaalspoor (9 mm) als in smalspoor (6,5 mm). De Nm-modellen worden niet alleen in kunststof geleverd, maar ook in metaal als finescale-uitvoering. Uiteraard hangt er dan een ander prijskaartje aan. De kunststof versies worden op basis van Kato-onderstellen gemaakt. Als kleurvariant is nieuw de RhB-loc Ge 4/4''. De Dampfbahn Furka Bergstrecke kan nu ook in N worden nagebouwd. Er komen twee 2-assige rijtuigen. In 2012 is men begonnen met het produceren van voertuigen voor de Schynige Platte Bahn. Het zijn kleine Ne-modellen voor 4,5 mm (!) spoor. Bijpassend railmateriaal is in voorbereiding.

A.C.M.E.

Veel Italiaans nieuws bij dit merk. Onder andere het treinstel ETR 250 'Arlecchino', eloc E.633 in kleurstelling voor tp. IV (ook in dubbele set met een dummy die tijdelijk in het grijs uitgevoerd werd) en een trein met eloc E.402B en drie rijtuigen die in de kleuren van de 'Frecciabianca' gespoten zijn. De 'Frecciargento' wordt in twee kleurstellingen in een complete zevendelige set met een volledig ingericht interieur uitgevoerd.

Het programma BR 185 en BR 186 wordt uitgebouwd. Voor ons is de BR 186 in de kleurstelling van NS, geel/blauw, interessant. Inmiddels is de naamstelling gewijzigd van NS in NS HSA. De loc geeft dus de aflevertoestand weer. Deze eloc ook in de uitvoering voor Euro Cargo Rail in het alu. ACME brengt dit jaar ook een set met drie rijtuigen (coupérijtuig Bvmkz 856m bagagewagen Dmsdz 559 en salonrijtuig Bpmz 857) in de kleuren van Touristik.

In de metalen versie is nieuw deze gele RhB loc Ge4/4" van AB Modelle. In de kunststof versie gaat het om een kleurvariant van een bestaand model.

De BR 186 in de kleurstelling van NS, zonder de toevoeging HSA, A.C.M.E.

Het lasercut model van de grote boerderij met rieten kap van Alwin's Miniaturen.

AIRPOWER 87

H0. De Duitse producent van vliegtuigen, helikopters en militair materieel breidt het assortiment aan bouwpakketten uit. Helikopter Sea Horse SH-34 komt als bouwset van de Duitse en Amerikaanse marine. Van de militaire wiel- en rupsvoertuigen noemen we de Eagle IV Bat en rupspantser 4-5 en raketlanceerder 2 SS-11. Alle bouwsets worden met transfers en aanwijzingen voor het schilderen geleverd.

ALWINS MINIATUREN

H0. Dit kleine bedrijf maakt al enige tijd bouwwerken met lasercut. Nieuw is Boerderij 'Hof Sonnendeich' met rieten dak.

ARNOLD N

De onder de vlag van Hornby opererende fabrikant van N-spoor had wel nieuws, maar was nog niet op de beurs te zien. Aangekondigd zijn de stoomlocs BR 03 van de DB en de BR 95 van de DR. Ook zullen de diesellocs BR 231 (DB) of 130 (DR) en de diesel Traxx BR 245, eveneens DB, naar alle waarschijnlijk-

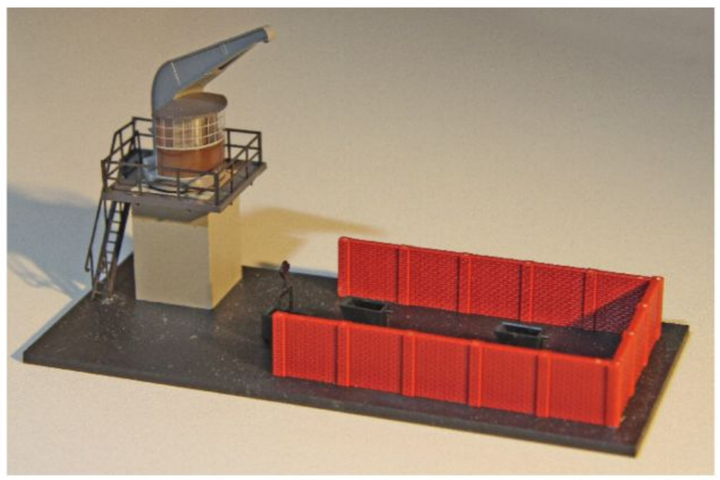
De vooroorlogse postrijtuigen en zesdeurs Stalen D van Artitec.

De SSy voor tanktransport van Artitec.

Handmonster treinaanwijzers bij Auhagen.

Handmonster HO-kolenpark, Auhagen.

heid nog dit jaar komen. De goederenversie van de diesel Traxx, de BR 285, komt in de kleuren van diverse particuliere bedrijven.

ARTITEC

Het treinennieuws van Artitec is hoofdzakelijk de realisatie van het grootste deel van de vorig jaar aangekondigde modellen. Dat wil zeggen dat we eind februari/maart de ovaalramers in de winkel mogen verwachten en een maand of twee later de zesdeurs Stalen D en het vooroorlogse postrijtuig, beide in meerdere kleurstellingen. Daarnaast komen er diverse varianten van de SSY zwaartransportwagen en komt er een mogelijke re-run van de Plan W-rijtuigen in Benelux-uitvoering. De succesvolle DAF-vrachtauto's worden in meerdere varianten gebracht en krijgen ook diverse ladingen, zoals aardappelen, heipalen en glasplaten. Een fraaie bouwset is de getoonde 'Drie koningen kapel' uit Doetinchem, zonder de aangebouwde pastoriewoning. Ook fraai is de Belgische 'kroeg op de hoek'. Bijzondere scheepsmodellen zijn de 14e eeuwse kogge en het 17e eeuwse admiraliteitsjacht. Beide worden als bouwset leverbaar.

De Chevrolet T3 vrachtauto, destijds veel te in vinden in naoorlogse autodumps, komt kant en klaar in diverse militaire en civiele uitvoeringen. Drie verschillende reeds gebouwde en geschilderde Nederlandse stootblokken zullen het goed doen op diverse modelemplacementen, evenals de smalle waterkraan. Een stukgoedlading komt af voor plaatsing bij de goederenloods. Die stootblokken zien we ook in 1:160, samen met een aantal fietsen en een gereedschapsrek. Hetzelfde verhaal geldt voor schaal TT, en in Z komt een aantal fietsen leverbaar. Een enorm grote hoeveelheid militaria vormt de hoofdmoot van het nieuws, de beursfolder toont wel 24 pagina's. Voor Nederland is de nieuwe DAF YA 126 interessant in H0 in diverse uitvoeringen; veel militaire modellen worden ook in 1:72, 1:120 en 1:160 uitgebracht.

AUHAGEN

H0. Daar de productie in de recent uitgebrachte fabriek een stijgende lijn kent, kan de directeur zich een grote villa permitteren. Volgens de bouwtekening wordt deze van een terras, erkers, balkon, dakkapellen en een torentje voorzien. Het gebouw past bij de eerder uitgebrachte fabrieksgebouwen maar er was nog geen compleet handmonster. Het treinverkeer kan over een 25 cm lange enkelsporig stalen viaduct worden geleid, de vrije doorgang meet 8 cm. Het tweedelige viaduct wordt met twee pijlers geleverd, extra pijlers zijn apart leverbaar. Treinperrons kunnen worden voorzien van klassieke bestemmingsborden, stoomdepots van een grote kolenbunker met hooggeplaatste draaikraan. Voor het fabrieks-complex komen een stoomhamer, stalen schoorsteen en elektromotoren beschikbaar. Stads- en dorpsstraten kunnen van trottoirs worden voorzien, waarbij de goten iets verdiept liggen en van afvoerputten zijn voorzien.

TT. Een grote fabriekshal met kantoortoren en hoge schorsteen en transportkisten.

N. Voor 1:160 beperkt het nieuws zich tot een 8 cm hoge watertoren, verrijdbare

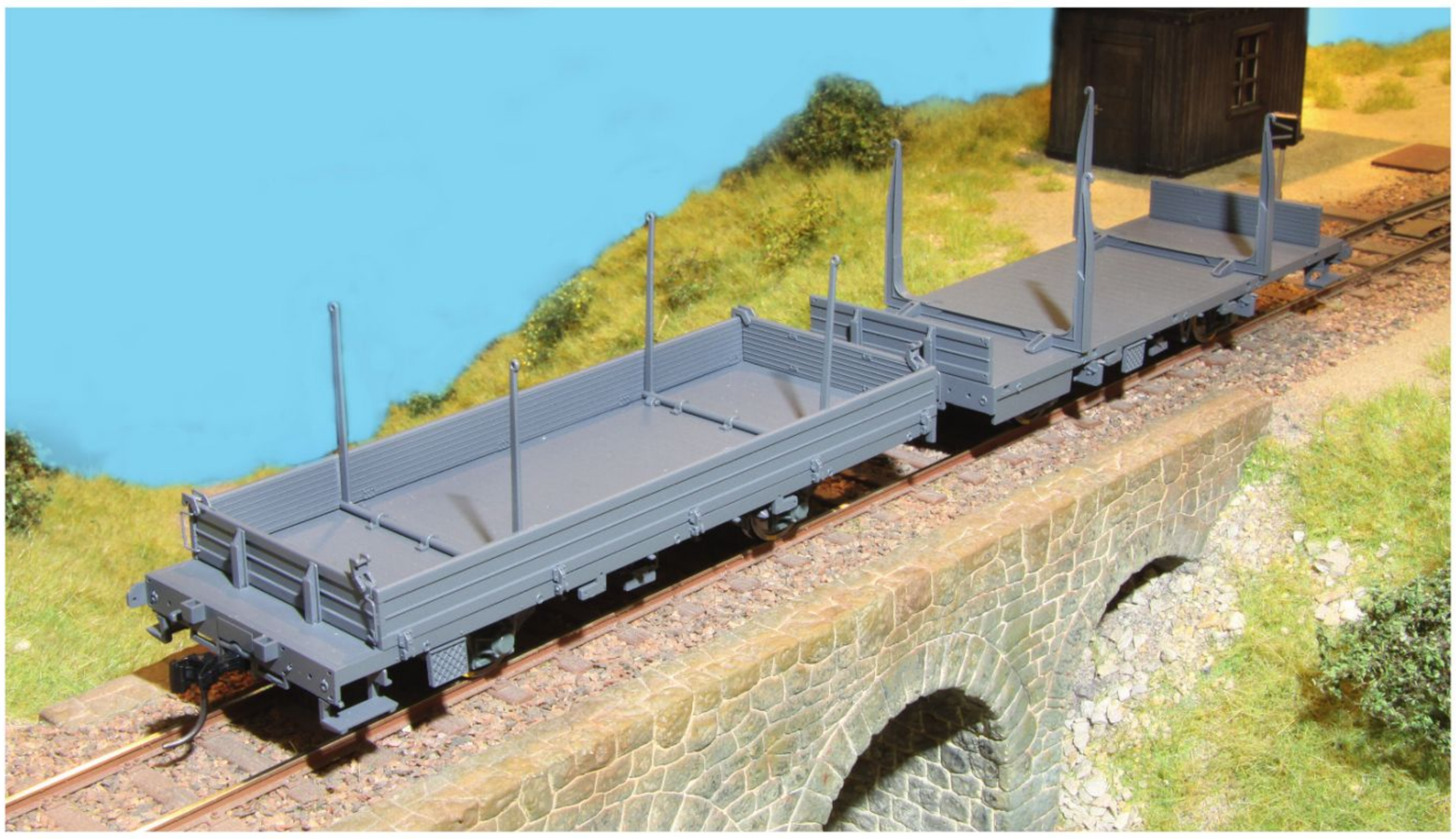
transportbanden en een vier etages tellend winkelpand.

BEMO

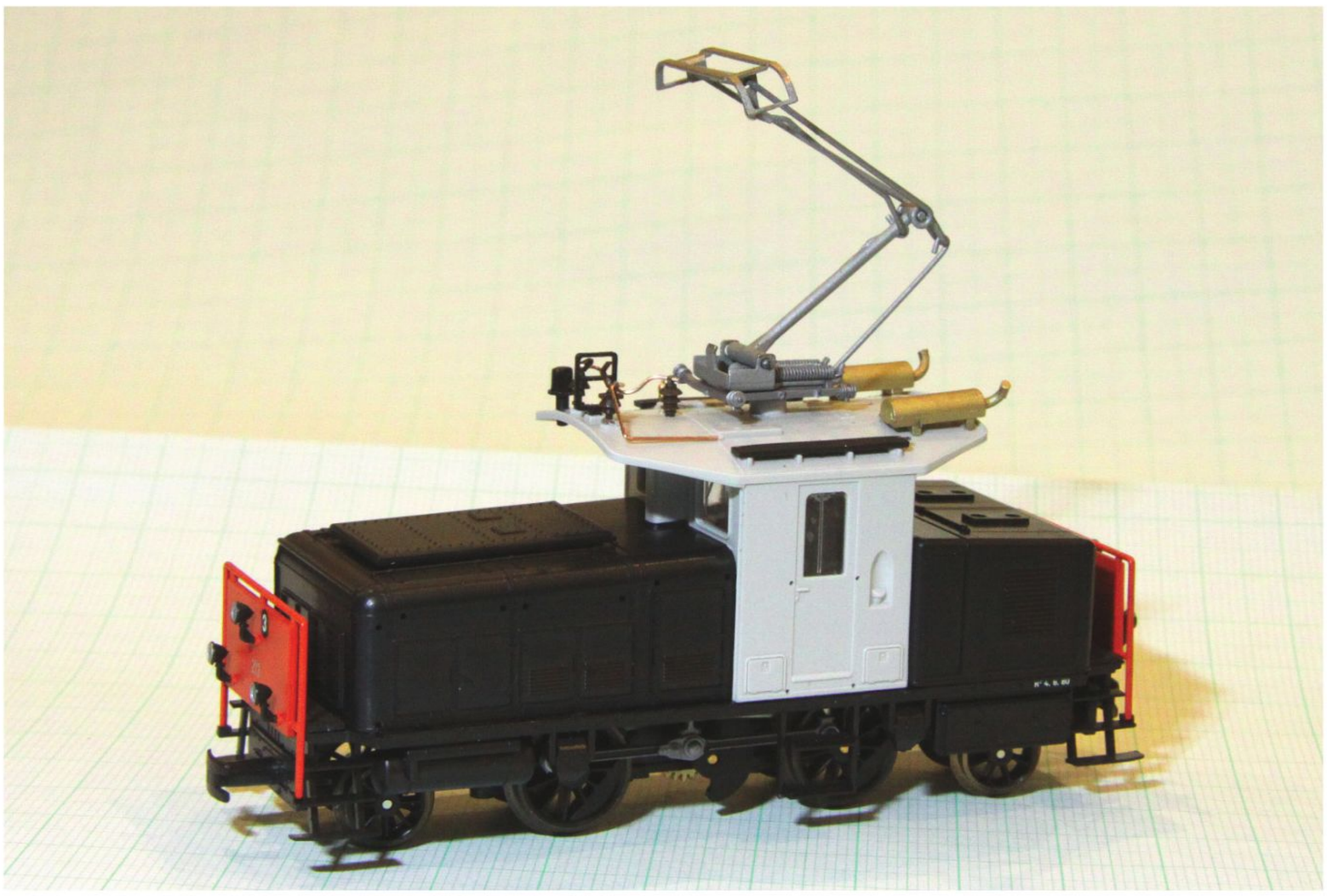
H0m. De in 1909 in dienst gestelde Bernina-goederenmotorwagen De 2/2 151 verschijnt als Metal Collection in de actuele uitvoering en van de jaren '80. Van de Berninabahn zijn aangekondigd motorrijtuig ABe 4/4 36 in de groen/crème kleuren van de jaren '60, ABe 4/4 52 'Brusio' in het Neurot en de tweeassige rijtuigen AB2 en B2 in groene kleurstelling. De RhB Allegra ABe 8/12 3512 gaat ook in model reclame rijden voor ABB. Van de RhB noemen we dienstmotorwagen Xe 4/4 232, een veevervoertrein met loc Ge 4/4 II en twee sets met vier wagen type Gb of GBk-v. Van de F0 komt tandraddieselloc HGm 4/4 61 in de uitvoering bij aflevering en stuurstandrijtuig ABt nr. 4191 in het donkerrood en nr. 4194 tevens met witte sierstreep. Van de MGB noemen we bagagemotorrijtuig Deh 4/4 55 en stuurstandrijtuig Abt 4154, beide met rechthoekige frontseinen. Van RhB-eloc Gem 2/4 en MOB panorama-stuurstandrijtuig Ast 116 waren handmonsters aanwezig.
H0. De panoramarijtuigen van de Glacier Express en de Bernina Express komen beschikbaar voor H0-rails, met wel of niet geïsoleerde wielstellen. De minimumboogstraal voor deze geschiedvervalsingen bedraagt 360 mm. Gemeinder-loc in H0e komt in de uitvoering van de Heeresfeldbahn.
0m. Als prille vooraankondiging geldt de eerste eloc in deze schaal: Ge 4/4 611-633. Het goederenmaterieel wordt met platte rongenwagens Kk-w voor het vervoer van boomstammen en de Gbk-v in de violette kleuren van Milka uitgebreid. Traktor Tm 2/2 20 wordt eerdaags uitgeleverd. Ten einde de aankondigingen van 2014 te kunnen uit leveren is het aantal Formneuheiten dit jaar beperkt gehouden; de RhB-tweesysteemloc Gem 4/4 kunt u dit najaar tegemoet zien.

B-MODELS/VAN BIERVLIET

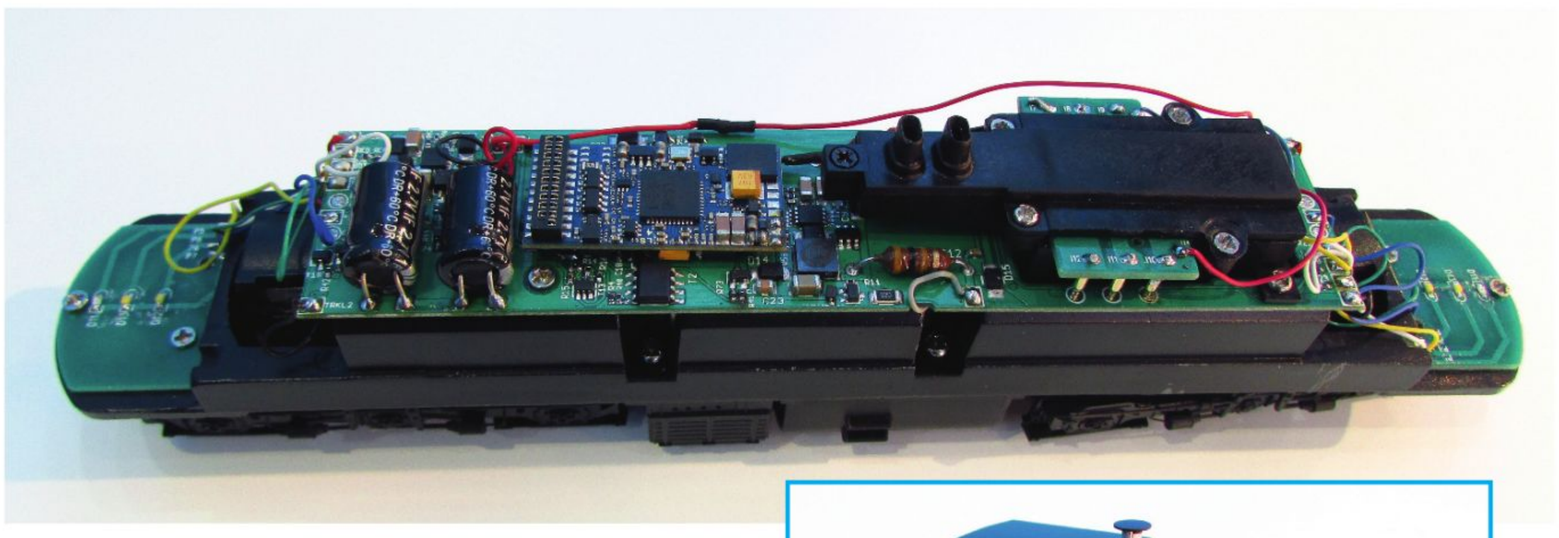
H0. De Belgische winkel annex modelproducent staat voor het tweede jaar op de beurs en laat zich van z'n beste kant zien. Fraaie modellen in de Buget-Line van Nohab Bolle Neuzen van diverse maatschappijen, in april is de digitale soundversie leverbaar met dynamische rookmodule, een eigen ontwikkeling. Veel mooie en voordelige goederenwagens die ook veel in Nederland te zien zijn. Nieuw zijn de Eaos-x075 wagens, zeg maar een Eanos maar dan met een set deuren aan iedere kant, geleverd in sets van twee met diverse beladingen. Nieuw de Innowagon-draagwagens, bedoeld voor de speciale Innofreight containers die vooral in Oostenrijk en Duitsland te zien zijn. Voor het vervoer van gesteente zijn de Rocktainer ORE containers bedoeld, te zien voorname-

Handmonsters van platte wagens in schaal 0m bij Bemo.

Handmonster Gem 2/4 in H0m bij Bemo.

Vanaf april leverbaar: de Nohab van B-Models met geluid en dynamische rookontwikkeling.

Klein snoepje van B-Models: rangeerloc reeks 91.

lijk in bloktreinen. Bijna klaar voor uitlevering is de NMBS-rangeerloc van de reeks 91. Beloofd wordt digitaal met geluid.
I. Van Biervliet gaat zich ook aan schaal 1:32 wagen en wel aan een knikketelwagen. Op de beurs zagen we alleen een ketel maar het formaat belooft heel wat.

BRAWA

H0. Nieuw brengt Brawa de BR E75 in drie uitvoeringen (E 75 voor DRG tp. II, E 75 voor DB tp. III en BR 175 voor DB tp. IV) en als analoog en digitaal. Voor digitaal worden via de decoder Plux 22 een basis- en een extra uitvoering gebracht. Uitlevering vierde kwartaal 2015.De E 75 is een doorontwikkeling van de E 77 en werd in 1926 voor het Zuid- en Midden-Duitse net besteld. De Traxx-familie wordt door Brawa stevig in het zonnetje gezet. Men brengt de BR 186 (voor NS en SNCF), BR 185.2 (voor DB Railion, MGW Service), BR 146.2 (voor DB AG) en de diesel BR 245.0ok deze in vergelijkbare uitvoeringen als de E 75, een enorme variëteit derhalve. Wie al die verschillen wil zien, voor hen heeft Brawa via het eigen youtube-kanaal ze op een rijtje gezet. De variëteiten die van de BR 98 reeds in het programma opgenomen waren, zijn nu in digitaal bedrijf met een energie-opslag uitgevoerd. Eveneens nieuw in het Brawa-programma is de V90 in de uitvoeringen V 90, BR 291, BR 294 en BR 290, wederom in alle denkbare analoge en digitale versies. De vorig jaar uitgebrachte Gravita (BR 265 van DB AG en Innotrans en BR 261 Voith Turbo) is nu met de decoder Plux 22 uitgerust.
Brawa zal Brawa niet zijn als ze geen aandacht aan de zijlijn zouden besteden. Voor tp. III wordt het stuurrijtuig VB 147 van de DB uitgebracht, samen met de bijwagen VB 147. De bijwagen wordt ook in twee kleurstellingen voor de DR gebracht.
Voor tp. II brengt Brawa drie rijtuigen type Nürnberg AB4yse-37/55, Bye-36/50 (met verschillende bedrijfsnumemrs) van de DRG, DB, DR en SNCF en ÖBB. Een snoepje wordt het tweeassige rijtuig Cu van de K.K.St.B. in een set van drie stuks. Ook dit rijtuig in een veelheid aan uitvoeringen, tp. I.
Drie exemplaren van de gesloten goederenwagen Glmhs 50 en Gbs 245 vormen de inhoud van een nieuwe set. Het vermelden waard is ook de set met drie schuifdak-/schuifwandwagens Tbis 869/875 in drie verschillende uitvoeringen. En door relaties met een Oostenrijks biermerk prijkt Heineken nu met z'n naam op de zijkant van een groene, Oostenrijkse G10.
N. De BR 232 (DB) en de BR 132 (DR)zijn nu

De nieuwe Eaos-x van B-Models, in dit geval beladen met geperste aluminiumblokken.

De nieuwe Nederlandse BR 186 in de kleuren van NS, Brawa.

De BR E75 in de grijze kleurstelling van de DRG, Brawa.

Stuurrijtuig VB 147 van de DB, Brawa.

Gesloten goederenwagen G10 met remmershuis met opschrift voor Heineken, Brawa.

Wartburg coupé bij Brekina.

De Saurer autobus bij Brekina.

met geluid uitgerust.
Brawa brengt een nieuwe uitvoering van de gesloten goederenwagen G 10 van de DB in het bruin en in de oker uitvoering van 'Palmin, en voor de DR, NS, SNCF, CFL, DSB en de ÖBB.
0. Voor dit grote spoor brengt Brawa de tweeassige ketelwagen van de DB voor EVA, Valvoline, Shell en Caltex, tp. III.

Busch: Tulpen uit Amsterdam. Busch levert nu ook de plantenbouwpakketten als gemonteerde modellen.

Busch: Voor het Buschheide-thema, Oost-Duitse gebouwen uit de DDR-tijd.

Busch: Een fraai voorbeeld van de nieuwe lijn lasercut-laadgoed. Hier een set kisten uit echt, niet nabehandeld hout.

BREKINA

Van Starmada is de Landrover nu ook in een gesloten versie leverbaar. Terug in het programma de Goggomobil coupé. De Wartburg combi en de coupé worden in het segment 'Top decoration' gebracht. De Magirus Mercur wordt met kleine container geleverd. De Mercedes LS 1620 truck wordt met gewone en een tankoplegger gebracht. De Unic Izoard krijgt twee verschillende bakken: een 'gewone' en een die over de cabine doorgebouwd is. Drie nieuwe bussen: De Steyr 480a, de Saurer 5 GVF-U en de Ikarus 55. Alle modellen in meerdere kleurstellingen en/of firma-aanduidingen.

BUSCH

Ook Busch, als een van de grote Vier (sceneryfabrikanten), heeft voor 2015 weer een ruim assortiment aan nieuwtjes te melden. Opmerkelijk is te noemen, dat er nu een heuse dorpsnaam op Busch is toegelaten door de Duitse autoriteiten: Buschheide. Buschheide is het dorp dat met als achtergrond een nederzetting ergens in het Erzgebirge ten tijde van de DDR, uitgebeeld wordt. De invulling van dat thema gaat van start met een aantal DDR-typische barakken en gebouwen.
In verband met de steeds hoger wordende gemiddelde leeftijd in modelspoorland (54.8 jaar in Duitsland volgens een onderzoek van de Nürnberg-Messe), heeft Busch besloten alle bloem- en groentebouwpakketten nu ook als compleet gemonteerd model te leveren.
Ook Busch blijft actief in lasercut. In deze techniek is er een ruime aanvulling van het laadgoedassortiment gedaan. Vooral de kisten uit niet nabehandeld echt hout zijn juweeltjes om te zien.
Busch zou Busch niet zijn, als er geen leuke gimmicks te zien zouden zijn. Ook dit jaar weer erg geslaagd zijn de in een vijver zwemmende ganzen, voortbewogen door magneettechniek maar ook en vooral de 5 mm grote molshopen, met daarin... jawel mollen die van tijd tot tijd het kopje uit de molshoop steken.
Het Feldbahn-programma kreeg een kleine

Busch: Heel handig zijn de landschapsmatten met gras begroeide betontegels.

Busch: De drie echte nieuwtjes van het Feldbahn-programma, een 90'-kruising, kipkarren en een nieuwe dieselloc.

Dietz: Fraai vormgegeven lichtseinen voor de tuinbaan in Spoor G/IIm.

uitbreiding met een 90'-kruising, een nieuwe dieselloc en een set kipwagens uitgevoerd in lasercut.

DIETZ ELECTRONIK

De bedenker van SUSI en vele soundmodules doet het dit jaar rustig aan qua elektronica. Nieuw zijn een aantal zeer kleine, maar krachtige luidsprekers. De kleinste meet slechts 15x15mm.

Voor het eerst begeeft Dietz zich ook op het pad van modellen. Te beginnen met een set lichtseinen voor de tuinbaan, Spoor G/IIm.

ESU

Dit merk brengt behalve prachtige elektronicaproducten ook regelmatig modellen uit, waarin deze technieken toegepast worden. Nu is het de beurt aan de BR E 94 met een zeer ver doorgevoerde detaillering (bijv. de speciaal gemonteerde rangeerlantaarns) uiteraard de typische ESU-momenten als elektrisch bedienbare stroomafnemers of knarsend geluid van rijden in de bogen. Het model wordt in de uitvoeringen DB 194 (groen) en DRG E 94 (grijs) gebracht.

De eerste stoomloc die ESU op de markt brengt is de T 16.1 in de uitvoeringen als DB 094, DB 94, DR 94, KPEV 8158 Essen, DRG 94 en ÖBB 694. De technische uitvoering is niet alleen prachtig uitgevoerd, maar ook hier enkele doorgevoerde elektronica features: synchroniteit wiel/stoom, verschillende weergave bergaf rijden met Riggenbach tegendrukrem of niet, diverse geluiden van de verschillende pompen. In de serie V 60 zijn enkele kleurvarianten opgenomen: de NBE 364, de NMW V665 en de gele Bahnbau Gruppe 362 556.Eveneens nieuwe kleurstelling is de DB VT 62 904 in het rood, de DB 215 117 en de DB 215 068 zijn nieuwe bedrijfsnummers.

Voorts zijn diverse aanpassingen aan de BR 245 gedaan. En is het handig via de meetwagen EHG 388 uw eigen treinen te meten. Nieuw is de elektronische bediende koppeling die separaat koppelen en ontkoppelen op elke wagen afzonderlijk laat geschieden. Sommige wagens (vooral die met de oude Märklin-koppelingen) moeten daartoe van een nieuwe koppeling voorzien worden.

De BR 94 nieuw bij ESU.

De BR 194 van ESU kent vele elektronische trucjes.

Prototype USATC S100 als SNCF 030TU bij ETS.

ETS PRAHA

0. Op de stand was een prototype van USATS oorlogsloc S100 Class 0-6-0 T. De loc zal in een aantal varianten worden uitgebracht. Na WW II zijn als dank 49 tweeassige goederenwagens als 'Merci Train' door de Franse

en Italiaanse bevolking aan de bevrijders geschonken. De Franse wagens zijn hiertoe met de wapens van de régions voorzien. In model worden de wapens als transfers bijgevoegd. De DB Schi-Stra weg-railbus is al langer in het assortiment opgenomen.

EXACTTRAIN

H0. Deze firma kondigt een vierdelige Hondekop (Mat.'54) en een Pec aan. De getoonde 3D-tekening van het treinstel is een aantal jaren geleden al bij een ander merk gesignaleerd, dus het is even afwachten hoe en wat. De aankondiging van de Pec is eveneens curieus, omdat Artitec deze tijdens de beurs in 2014 al heeft aangekondigd. Voor de Duits georiënteerde markt worden gesloten goederenwagens van het type Bremen GMS39, Klagenfurt en Duisburg plus open wagens Bauart Linz en Villach aangekondigd. In de loop van dit jaar meer uitsluitsel over het bovenstaande.

FALLER

Faller bestaat volgend jaar 70 jaar. Dat wordt een heel speciaal jaar met een speciaal thema. Als voorproefje was het handmonster van een kolossaal klooster te zien. We wachten in spanning af.

Opvallend, Faller is bijna de enige producent die zich met tijdperk 6 scenery bezighoudt. Een schitterend modern, CO2 neutraal station werkelijk 1:87 is daarvan het bewijs. Het kermisgebeuren viert het 30-jarig jubileum dit jaar en Faller ondersteunt dat met het uitbrengen van een grote feesttent met doorzichtig dak.

Verder worden een aantal Pola-kits opnieuw uitgebracht. Schitterend is het ensemble rondom de grote stuwdam. Dat thema is ook nog eens met een aantal nieuwe items zoals een generatorhuis uitgebreid.

Het Faller CarSystem in zijn 3.0 variant loopt, bijna letterlijk, als de brandweer. Het samen met GamesOnTrack ontwikkelde systeem wordt steeds verder verfijnd qua software en mogelijkheden in de voertuigen. Opvallend dit jaar was de uitzonderlijk rustige loop van de voertuigen. Het oud-bekende start-stop gedrag van de auto behoort volledig tot het verleden. Faller brengt in de loop van het jaar de decoders voor dit systeem ook los op de markt, zodat er ook aan

Faller: Het exact 1:87 model van het nieuwe CO2 neutrale DB-station voor tijdperk 6.

Faller: Ter ere van het 30-jarig bestaan van de Faller kermisattracties, een feesttent met doorzichtig dak.

Faller: Heruitgave van de Pola-stuwdam. Het generatorhuis is een echt nieuwtje.

Next Stop!

INTER MODELLBAU DORTMUND

beurs voor modelbouw en modelsport

15. - 19. april 2015

www.intermodellbau.com

Messe Westfalenhallen Dortmund

Maddog-Trains BV, specialist in "pre-owned" modeltreinen

-Nieuw: wekelijkse korting aktie-

Maddog-Trains BV is een van de grootste internetwinkels in Europa op het gebied van "pre-owned" (niet noodzakelijk gebruikte) modeltreinen. Denk aan oude winkelvoorraden, vitrinemodellen etc.
Gespecialiseerd in Marklin (ook Z), Roco, Fleischmann en Lima verkopen wij het liefst nieuw of als nieuw materiaal, maar dan voor "gebruikte" prijzen.
Naast onze Ebay store hebben wij ook een eigen (recent vernieuwde) webstore, www.maddog-trains.com.

Waarom bij ons kopen?
-altijd bijna 3000 artikelen op voorraad
-verzenden binnen Nederland gratis*
-verzending wereldwijd
-garantie: om wat voor reden niet tevreden, altijd geld terug
-ruim 75% van ons materiaal is nieuw, maar is voor de prijs van "gebruikt"
-inkoop van diverse merken
-reparatie en ombouw
-scherpe prijzen
-deskundig advies
-officieel Esu dealer
-wekelijks 20-100 nieuwe items op de website

MADDOG-TRAINS
Stay on track with us!
www.maddog-trains.com

Nieuw: iedere 2 weken zetten wij een merk of productgroep in het zonnetje met een speciale kortingactie.

Dus...neem snel een kijkje op onze (vernieuwde) website.

Indien u liever niet via de website besteld, kunt u een email sturen naar: info@maddog-trains.com

***Voor alle aankopen boven E25,-. Daar beneden verzendbijdrage van slechts E3,80.**

UNIQUE® SCENERY PRODUCTS

RAILHOBBY 2014 - 2015 AWARDS Genomineerd

minitec SCENERY PRODUCTS

Unique Scenery Products
Vakwerkhuis Maria - (01.03.001)

Weer leverbaar: de vertrouwde producten van Minitec.

WWW.SCENERYPRODUCTS.EU

Adverteren?

Neem contact op met de salesafdeling
via adverteren@scalapublishing.nl
of telefonisch via 033-4892916

RAILHOBBY.nl
Tijdschrift voor modelspoor en grootbedrijf

De modeltreinspecialist voor Twente

Geopend:

Dinsdag	09.00 t/m 18.00 uur
Woensdag	09.00 t/m 18.00 uur
Donderdag	09.00 t/m 21.00 uur
vrijdag	09.00 t/m 18.00 uur
zaterdag	09.00 t/m 17.00 uur

Grotestraat zuid 136 - NL 7607 CW Almelo - tel (31) (0) 546-812981

www.sombergmodelbouw.nl
E-mail: sombergmodelbouw@xs4all.nl

andere dan door Faller geleverde voertuigen geknutseld kan worden.

FERIVAN

H0m. In de jaren 1950 werden 210 motorwagens van het door geheel België ingezette NMBS type S gemoderniseerd. De vierassige trams zijn beschikbaar in het standaard crème en de tweekleurige uitvoering rood en crème uit Henegouwen, zowel als bouwpakket als gebouwd model. De in 1947 gebouwde tweeassige NMVB dieseltractors 297-300 werden in de reizigersdienst en voor goederenvervoer door de trambedrijven in Wallonië ingezet. De tweeasser wordt als bouwset geleverd en is van motor, magnetische koppeling en beschrifting voorzien. De trams worden in 3D-techniek gefabriceerd.

FLEISCHMANN

H0 NL. Het Nederlandse nieuws is mager. Meer dan een paar kleurvarianten in zowel N als H0 zitten er dit jaar niet in: in 1:87 één grijze tweeassige gesloten goederenwagen voor tijdperk 3, in N een vierassige onderlosser type Tadgs van vervoerder Grawaco, een schuifdakwagen in blauwe NS-kleuren als railreiniger, een set met drie zwaartransportwagens Samms met stalen balken en een set van drie GATX-ketelwagens.

H0 Int. De 'trein van het jaar' in H0 bestaat uit een P8 in Länderbahn-kleuren van de KPEV. De drieassige coupérijtuigen bestaan uit eerder aangekondigde nieuwe modellen, deze zullen tevens in de uitvoeringen van DB, DRG, CSD en ÖBB los verkrijgbaar zijn.

N Int. Nieuwe aangekondigde locmodellen voor 2015 zijn de BR 245, de TRAXX multi-engine loc en de E69, een tweeassige Duits eloc . Van beide waren alleen 3D-spuitingen te zien. De KPEV Länderbahn-jaartrein wordt door een compositie van een T13 met een korte personentrein gevormd. De stoomloc type 01.10 van de DRB werd oorspronkelijk met stroomlijnbeplating uitgevoerd. In de loop van de eerste helft van de jaren '40 werd de schortbeplating omhoog getrokken om het drijfwerk gemakkelijker toegankelijk te maken. De loc verschijnt in de uitvoering van de DRB en als museumlocomotief 01.1102 van de TEAG/SEH.

Nieuws in 3D-print bij Fleischmann: de BR 245 en de E69 in N.

Een van de kleurvarianten van de SBB 460 bij Fulgurex.

GamesOnTrack: Een Lego-loc voorzien van letterlijk alle toeters en bellen. Zelfs het geluid is via het systeem en een PC te downloaden in de loc.

FULGUREX

H0. Dit jaar brengt van de PLM de C 230 stoomloc, de 'Coupe Vent', met ca. € 2000,- weet u dat alles tot in detail uitgewerkt is.

N. Voor de Gotthardg=bahn en de SBB brengt Fulgurex de A 3/5 stoomloc, serie 200.

0. Voor de BLS de Ae 6/8 no. 205-208. prijs ca. € 5000,-. Uitbreiding in het segment van de serie

GAMESONTRACK

GamesOnTrack produceert inmiddels zijn systemen voor Lego, Faller en Uhlenbrock, waarbij de laatste alleen de 'Funkmaster' t.b.v. het draadloze Daisy-II systeem afneemt. Vooral is de inspanning van GoT dit jaar op de Lego-markt gericht. Men komt met allerlei nieuwe decoders en features, waaronder sound voor Lego-modellen. De soundfiles kunnen draadloos en binnen 20 seconden naar een reeds gemonteerde decoder gedownload worden. Dit verhoogt nogmaals de speelwaarde van Lego in combinatie met het GoT-positioneringssyteem.

HACK BRÜCKEN

Het nieuws bij Hack bestond uit een grote metalen hangbrug in H0. Voor de wat kleinere beurs zagen we twee eenvoudige kant en klare houten bruggen.

HAG

H0. Rode Kruis-reclameloc Re 460 041 kan met en zonder het in 2014 verwijderde logo 150 Jahre SRK worden ingezet. Het S-Bahn-treinstel met Re 450 een B, A en Bt met totaalreclame van de Züricher Kantonalbank

Grote metalen hangbrug in 1:87 bij Hack.

kan als S2 worden ingezet. De stroomvoerende magnetische koppeling past in de NEM 362 koppelingshouders, de magneten zijn voldoende sterk om tien dubbeldeksrijtuigen 2000 te trekken. Het (ont)koppelen op recht spoor gaat moeiteloos. Van locs Re 6/6 en Re 4/4 wordt de elektronica geheel vernieuwd waardoor ook de lichtwisseling naar Zwitsers voorbeeld mogelijk wordt, de zesasser zal in ca. 70 uitvoeringen (kleur, wapen) beschikbaar komen. Van rangeerloc Ee 922 blijkt het nog onzeker te zijn of deze door HAG zal worden uitgebracht.

HEKI

Voor de schalen I, 0, H0, TT en N wordt het assortiment bomen verder uitgebreid met enkele naaldbomen en heggen. Eveneens nieuw zijn diverse soorten steenslag voor zowel de genoemde schalen als voor spoor 0.

HERIS

H0 en TT. Dit jaar richt men zich geheel op de Oost-Europese markt. Nieuw is het Russische breedspoorrijtuig type Ammerdorf, een bijpassend restauratie- en bagagerijtuig, verkrijgbaar in H0 en TT.

HERKAT

Herkat was dit jaar weer aanwezig op de Messe. Een jaar van veel problemen in de privésfeer maakt dat er nog geen nieuwtjes te melden waren. In de loop van 2015/2016 hoopt Herkat het sortiment weer te kunnen uitbreiden.

HERPA

H0. De AWZ P70 kan vanaf tijdperk III worden ingezet. Deze voorloper van de Trabant komt in het wijnrood als limousine en blauw met zwart dak als combi, ze werden van 1955–1959 in drie uitvoering gebouwd. De Citroën 2CV komt in het groen met uitgebouwde kofferbak. De VW Passat Limousine en Variant, BMW M4 Coupé en Mercedes-Benz C-klasse T kunnen in de nieuwste versies en verschillende kleuren aan het wagenpark worden toegevoegd. MB Zetros komt in het oranje met korte laadbak en achterop geplaatste hydraulische kraan. In het militaire programma wordt pantserwagen GTK Boxer in een tweetal uitvoeringen opgenomen. Er zullen er zeker nog vele volgen.

HOBBYTRADE/HMB

Voor het vierde kwartaal is een houten Deense dieselloc DSM MT 101 aangekondigd, alleen op papier te zien, maar heel bij-

Züricher Kantonalbank werft op het S-Bahn treinstel, HAG.

zonder. De kleine Henschel-rangeerlocs worden in verschillende uitvoeringen gebracht, waaronder die van Opel (360b) en staalproducent Thyssen (DHG500). De dubbeldeksrijtuigen komen als set van drie met interieurverlichting in DB- en als set van vier in DSB-versie. Een Deense koelwagen in diverse Interfrigo-uitvoeringen voor tijdperk 3 en 4, een DR-rongenwagen 0M los en in een set van vier en als laatste een tweeassig personenrijtuig met wanden van gelaserd teakhout. De gelaserde bouwsets van HMB zien er prachtig uit, te zien waren diverse spoorse bouwsels zoals een goederenloods, weegbrug en seinhuisjes. Bijzonder aan deze sets is dat de wanden en daken met meegeleverde plaatjes pertinax versterkt worden.

De nieuwe groep zilversparren van Heki. De set bestaat uit tien bomen en hebben verschillende hoogten (9 tot 14 cm).

2x AWZ en 2CV bij Herpa.

IDL MOTORS

Een nieuwkomer op de beurs is de USA-firma IDL Motors. Het product van deze firma

Henschel-rangeerloc van staalproducent Thyssen van Hobbytrade voor lasercut gebouwen van HMB.

zijn ultra-miniatuuraandrijvingen. Speciaal voor de modelspoorwereld gaat men een railsysteem met een spoorwijdte van Half Z leveren. Een aandrijving in de voertuigen is dan niet meer mogelijk, dus worden de locs voorbewogen via een variërend magneetveld in de baandelen.

JÄGERNDORFER

H0. Deze Oostenrijkse fabrikant brengt voor 2015 de serie 1064 in verschillende uitvoeringen op de markt: voor tp. IV en V, met of zonder slabbetje, met logo of ÖBB op het front, met en zonder sierstrepen. De serie 1063 wordt gebracht met een gewijzigd logo met de umlaut in de rand van de O. De serie 1163 is een vervolg op de 1063. Aangekondigd wordt de serie 1822, evenals treinstel 6020 voor het Weense voorstadverkeer. Het treinstel 4020 is in het beige/blauw uitgebracht. De Taurus krijgt enkele varianten.

N. De serie 1014 zal in vier verschillende uitvoeringen verschijnen: met 'Pflatsch', 'Wortmarken', voor Rail Cargo Austria en CAT. De series 1042 en 2143 verschijnen in versies voor de tijdperken III-VI. Interessant zijn de dubbeldekkers CityShuttle voor de tijdperken IV-VI.

JORDAN

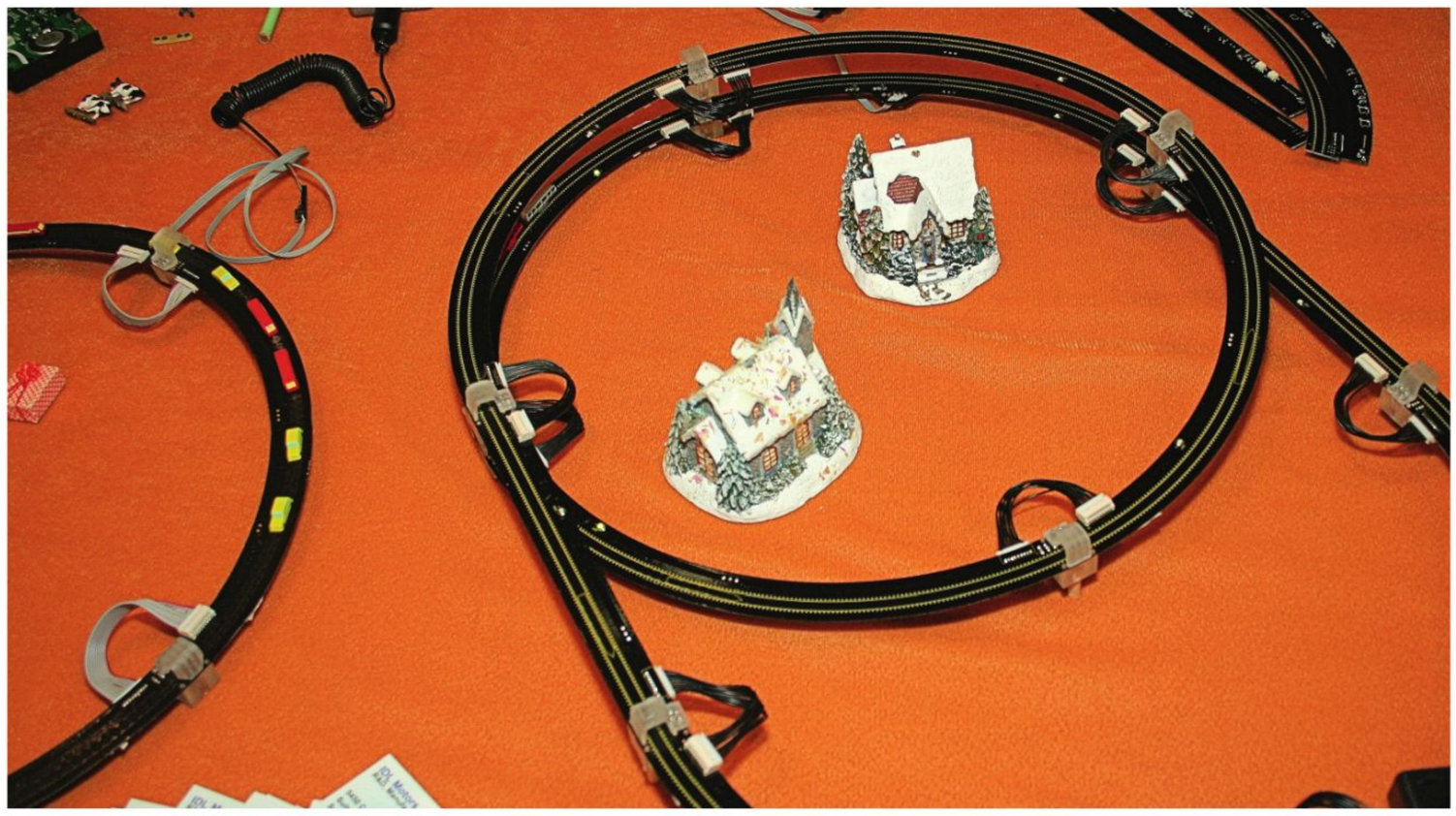
De groenspecialiste brengt in H0 een set met twee schitterend uitgevoerde berken. De bomen zijn 18 cm hoog.

JOSWOOD

Dat lasercut een fabrikant in staat stelt veel unieke nouveautés te brengen, bewijst JosWood ook dit jaar weer. Meer dan 50 nieuwtjes in O, H0, TT en N. Leuk voor een Nederlandse modelbaan is het setje dat een paardenstoeterij voorstelt. Heel landelijk en in neutrale/Pruisische sfeer uit baksteen opgetrokken. Verder kan ook het prieeltje op de Nederlandse baan zijn weg vinden.

Voor de reeks Duitse 'Altstadt' huizen zijn er nu hoekmodules van 60, 30 en 15 graden, waardoor een speelser verloop van zo'n straat huizen mogelijk is. Voor dezelfde huizenreeks is er een toerustingsset voor balkon en aanbouw verkrijgbaar. Hiermee kunnen de huizen van individuele accenten worden voorzien.

Ook JosWood begeeft zich voorzichtig op de Spoor O markt met een vergrote versie van

IDL Motors: In schaal Half Z nu ook via magneetveld voortbewogen voertuigen.

De serie 1064 bij Jägerndorfer.

De series 2143 bij Jägerndorfer.

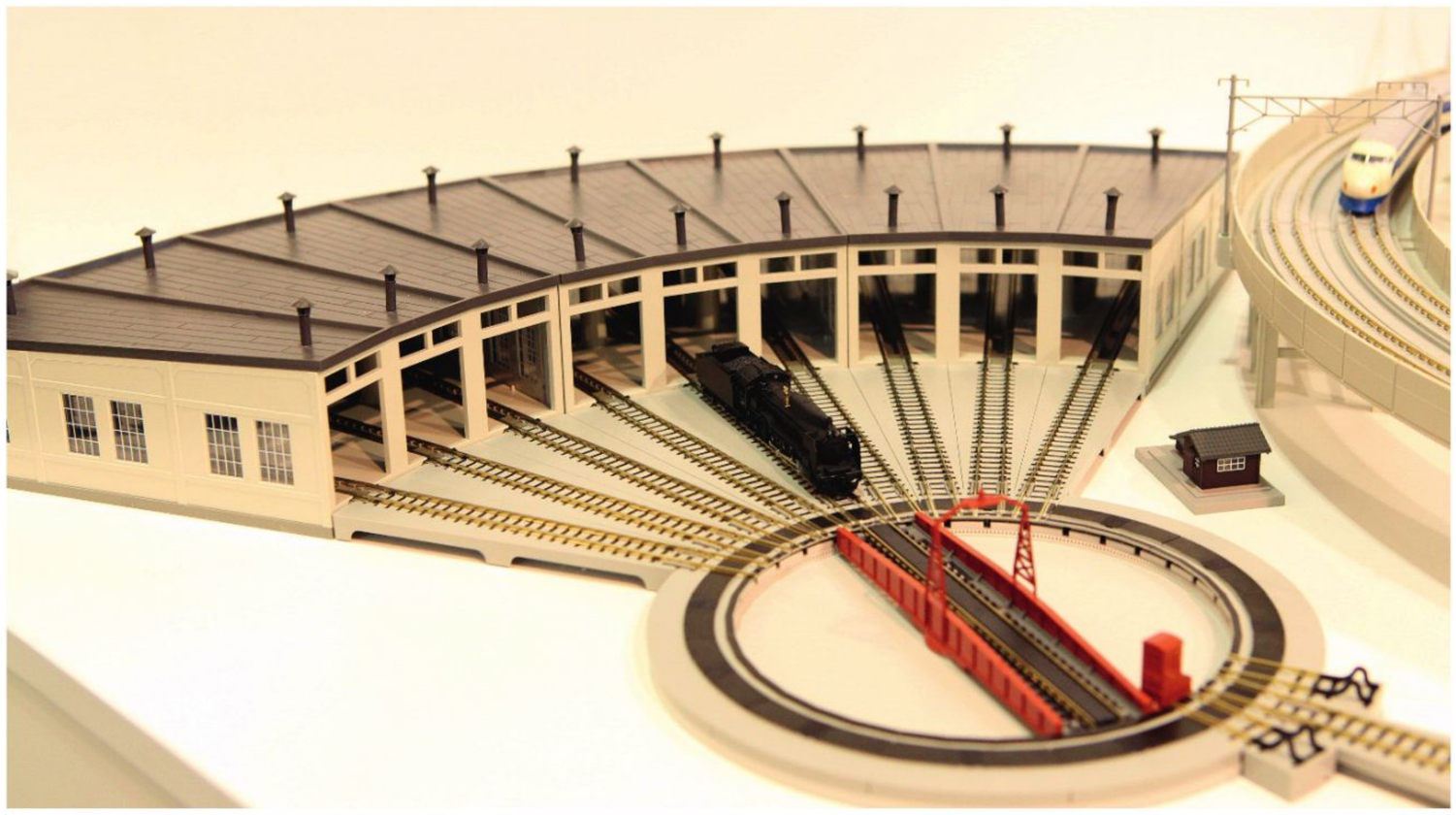
Berken bij Margarete von Jordan.

JosWood: Zo'n prieeltje past ook prima in een tuin op een baan naar Nederlands voorbeeld.

JosWood: De stallen van de stoeterij.

Draaischijf en locloods in N bij Kato.

De lageboordwagen met een Kaelble truck bij Kibri.

Station Maienfeld bij Kibri.

de H0-locloods.
Technische vernieuwingen die ook bij bestaande modellen wordt doorgevoerd, bestaan uit het gebruik van meerdere lagen, verschillend gekleurde onderdelen, waardoor de plasticiteit van bijv. deuren aanmerkelijk vergroot wordt.

JOUEF

H0. Deze dochter van Hornby is geheel op de Franse markt georiënteerd. De eloc SNCF CC7100 was allang in het programma, maar wordt geheel herzien. Waarschijnlijk niet geheel toevallig valt dit samen met die van de NS 1300 die bij Rivarossi gaat komen. De sneltreinstomer241 van de SNCF verschijnt in drie versies.

KATO

H0. Interessant voor de snelle lijnen is de rail die reeds verkant is. In het profiel is te zien dat de ene rail hoger in de ballast ligt de naastgelegen.
N. De Shinkansen serie 0 bestaat 50 jaar en dat is reden voor deze uitgave. Daarnaast brengt Kato de Shinkansen in verschillende uitvoeringen, als N700A Nozomi, als E6 Super-Komachi, als E5 Hayabusa en als E3-2000 Yamagata. Voorts brengt Kato een draaischijf met een diameter van 160 mm, bijpassend een loods en diverse attributen rond schijf en loods.

KIBRI

H0. Een kant en klaar model is de lageboordwagen met een Kaelble truck. Daarnaast brengt Kibri een tweetraps mobiele kraan, een 20-assige dieplader met trafo en enkele voertuigen met verlichting, waaronder een Unimog en een MB postwagen.
Bij de gebouwen valt op dat ze uitgevoerd zijn met led-verlichting. Bijvoorbeeld het station Maienfeld.

KLEINSPOOR

De sinds 2003 in het programma opgenomen Plasser & Theurer kettinghor RM80 UHR is onder handen genomen en is nu leverbaar met drie nieuwe typen draaistellen. Voor de Franse versie van TSO heeft men de aandrijving onder een apart voertuig geplaatst, bij Kleinspoor een van de noviteiten. De grote Kirow KRC 1200 spoorkraan wordt ook weer met contragewichten voor diverse spoormaatschappijen uitgebracht. De Beel zal waarschijnlijk dit jaar ook weer leverbaar worden. Men had vooralsnog geen plannen voor nieuwe Nederlandse modellen, wij opperden dat het ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Kleinspoor dit jaar wel een aardig idee was om eens over een NS 2801 na te denken.

KM1

Het team van Andreas Krug blijft actief in het ontwikkelen van nieuwe modellen in 1:32. Handmonsters waren er van de eerder aangekondigde stoomlocs BR 10 met stroomlijnbeplating, BR 70, BR 99 176, rijtuig PwPost4ü-28 en de tweeassige standaard-ketelwagens. In een beperkte oplage van 100 stuks wordt TEE-treinstel VR 11.5 opnieuw uitgebracht, nu als IC BR 602 met gasturbinemotorwagens. Het in messing gebouwde treinstel beschikt naast afgeveerde en kogelgelagerde assen over magnetische rijtuigbalgen, vele digitale functies waaronder in secties te schakelen interieur- en ta-

De 'Pouseur' (duwer) voor de Franse TSO kettinghor bij Kleinspoor.

RAILHOBBY.nl AWARDS

LAATSTE KANS!

Stem op uw favoriete producten van 2014-2015!

Ga snel naar www.railhobby.nl/awards en maak zelf ook kans op prachtige prijzen!

Beschikbaar gesteld door Artitec, Digirails en Proto Modelbouw

1X

Rocky-RailH0 Twin car, van AAE Cargo

1X

MarkenburgNotabele woning Grotestraat 150

2X

LS Models Couchetterijtuigen Bcm NS Int.

2X

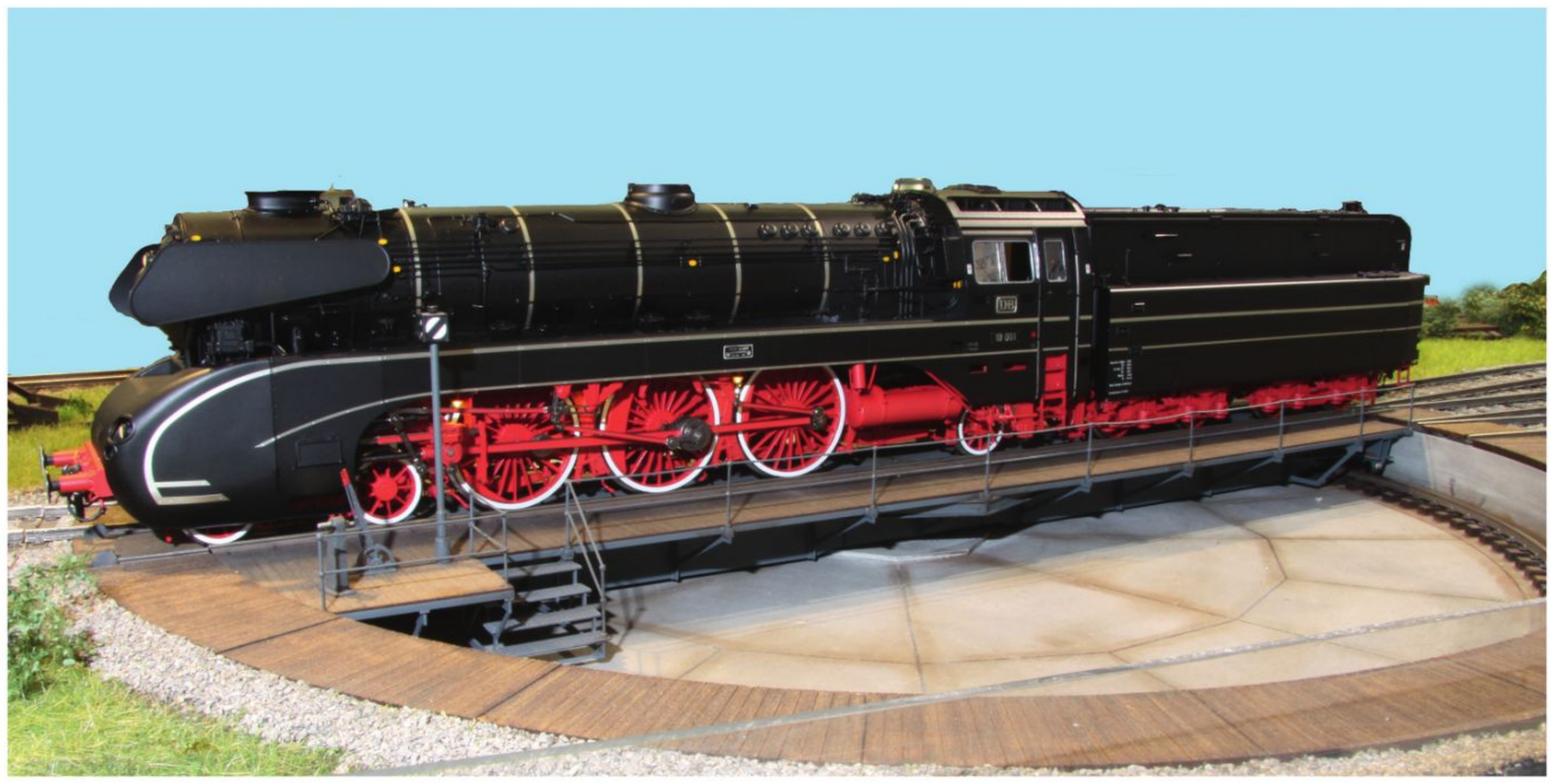
Artitec DAFmet open container

In de apriluitgave van Railhobby leest u welke producten een Award hebben gewonnen en waarom.

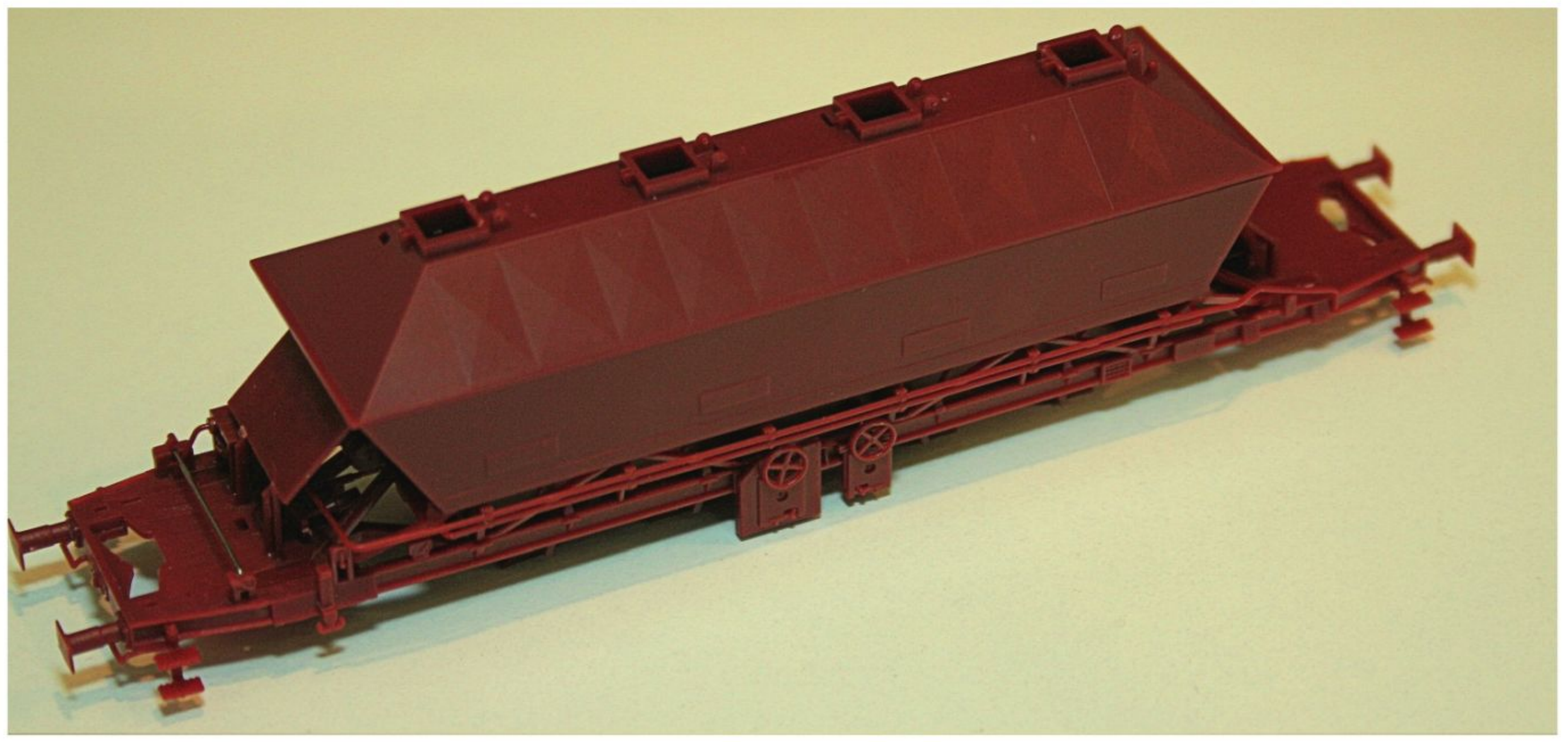

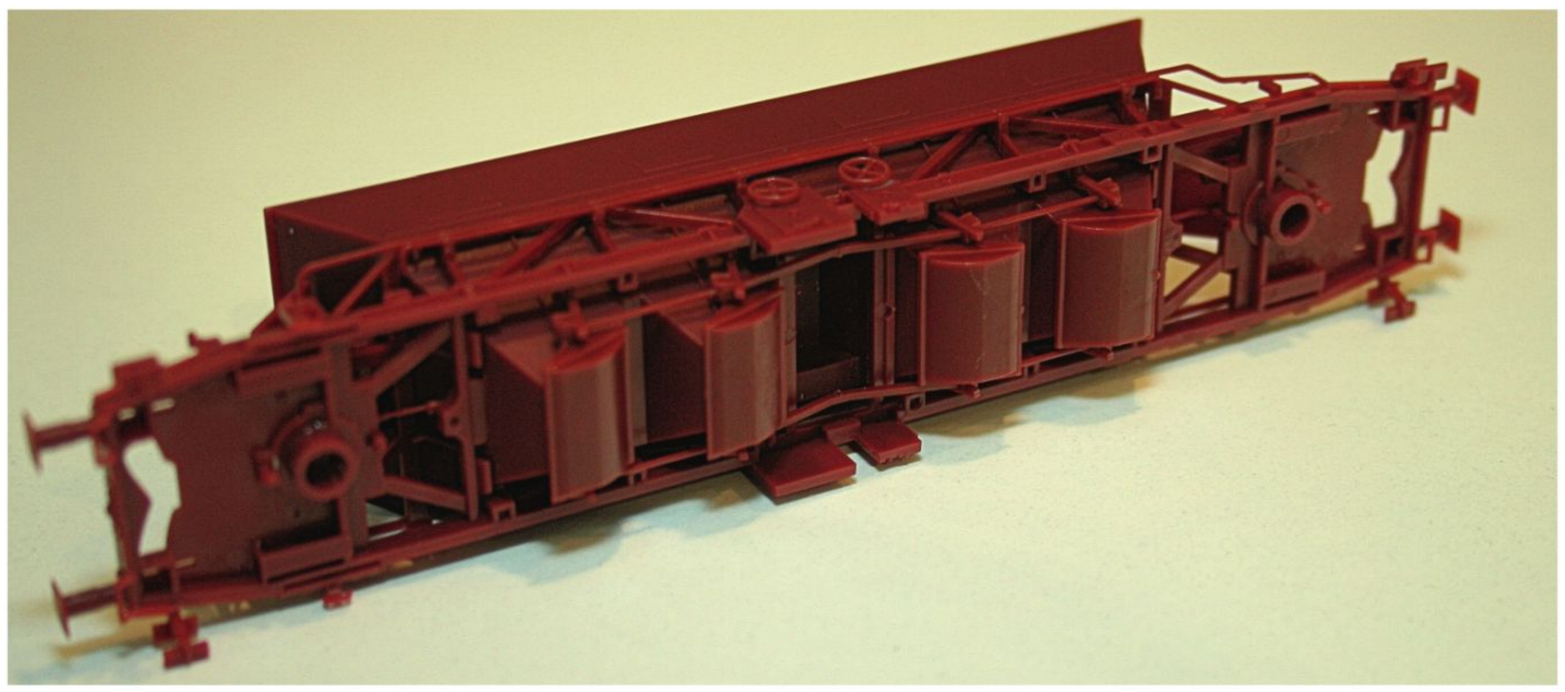
2X

Artitec DAFmet 1as trailer

BR 75 1118 bij KM1.

Kuehn: De grenzen van de spuitgiettechniek worden met dit TT-model benaderd. Zeer veel en fijn detail, waaraan menig H0-model niet kan tippen.

Ook dit jaar zijn bij Ladegüter zijn in het assortiment diverse varianten van staal bijgekomen als belading voor de (open) goederenwagen, zoals deze staalrollen.

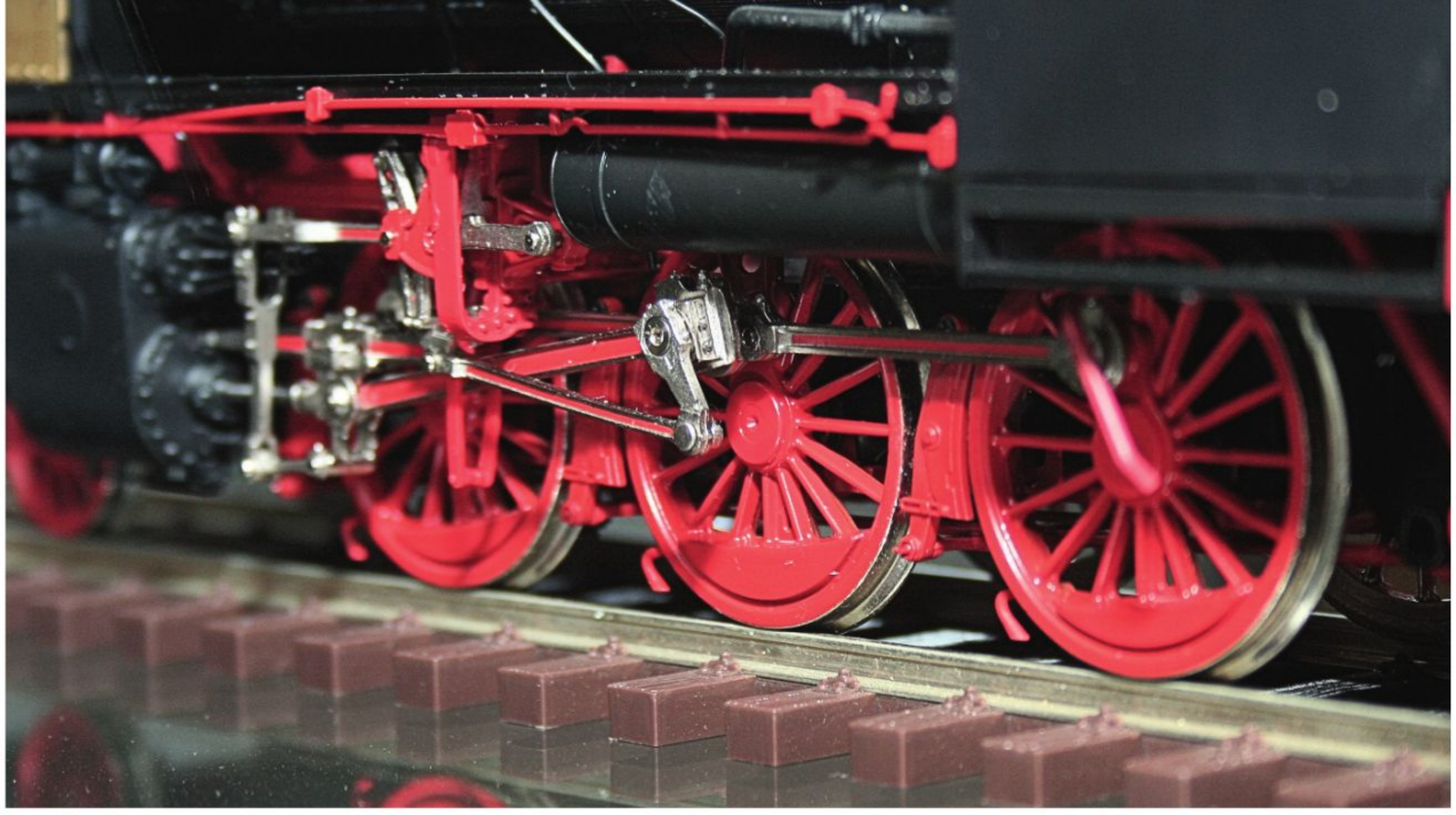
felverlichting, cabineverlichting, geluid en rookgeneratoren. Minimumboogstraal voor het 3,50 m lange zesdelige treinstel is 1020 mm. Uitbreiding tot acht of tien bakken is mogelijk. Tenderloc BR 75.11 wordt voor de tijdperken I, II, III en VI (museumloc) opnieuw in productie gebracht. Aangekondigd zijn dieselloc BR 216/V 160, in de uitvoeringen van tijdperk IIIb, IV, als museum- en privatbahnloc, eloc E16 / 116 in tijdperk IIa t/m IV en eloc E50/150 (IIIb t/m VI). Individuele beschrifting tegen meerprijs. De in 2014 aangekondigde eloc E32 zal dit jaar worden uitgeleverd en is af fabriek uitverkocht. Bij het goederenmaterieel zijn koelwagen Tnhfs 32 en werkwagen MCi aangekondigd. De gesloten wagen type Leipzig komt als losse wagen Glmghs 32 en als kortgekoppelde dubbele Gllmghs 32. Van het reizigersmaterieel wordt aan de Einheits-Abteilwagen Bauart 1921 A en Einheits-Packwagen Pwi-29 gewerkt, beide als DRG en DB. Het assortiment toebehoren wordt met digitaal bedienbare overwegbomen, signaalborden en figuren uitgebreid.

KUEHN MODELL & DIGITAL

Van oudsher is Kuehn in Nederland bekend als leverancier van prima (loc)decoders. De laatste jaren lijkt het echter voor de buitenwereld alsof Kuehn die tak van sport langzaam aan het verlaten is, door zich vooral te richten op zeer fijn gedetailleerde modellen in TT. Ook dat doet Kuehn nog steeds en met stijgend succes. Op de stand was een spuitgietproef van een zelflosser te bewonderen, waarbij menig H0-model in de schaduw zou staan. Zeer fijn gedetailleerd en zelfs met beweegbare deksels en losgoten.
De heer Kühn toverde echter met een grote grijns op zijn gezicht 3 nieuwe decoders te voorschijn, op mijn vraag of hij zou stoppen met elektronica. De bekende T125 is een nieuwe levensfase ingegaan. The Next Generation noemt men het bij Kuehn. De naam blijft, de mogelijkheden zijn uitgebreid en ze kunnen op alle interfaces volgens NEM aangesloten worden. Zo is er een gecombineerde 8-polig-bedrade versie gecombineerd met MTC21, een Plux16-variant en een Next18. Opmerkelijk is, dat de Plux16 de vormfactor heeft van de vervallen Plux12-norm. Hierdoor past deze ook in menig modern N-model van bijv. Piko.

LADEGÜTERBAUER

H0 en N. Elk jaar zijn er weer nieuwe beladingen voor de goederentrein. Nieuw is de belading bestaande uit zware balken, afgekorte boomstammen en houten dakspan-

Lenz: Het drijfwerk van de BR24, nagenoeg in de productiefase.

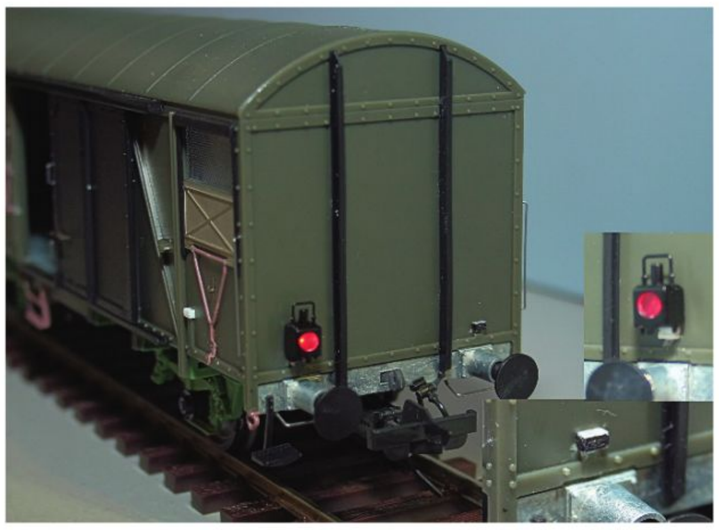
ten. Daarnaast kan men zowel in H0 als N wagens laden met stalen buizen, staalplaten, staalrollen en zogenaamde brammen. Dit jaar ligt de nadruk op schroot, dat verkrijgbaar wordt in allerlei vormen.

LDT, LITTFINSKI DATEN TECHNIK

Ook Littfinsky richt zich dit jaar op het uitbouwen van de verlichtingstechniek op de baan. Nieuw in deze was het reeds bestaande Light@Night systeem met een variant die via netwerk-patch-kabels ook decentraal gemonteerd kan worden. Als variant op een bekend thema, is er nu ook een seindecoder met SNCF-seinbeelden.

LENZ ELEKTRONIK

Op de stand van Lenz was in verregaande staat van voltooiing de reeds aangekondigde BR24 te zien. Waarlijk een zeer fraai model. Als nieuwe aankondiging gelden de BR89/T3 en de E41. De E41 is Lenz' eerste elektrische locomotief. De levering zal naar verwachting nog niet in 2015 plaatsvinden.
Op elektronicagebied is de aangekondigde Set 010 nieuw. Deze bevat onder andere een herziene versie van de al leverbare LH01 handregelaar. Verder is de vorig jaar aangekondigde LW150 in productie en zal eerdaags uitgeleverd worden.
Half elektronica, half model zijn de nieuwe sluitlantaarns voor op goederenwagens. Deze slechts ca. 6 mm metende lantaarntjes hebben een rode LED en zijn, conform de werkelijkheid, op de lantaarnijzers van goederenwagens te prikken. Op het moment van inprikken wordt de LED van stroom voorzien en gaat branden. Op het model is niets van aansluitdraden, -contacten of iets dergelijks te zien en de LED is te klein voor accu's of batterijen. Magie dus.
De standbemanning had naast deze nieuwtjes uit de Neuheitenfolder nog twee extra, brandnieuwe, items te tonen. De Lenz-koppeling met voorontkoppeling en de Locsleutel. De voorontkoppeling werkt zodanig, dat na het ontkoppelen met een ontkoppelrail, de wagens doorgeduwd kunnen worden. Pas bij het weer wegrijden van loc of

Lenz: Afneembare sluitlantaarns voor goederenwagens.

wagenstam blijft de ontkoppelde wagen staan.
De locsleutel is door de heer Lenz zelf bedacht en komt voort uit vraag van vooral op leeftijd zijnde klanten, die minder goed overweg kunnen met de moderne bedieningsapparaten. Het is in feite een 'sleutel' zoals die ook voor de automatische deurbediening van een auto gebruikt wordt. De sleutel en loc zijn aan elkaar gepaard en met de sleutel kunnen alle functies van de loc bediend worden. De loc heeft namelijk elektronica aan boord die hem óók onafhankelijk van een digitaal railsignaal kan laten rijden. Eenvoudige 16 volt gelijk-, wissel- of accuspanning op de rails is voldoende.

LGB

Voor het tuinspoor brengt LGB dit jaar een compleet nieuwe constructie van de multifunctionele diesellocomotief V 100 van de DB. Dit model wordt met twee motoren en een ingebouwde Digital-decoder geleverd.
De Harz is sedert jaren hofleverancier van goede ideeën voor schaal IIm. Van de HSB wordt de BR 99 7238 voor tp. VI in originele kleuren en opschriften gebracht. Daarbij een set met twee vierassige rijtuigen. Een ballastwagen mag natuurlijk niet ontbreken.
Voor de Franzburger Kreisbahn (FKB) brengt LGB tweeassige stoomloc Lenz Type i, Gattung Pommern. Op de beurs kon slechts een handmonster getoond worden, maar dat belooft veel.
Met enige trots kondigt LGB een grote beginset aan. Deze bestaat uit tweeassige stoomloc BR 99 5015, enkele goederenwagens en de Digital-centrale CS2. Een aantal functies die de CS2 toestaan worden ook metterdaad door de locomotief gereproduceerd.
Het andere nieuws van LGB bestaat voor een groot deel uit kleurvarianten en gedigitaliseerde modellen. En uiteraard veel Amerikaans nieuws.

LILIPUT

Op de helaas relatief gesloten stand van Bachmann Europe, was er voor Nederland één echt en interessant nieuwtje: de

De V 100 nieuw bij LGB.

De 99 7238 van de HSB bij LGB.

Liliput: De DE2500 was alleen vanuit een gesloten vitrine te fotograferen. Hier het 3D-print handmonster van de blauwe uitvoering.

Handmonsters HSW-trams in N en Z, Linie 8.

Prachtige Franse CC 40100 bij LSModels.

DE2500. Deze loc is de voorvader van alle huidige op draaistroomtechniek gebaseerde aandrijvingen. Liliput brengt de loc in twee kleurvarianten: rood en blauw.
Voor tramliefhebbers verschijnt de witte tram van de Wiener-Lokalbahnen als echte 'Formneuheit'. De rest van het programma bestaat met name uit kleurvarianten van al eerder uitgebrachte modellen. Ook maakten Bachman en Proses bekend, dat het Proses-programma in Duitsland door Bachman vertegenwoordigd gaat worden.

LINIE 8

De KSW-werkmotorwagen met open bijwagen wordt door Günther Hödl in N en Z naar voorbeeld van de J2 uit München uitgebracht. De gemotoriseerde werkwagen is van Faulhaber-aandrijving voorzien en uit edelstaal, gietmetaal en messing gebouwd. Stroomafname gaat ook via de assen van de bijwagen.

LS MODELS

Bij LSM veel modellen die het afgelopen jaar al aangekondigd waren en dit jaar (naar alle waarschijnlijkheid) uitgeleverd worden. De Overnight Express zal dit jaar in delen worden geleverd, met de NS 1600 als laatste in december. Als een laatste preproductie zagen we het voormalige DB-postrijtuig als snelgoedwagen voor de Overnight Express, een Zwitserse vierassige Hbis en een fraai vormgegeven CC 40100. Op korte termijn komt het restauratierijtuig WR56 van de CIWL voor diverse tijdperken uit, eveneens zagen we de gerede Cote 'd Azur-rijtuigen. Van de vorig jaar aangekondigde Plan U was niets te bekennen.

MÄRKLIN

Märklin legt op deze beurs veel nadruk op het feit dat de MHI, de Märklin Händler Initiative, dit jaar 25 jaar bestaat. Dat wordt met diverse modellen gevierd, waaronder de BR 101 in een speciale Märklin-outfit 'Wir leben märklin'. Tegelijk wordt een compleet nieuw Insider-model voor 2015 aangekondigd: de sneltreinstoomlocomotief BR 18.5. Dit model wordt met de mfx+-decoder uitgerust en zal in een zeer gedetailleerde uitvoering afgeleverd worden. Bijpassend een garnituur van vijf rijtuigen. De BR 111 wordt in Lufthansa-kleuren geleverd, met als bijzonderheid dat de pantografen elektronisch bediend kunnen worden. Pas dus maar op met het handmatig omhoog zetten van de stroomafnemers. Ze gaan gegarandeerd stuk. (Hebben we ervaring mee...) Bijpassend een garnituur van drie dito rijtuigen.
Vorig jaar in een speciale folder aangekondigd prijkt de Beierse S 2/6 nu in de beursfolder. Deze groen/zwarte beauty wordt door Märklin als vip behandeld door haar in een houten cassette aan te bieden. De loc past in tp. I, zo rond 1906/07. Eveneens in het groen wordt de Pruisische tenderlocomotief van het type T 3, latere serie 89.70-75 gebracht. Ook een geheel nieuwe productie wordt de stoomlocomotief B VI van de Königlich Bayerische Staatseisenbahnen, de K.Bay.Sts.B. Opvallend aan dit model is de trechtervormige schoorsteen, de turfstookinrichting en de gesloten tender. Al deze drie modellen in het groen/zwart voor tp. I. Een dito voor tp. II is de groen/zwarte G 5/5, de zware Beierse goederentreinlocomotief met tender 2'2 T21,8, de latere DRG/DB 57.5. De loc geeft de bedrijfstoestand rond 1923 weer, met decoder mfx+. Als aanvulling op deze loc brengt Märklin tevens enkele sets goederenwagens, waarvan we noemen de kolenstortwagens die met echte steenkool beladen zijn. Als BR 57.5 wordt deze loc ook in het zwart/rood uitgebracht.
Veel aandacht voor de Oriënt-Express. De sneltreinlocomotief serie 18.1 van de DRG, de voormalige Württemberger serie C geeft de bedrijfstoestand rond 1928 weer. Als aanvulling twee sets met in totaal zeven rijtuigen voor de CIWL.
Märklin kondigt voor het komende een grote hoeveelheid modellen aan die reeds geruime tijd uit de catalogus verdwenen zijn. We noemen de rijtuigen type UIC-X (m-rijtuig), de autotransporters type Off 52 en Off

Vorig jaar voor Insider, nu in de reguliere catalogus, de S 2/6 van Märklin.

59 (met Kevers uit dezelfde tijd) en de blauwe voorserie E03.
Voor de Oost-Duitse spoorwegen, de DR, wordt het dieseltreinstel type SVT 137 als serie 183 uitgebracht. Opvallend aan dit tweedelige stel is het Jacobs-draaistel. Het wordt in de beige/robijnrode kleurstelling van rond 1985 uitgevoerd. De BR 254 is gelijk aan de BR 194.
De dieselmotorwagen serie 648.2 (LINT 41) van DB AG wordt in de actuele uitvoering met lage instappen gebracht. Dit treinstel is een ongemotoriseerde dummy-eenheid met vast gemonteerde 5-polige koppeling.
In het segment Railion brengt Märklin de dieselhydraulische locomotief van Vossloh: de G 2000 BB van Railion Italia Services S.R.L., uitgevoerd met decoder mfx+. Het model heeft symmetrische cabines en de verkeersrode basiskleurstelling. Bedrijfstoestand rond 2006. De BR 151 wordt in het blauw van SRI Rail Invest GmbH met een eenbeenstroomafnemer en led-verlichting uitgevoerd. Ook als Zwitserse Am 840. Een speciale uitgave is de eloc 189 213 'Linked by Rail' van de ERS Railways, de ES 64 F4, in de kleuren van de vlaggen van Nederland en Polen.
Nederland wordt wat betreft Märklin verrijkt met een set NS-Dubbeldekkers bestaande uit eloc 1714 met stadswapen Veenendaal, tussenrijtuig DDM2/3-ABv, 2 tussenrijtuigen DDM2/3-Bv, stuurstandrijtuig DDM2/3 Bvk. Alle met reclame-opschrift 'Delta Lloyd'. De NS-serie 1200 wordt met nummer 1222 nu ook Digital-decoder mfx+ in het geel/grijs gebracht. De diesellocomotief Vossloh G 2000 BB met symmetrische cabine wordt ook in Nederlandse omgeving geplaatst. En wel als locomotief van ATC AngelTrainsCargo, Antwerpen, zoals die verhuurd is aan Rotterdam Rail Feeding (RRF). De geel/oranje basiskleurstelling krijgt als bedrijfsnummer 1101 mee en heeft een Digital-decoder mfx+. Bedrijfstoestand rond 2014.
De Belgische Serie M2 wordt in een set met vier rijtuigen aangeboden: 1x M2 A5B5, 2x M2 B11, 1x met stuurcabine en bagageruimte M2 B8DS in de rode basiskleur, met aanduiding voor de toelating in trek-/duwtreinen. Het Eurofima-coupérijtuig AI6 en BI 6 zijn een nieuwe constructie met nieuwe draaistellen en gewijzigde koppartij. De Serie 2510 heeft meer geluidsfuncties gekregen. Ook voor België de Vossloh G 2000 BB van ATC AngelTrainsCargo in het lichtgrijs/groen.
Voor Luxemburg wordt de 4011 in het rood/grijs gebracht, samen met een set goederenwagens.

De Beierse G 5/5, Märklin.

De eenstandige locloods, Märklin Z.

Zwitserse modelspoorders worden verblijd met de remake van de rangeerlocs serie Ee 3/3 'Halbschuh' van de SBB in een set met twee locs. Het betreft het type van de eerste serie 1927/28, met machinistenhuis aan het einde en rangeerbordes aan de voorkant. De ene loc in het dennengroen en de ander in oxiderode uitvoering. Voorts zijn enkele rijtuigen opnieuw geconstrueerd, bijv. het Eurofima-slaaprijtuig BCm en het restauratierijtuig WRm. De Seetal-Krokodil heeft gewijzigde bordessen en nieuwe overgangsplaten, in de museumuitvoering met bedrijfsnummer 15301, maar wel met mfx+.
Deze nieuwe uitgave van de TGV POS heeft bedienbare ruitenwissers en de aanvullende set met twee rijtuigen draagt een wifi-antenne op het dak. Het Eurofima-rijtuig A9u heeft een remake ondergaan, evenals de Az.
Z. De BR 103.1 wordt in Touristik-kleuren voor de situatie rond 1996 uitgevoerd. Samen met een set rijtuigen voor tp. VI, bestaande uit 2x Bvmkz 856, 2x Bpmz 857 en 1x WRkmz 858.1. Ook in schaal Z de BR 101 met 'Wir leben märklin'. Nieuw wordt de dubbele dieselloc BR 236, de asymmetrische drieasser. De stoomloc BR 50 is op een aantal punten verbeterd: werkende drijfstangen, remimitaties, zandstrooibuizen, driepuntsfrontseinen en Witte-windleiplaten. Ook de eloc BR E 44 heeft verbeteringen ondergaan, o.a. fraaiere dakuitrusting. De Lufthansa-trein is nu verlicht en gemeubileerd. Nieuwe wagens voor de railbouwtrein. Dat is de inhoud van een set met drie rongenwagens Res en een BR 218 in de kleuren van Rail GmbH.
I. Voor het grote spoor is de VIc van de Großherzoglich Badische Staatseisenbahn (BadStB) ontwikkeld. Deze 1'C1'-stoomloc is gedacht voor tp. I, in het zwart als BR 75.4 voor tp. II. Ook een nieuwe ontwikkeling is de elektrische rangeerloc E60. Via MS, MS2 en CS kan de pantograaf bediend worden. De gesloten goederenwagen G1 Dresden van de DRG wordt zonder handrem uitgebracht. De tweeassige rongenwagen Rmm Ulm

Prachtige V80 van MBW in 1:45.

Tinplate forever bij Merkur.

De Pruisische sneltreinloc P4 is zowel bij Micro Metakit als Lokomotiv Manifaktur verkrijgbaar in meerdere uitvoeringen, zoals deze okergele 'von Ulmer' van de Pfälzische Eisenbahnen.

Een bijzonder model van Micro Metakit is deze 2'C2'-sneltreinloc 05.001 van de DRG, hier met gedeeltelijke stroomlijnbeplating. Het model wordt ook in antracietgrijs geleverd.

wordt voor tijdperk II in combinatie met een railLanz geleverd.

MBW

Deze jonge producent van spoor 0-modellen bracht de afgelopen twee jaar al erg fraaie modellen van de V200.0 en V200.1 in 1:45 en het afgelopen jaar werden de liefhebbers verrast met een imposante V200.1 in spoor 1 en dat alles voor onder de € 1000. Men gaat het nieuwe jaar in met de vorig jaar aangekondigde Duitse V80 in 1:43,5 en de V188 dubbelloc in 1:32 met twee motoren. Alle locs zijn standaard voorzien van geluid.

MERKUR TOYS

Blik, of tinplate, heeft op spoorwegliefhebbers nog steeds een onweerstaanbare aantrekkingskracht. Merkur produceert al jaren volgens dit beproefde concept en was ook nu met het vertrouwde programma op de beurs aanwezig. Echt nieuws was er niet dit jaar niet te melden...

MICRO METAKIT/ LOKOMOTIV MANUFAKTUR

H0. De twee firma's werken nauw samen en produceren precisiemodellen in beperkte oplage. Bij Micro Metakit is nieuw de fraaie de sneltreinlocomotief BR 05001 en 002, leverbaar met geheel of gedeeltelijke stroomlijnbeplating. Daarnaast brengen ze de 07.1001 en de destijds door Maffei gebouwde 2'B1'-sneltrein locomotief P4, verkrijgbaar in zes verschillende versies. Ook bij Lokomotivmanifaktur is de P4 leverbaar. Daarnaast komt er een messing model van de hoge druk sneltreinloc H17.206 van de DR en de goederenloc BR 57, zoals deze er uit zag in 1938.

MKB

Dit bedrijf maakt in verschillende schalen lasercut modellen van karton. Hierbij wordt gekleurd karton gebruikt. In H0 verschijnen dit jaar drie fraaie stadshuizen in Jugendstil

Dit kartonnen 4-sporige viaduct van MKB kan naar wens worden versmald.

Noch: De Messe-Highlight, het Open-Air-podium. Eigen filmpjes kunnen via de PC geladen worden.

Noch: Kleine onderdelen en scènes worden nu direct in 3D-print geproduceerd.

Noch: Akkerland als landschapsmat.

Op het gebied van landschapsmatten valt de zeer natuurgetrouwe akker op. Keurig in hardschuim-reliëf geperst ziet men de verse voren van een zojuist geploegde akker. Uiteraard ook in een mooie bruine kleurstelling afgewerkt. In de miniserie zijn er veel nieuwe, kleine items bijgekomen. Opvallend waren de bloempotten met reeds voorgemonteerde en beschilderde bloemen. Typisch iets voor een Nederlandse modelbaan.

Als uiterst innovatief is het uitbrengen van een weatherings-kit op basis van echte roest te vermelden. Dit product bestaat uit een soort ijzerpoeder, dat op een bepaalde oppervlakte gelijmd wordt, waarna dat poeder met een speciale vloeistof bestreken wordt. Een nacht laten 'drogen' en de volgende ochtend heeft zich een zeer realistische roestlaag gevormd. Het roestproces wordt gestopt door het model dan af te werken met blanke fixeerlak.

Door veel navraag van met name Duitse klanten produceert Noch een complete lijn kurkbedding voor Märklin K-Gleis.

Bij Noch op de stand waren ook de producten van Woodland-Scenics te zien. Dit merk introduceert dit jaar ook een verlichtingsset voor gebouwen, het zgn. Just-Plug systeem. Prototypes waren reeds op de Messe te zien, levering later dit jaar of in 2016.

of Art-nouveau. In zowel H0, TT als in N komen 4-sporige viaducten. Deze viaducten kunnen op eenvoudige wijze worden versmald.

MTH ELEKTRIC TRAINS

De E94 in diverse uitvoeringen in 0 wordt uitgeleverd, de Big Boy in spoor 1 was imposant aanwezig op een rollenbank met geluid en rook, terwijl de BR 44 ook in volle glorie te zien was. Bijzonder nieuwtje was het in tinplate uitgevoerde station van Leipzig, conform het blikken model uit 1901 van Märklin. Dit replicamodel wordt met vriendelijke toestemming van 'the big M' uitgebracht door MTH.

NME

H0. Rolf Fleischmann/NME brengt dit jaar een nieuwe graanwagen Tagnpps met een inhoud van 130 m^3. De Tagnpps met 102 m^3 laadruimte die het afgelopen jaar werd uitgebracht, komt met een elektronisch sluitlicht, interessant voor SBB- en ÖBB-rijders. Het bestaande assortiment wordt met nieuwe wagennummers uitgebreid.

N. In 1:160 volgt een vierassige silowagen type Uacns in twee versies voor tijdperk VI.

NMJ

Ook hier de 'invasion of the Nohabs' in de Topline-serie van de firma. Het resultaat van een coproductie met Roco was zichtbaar, namelijk de drieassige Noorse en Zweedse ORE-wagens die in groten getale tussen 1908 en 1931 voor de SJ, LKAB en NSB werden gebouwd, maar dan in de oude, geklonken uitvoering. Roco zelf levert de gerenoveerde, gelaste versie.

NOCH

Noch heeft als thema voor 2015 'Rechts und Links der Gleise' gekozen. Dit thema gaat met een vloed aan nouveautés gepaard. Meer dan 75 echt nieuwe producten en productjes volgens het hoofd productontwikkeling. Messe-Highlight is het 'Open-Air-festival' podium. Hierop bevindt zich een klein LCD-beeldscherm samen met twee forse luidsprekers. De korte filmpjes kunnen via USB vanaf een computer geladen worden. Naast een leuke gimmick is dit product ook uitstekend geschikt om als 'info-paneel' op een baan te dienen.

Nog meer nieuwe techniek zien we bij de productie van de nieuwe modellen uit de 'mini'-serie: De delen worden rechtstreeks via 3D-print technologie geproduceerd en worden reeds geschilderd geleverd.

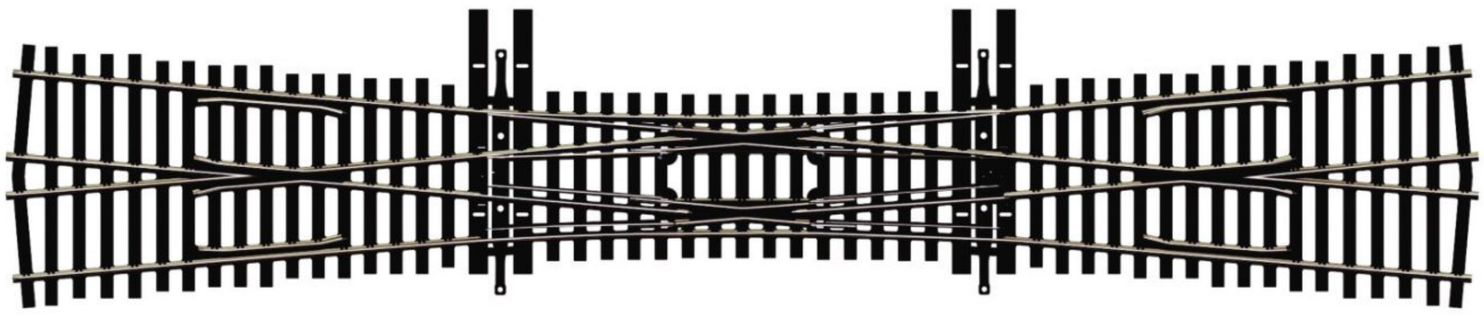
Citroën ID en Renault 4 bij Norev.

NOREV

H0. Het wagenpark wordt met enkele, soms eerder aangekondigde varianten uitgebreid. De Citroën ID 19 Break als Ambulance Muni-

De 12 tons kolenbakken in 1:76 bij Oxford Rail.

Het nieuwe Engels wissel in H0/00 van Peco.

Bedieningshefbomen naar Engels voorbeeld bij Peco.

cipal, Peugeot J7 in de uitvoering van Casino, de nieuwere versie J9 als Protection Civile en de Renault 4 in het geel van La Poste. De Renault 16 TL anno 1969 komt in beige metallic, de Citroën 7A uit 1934 in donkerrood met zwart dak. De voitures zijn af fabriek van (Franse) kentekens voorzien.

NPE

H0. Het markante vierassige dieselmotorrijtuig VT 92.5 staat op de rol voor tijdperken III, IV en V en voor alle stroomsystemen. Uitvoering in metaal met interieur en met de rijrichting wisselende front- en sluitseinen. Van de graansilowagen verschijnen kleurvarianten. Een nieuwe ontwikkeling is de zesassige platte wagen Samms-u 454, leverbaar in de uitvoering van DR en DB. Het assortiment losse wielstellen wordt met 9 mm volwielen en 10 mm spaak- en volwielen uitgebreid. De drie DeLorean sportauto's die sinds september 2015 in de DeLorean World Tour een rondje wereld rijden worden in 1:87 als set uitgebracht. Als gimmick komt de DeLorean als railvoertuig in H0, I en G. De Borgward B 2000 komt in de uitvoering van de THW als rijdende werkplaats en als open wagen voor inzet bij overstromingen en de B 4500 als materiaalwagen. De B 4500 verschijnt ook als houttransporter en sneeuwruimer. Landbouwers in tijdperk III kunnen uitkijken naar de Schlüter AS 350 en 550 en Güldner A 28, G 40 en G 60 tractoren. Een eenassige ketelaanhanger kan er achter worden gehangen. Leuk item is de Goliath Dreirad GD 750, de driewielige bestelauto anno 1949. Aangekondigd met open bak en dichte bak.

NZG

Sinds jaren brengt de Nürnberger Zink-druckguss-Modelle weer een model in H0. De torenhoge mobiele havenkraan Liebherr LHM 550 vereist wel enige ruimte. Aan de op het draaibare motorhuis staande boom is een uit vier bouwdelen bestaande giek bevestigd. Voor het rijden beschikt de machinist over een cabine bij motorhuis, voor het hijswerk heeft hij een goed zicht vanuit de aan de boom bevestigde cabine.

OXFORD

00. De Engelse autobouwer introduceert onder de naam Oxford Rail railvervoer! Met alleen een afbeelding werd stoomloc BR 4-4-2T Adam Smith nr. 30583 gepresenteerd. Van de bijpassende standaard 12 tons kolenwagens RCH hebben we de handmonsters gezien. Het materieel is gedetailleerd uitgevoerd en zal in verschillende diverse versies worden uitgebracht. Het autopark in 1:76 wordt met de Austin Cambridge A60, Austin 1300GT en de Bedford CA als icecream van uitgebreid. Compleet met ijshoorntje op het dak. In het 1:87 verschijnen de superlange Lincoln Continental X100 Presidential blue metallic, de Mercury Turnpike in zwart met roze en de Ford Mustang Convertible in het rood. De voertuigen in 1:87 hebben het stuur links, de 1:76 rechts.

PECO

H0. In het railprogramma met code 83 spoorstaven komt er nu eindelijk een dubbel Engels wissel. Wie zijn seinhuis van een interieur wil voorzien, kan bij Peco terecht. Wel naar Engels voorbeeld natuurlijk.
N. Het nieuws voor de schaal 1:160 blijft beperkt tot een meegebogen wissel met tamelijk krappe bogen in het settrack assortiment.

PIKO

H0. Het lijkt er sterk op dat Piko een enorm offensief heeft ingezet om een steeds groter wordend deel van de markt te pakken met relatief goedkope modellen met een hoge graad van detaillering. In 1:87 komt de E 163, een vooroorlogse drieassige elektrische rangeerloc van Duitse origine. Ook de zware goederenloc BR 150 komt, evenals de E 103, de beroemde TEE-loc, en een moderne Vectron BR 193. Onder de naam 'Smartcontrol' gaat men een digitaal besturingssysteem in de markt zetten. Voor de kids komt een apart programma 'My Train' met eenvoudige speelmodellen. Voor Nederland interessant zijn de zwarte BR 189 van MRCE in SBB-Cargo uitvoering, de GTW 2/8 'Vechtdallijnen', een rode NS/Cargo 6404 en last but not least een BR 186 002 in NS blauw/geel.
N. De DB-railbus VT 798 met stuur- en tussenwagen komt in 1:160. Voor de NS-rijders staat een geel/grijze NS2200 op de rol, even-

In G van 'groot' brengt Piko dit jaar de BR24.

Verzameling Preiser-figuren.

Speciaal voor België wordt deze rangeerloc Reeks 82 geproduceerd door Piko.

als twee G1206 locs van Traingroup en Locon en een groene Hondekop met omgekeerd L-sein en NS-vignetten.
G. het 'grote nieuws' is de stoomloc BR 24. Logisch, want een groot aantal onderdelen van de eerder gebrachte BR 64 kunnen hiervoor gebruikt worden.

PHILOTRAIN

Men is nu druk bezig om de modellen van de NS 2200 in 1:87 klaar te maken voor uitlevering. Toegezegd is dat in de loop van 2015 de NS 2200 in spoor 0 zal gaan verschijnen. De aangekondigde productie is nog niet uitverkocht dus...

PMT

H0e. In voorbereiding zijn de vierassige DR-slakkenwagen zoals deze tot 1977 in het Oberwiesenthal heeft gereden, de in 1964 op het eiland Rügen in dienst gestelde bagagewagen 974-501en het fietsenrijtuig van de Lößnitzgrundbahn. De wissels in H0e (15°, links en rechts) ondergaan een update en zijn leverbaar met een profielhoogte van 2,1 mm en 2,5 mm. In H0f veldspoor wordt een eenmalige set van vier kipwagenlorries uitgebracht. Een van de wagens is met een rembordes uitgerust.
H0. Railbus M140 verschijnt gedigitaliseerd in de uitvoering van de Tsjechische CSD. De eerder aangekondigde Pruisische P7 zal eind 2015 uitgeleverd worden.

PREISER

H0. Metselaars, voorbijgangers, reizigers, de dorpsstraat, straatvegers, circusartiesten, bierdrinkers, en nog veel meer. Veel samengevat in bijgaande foto.
II. Kantoorpersoneel, vrijetijdsuitvoeringen en windsurfers vormen in deze schaal het nieuws.
Er zijn ook figuren in schaal 1:76, maar die zijn voor de Nederlandse markt minder interessant.

PROSES

Proses is een Turks bedrijf dat zich op allerhande 'productiviteitsgereedschap' oftewel handigheidjes voor de modelspoorbouwer richt. Er zijn verschillende railmallen, ballasthulpjes en railslijpmallen te verkrijgen.
Echt nieuw dit jaar waren de schakelborden, zowel voor continu- als momentschakeling. En het compleet nieuwe, uit kunststof gelaserde systeem om railspiralen te bouwen.

Fietsenrijtuig in H0e bij PMT.

Kipwagenset in H0f van PMT.

Draisine DU-65 bij REE.

Opmerkelijk is hierbij dat het systeem zeer flexibel te monteren is en ook na montage weer demonteerbaar is en dus herbruikbaar. Daarnaast zijn de 'etages' van de spiralen mooi dun, zodat op een gelijke raillengte met minder afstand tussen de lagen flauwere hellingen gemaakt kunnen worden.
Proses werkt aan vertegenwoordiging in Nederland, tot die tijd zijn de producten on-line te bestellen.

QELECTRONICS

Naast het verder ontwikkelen van de software in de bekende decoders, begeeft Qelectronics, als een van de drie leveranciers van deze techniek, zich op het terrein van grootschalige gebouwenverlichting. Door gebruik te maken van multiplextechniek, kunnen met slechts 16 draden (bandkabel) over de 200 LED's aangestuurd worden.
Daarnaast is er met Lenz een overeenkomst voor het gebruik van de behuizingen gesloten. De nieuwe alleskunner decoder (LED's, wissels, seinen en multiplex) is het eerste product dat netjes in een zwarte Lenz-behuizing geleverd gaat worden.

REE

H0. Aangekondigd zijn SNCF-dieselloc BB 67000 in de uitvoeringen van tijdperk III, IV en V, PLM-stoomloc 231 in tijdperk II en III, tenderloc 030 TU en draisine DU-65. De BB 67000 komt als voordelig model en als fine-scale met twee motoren, schroefkoppelingen, cabine- en stuurtafelverlichting en opengewerkte ventilatorroosters. Voor het reizigersverkeer vanaf 1955 worden de SNCF-rijtuigen DEV A0 U 46 in de uitvoeringen van tijdperk IIIa, IIIb, IV en V uitgebracht. Voor het goederenvervoer komen een vierassige platte wagen met lage boorden en een gesloten uitvoering, tijdperken II t/m IV, PLM, Nord, ETAT, Est, CFL, DR en DB.
Voor schaal N is autorail X 2800 in de uitvoering van tijdperk IV aangekondigd.

REGNER

Toch wel ieder jaar een nieuwtje. Dit jaar de RhB G 2/3 + 2/2 nr. 25, een stoomloc die met heuse stoom aangedreven wordt.

RIETZE

De Duitse autobouwer stapt in het vastgoed. Op de beurs waren de handmonsters van een tweemaal vier dekken tellende parkeergarage en een busstation met drie overdekte en verlichte halteperrons te zien. De parking biedt op gemarkeerde vakken plaats aan 112 auto's. Door de open bouwwijze blijven de auto's goed zichtbaar, de constructie wordt grijs en de hekken alukleurig. Solaris Urbino 12 lijnbus komt in de uitvoering van het Belgische TEC, Mercedes-Benz O 405 als Nederlandse Arriva. Handige voorzieningen zijn de sets met drie plaatskaartenautomaten naar voorbeeld van DB, BVG en ÖBB, frisdrankautomaten, kledingcontainers en pakketboxen van DHL.
N. Aangekondigd zijn de Ford Transit, Audi A4 en A6 Avant, de Wietmarscher ambulance RTW in een drietal uitvoeringen, de Iveco Daily als gendarmerie en Nederlandse brandweer.

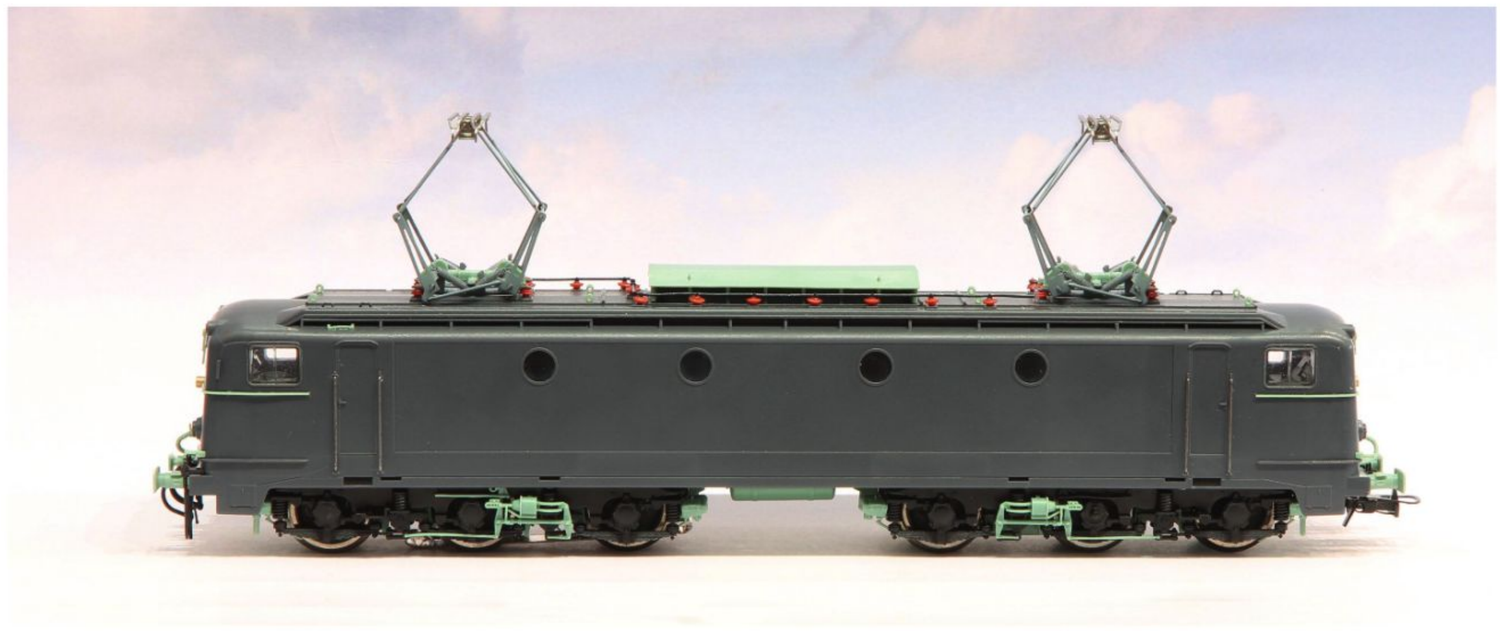
Heuse stoom bij Regner, de RhB G 2/3 + 2/2 nr. 25. Helaas staat op de foto een wiel niet in het spoor.

RIVAROSSI

De NS eloc 1300 was al langer in het programma, maar dan in de gele uitvoering. Nog dit jaar is de levering voorzien van de 1300 in de oorspronkelijke versie. De kap moet daarvoor onder handen worden geno-

Handmonster van de parkeergarage, Rietze.

Op het handmonster zijn diverse onderdelen, die afwijken van de gele versie, apart aangebracht.

De kop van VIRM-treinstel 9514 met 'Lekker lezen'-reclame op de zijwand. Het model verschijnt binnenkort.

men. Op de beurs was het handmonster reeds te bewonderen. Volgens plan is dit model in de loop van 2015 leverbaar. De vloot VIRM-treinstellen wordt met treinstel 9514 uitgebreid, voorzien van de 'Lekker lezen'-reclame. Voorts nieuw bij Rivarossi zijn de stroomlijnstoomloc BR 61.001 in zes verschillende uitvoeringen en de ÖBB eloc Rh 1046 in de versie van zowel de 1e als 2e serie. De ICE-T (BR 415) van de DB en ÖBB wordt in 3-delige uivoering geleverd en is te completeren met twee tussenrijtuigen.

ROCKY RAIL

H0. Paul Vandersteen van Rockyrail presenteerde een eerste monster van een treinstel Plan U in 1:87 dat hij in de loop van dit jaar hoopt uit te brengen. De kap was overduidelijk een 3D geprint model waar behoorlijk wat 'maren' aan zitten. Afwachten hoe dit uitpakt. Er worden een NS6400 in NS-Cargo aangekondigd, evenzo de aan LTE verkochte 6406 in het gedistingeerde blauw/wit. Nieuw aangekondigd is een G1000 BB van Vossloh die voor diverse maatschappijen leverbaar wordt. Een groot aantal kleur- en uitvoeringsvarianten van de gelede containerwagens komen er aan.

N. De Franse 'Prima' eloc van Alstom komt in vier verschillende uitvoeringen, terwijl er maar liefst 13 verschillende gelede containerwagens zullen uitkomen.

ROCO

De stand van Modelleisenbahn GmbH had een wat bijzondere uitstraling: veel ruimte voor de speeltrein/game 'Next Generation', terwijl in het midden van de stand een racebaan van Carrera stond opgesteld, die via Z21 werd aangestuurd. De bijbehorende herrie kwam nogal bijzonder over in deze modelspooromgeving.

NL. Een nieuwe variant van de NS 1200 was eind vorig jaar al aangekondigd: een blauwe met omgekeerd L-sein en NS-vignet, te plaatsen eind jaren '60/begin '70. Uitlevering eind 2015. De BR 186 in de veelbesproken geel/blauwe uitvoering verschijnt ook als onderdeel van een grote hoeveelheid internationale varianten. Voor ons land interessant is de SBB-Cargo uitvoering van de zwarte MRCE BR 189, die regelmatig op de Betuweroute te zien is. Een treinstel Plan V in groen met NS-vignet, twee 1600-varianten waaronder de 4401 van RRF.

Op rijtuiggebied komt een set met turkooizen rijtuigen Plan D als aanvulling op de begin van dit jaar verschenen set met een turkooizen 1201 en drie Plan D's. Een koelwagen CHIJP, tweeassige ketelwagens van resp. Calpam en Fina, een blauwe Eanos, een Hbis met opschriften van cacaoverwerker Bensdorp en een Huckepackwagen met Vos-oplegger. Een set met twee vierassige onderlossers Tadgs van verhuurder Grawaco, alsmede een los verkrijgbaar exemplaar, twee sets met zwaar transportwagens met staalrollen en -profielen, en twee huifwagens van Onrail. Als digitale startset wordt dit jaar een 'Hippel' in Railpro-uitvoering met drie ballastwagens Fccpps gebracht, samen met de Multimaus en railovaal. Een geelgrijze NS2200 wordt als prettig geprijsd model in de markt gezet, alsmede een set met acht voordelige goederenwagens.

Int. De BR 03.10, waarvan de DR-uitvoering in november jl. op de markt kwam, verschijnt binnenkort in DB-uitvoering met tenderkleppen. De vorig jaar aangekondigde stoomloc S160 van het USATC komt eind van dit jaar in een heleboel uitvoeringen, waaronder een Chinese. Nieuwe eloc is de vorig jaar al aangekondigde BR 186 in diverse uitvoeringen voor evenzoveel landen. Van de nieuwe Duitse BR 151 werden de eerste nieuwe kleurvarianten aangekondigd. Bij veel locmodellen wordt vermeld dat ze technisch en optisch herzien zijn/worden: de detaillering wordt op een hoger peil gebracht en de meeste worden geschikt ge-

De tooling van Roco's BR 186 is al een eind op weg naar het definitieve model.

maakt voor geluid. De Zweedse Rc4 is een nieuwe constructie van een model dat in het verleden al in het programma zat en komt nu in diverse varianten. De 50e verjaardag van de 'Taiga-Trommel' wordt aangegrepen om o.a. een dubbelloc van de Russische RZD uit te brengen. Voor de Amerikaanse markt verschijnen een aantal Beilhack-sneeuwruimers. Op het gebied van rijtuigen zien we nieuws voor de bontgekleurde 'Touristik-Zug' van de DB in de vorm van nieuw geconstrueerde rijtuigen van o.a. het type WRkmz 858.1, Bpmz 957.1 en het coupérijtuig Bvmkz 856. Aan de rijtuigen hangt een stevig prijskaartje, wat ook een beetje geldt voor de nieuwe Avmz 108.1 en Bpmz 291.3 van de DBAG en het bagagerijtuig Dpmz. Op goederengebied is het nieuws Zwitsers: de tweeassige postwagen van het type Z2 verschijnt in een aantal sets van twee in de oorspronkelijke groene en de actuele gele versie. In verband met het verschijnen van de Amerikaanse 'austerity' loc S160 verschijnen diverse goederenwagens uit de voormalige Klein boedel in USATC-uitvoering, met en zonder belading. Voor de 'instappers' in de hobby brengt Roco een aantal locs en wagens in een prettige prijsklasse, en een groot aantal digitale en ook analoge startsets.

SAI

H0. De Franse autobouwer toonde van de Saviem SG2 bestelbus een prototype in de uitvoering van het Parijse bedrijf Calberson. Benzinepompen staan op de rol in de uitvoering van de jaren '30 met halfronde klapdeuren, de jaren '50 en strakkere design van de sixties. Leverbaar voor diverse benzinemaatschappijen. De Renault KZ uit 1932, wordt evenals diverse andere voitures in andere kleurstelling of beschrifting uitgebracht.

SCHREIBER-BOGEN

Deze kartonvirtuoos heeft dit jaar voor spoor N twee interessante noviteiten, te weten een dorpje bestaande uit een kerk en drie boerderijen, en een compleet Romeins dorp bestaande uit vijf bouwwerken. Voor H0 heeft Schreiber-Bogen de Mäuseturm uit de Rijn bij Bingen gebracht.

SchreiberBogen, de Mäuseturm in H0.

SCHUCO

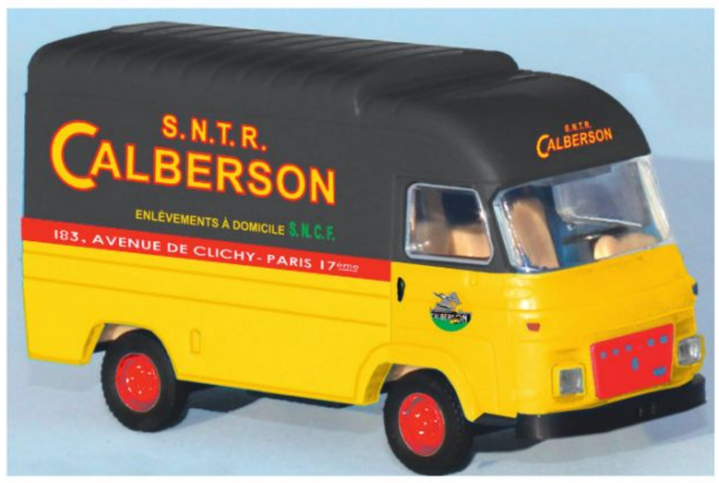
H0. In de categorie eenvoudig is de Fiat 500 te plaatsen, leverbaar in standaard grijs en wit met rode baan en als verlengde Giardinera. Klassiekers zijn de MB 300 SL als prototype en Roadster en bovenmodaal de gele Ferrari 458 Italia of rode Speciale. Kampeerders hebben keuze uit de VW T3 camper met vier verschillende dakopbouwen. Ook leuk om een camping mee in te richten. Landwerkers kunnen uitzien naar de Lanz Bulldog met houtgenerator of met verbrede wielen voor het rijden door veengebieden en de Allgaier tractor met of zonder maaiarm.

SOMMERFELDT

Van het bovenleidingsysteem in schaal 0 was nu ook de 20 cm hoge vakwerkmast beschikbaar. Uitvoering in metaal. Een geheel geëlektrificeerd emplacement met wisselstraten oogde zeer overtuigend.

STAR TEC PRODUCTS

Voor het eerst in 2015 had Star Tec, leverancier van o.a., een wat grotere en duidelijk zichtbare stand. Dat was niets meer dan terecht, want men had een opmerkelijke nieuwigheid. Star Tec heeft een universeel systeem ontwikkeld, dat accugevoed is en waarop soldeerpunten en styropor snijdgereedschapjes kunnen worden geklikt. Met name de styropor/styrodur snijders zijn erg interessant voor modelbouwers die af en toe met dit materiaal werken. De opwarmtijd van zowel de soldeerpunten als de snijdraden is zo rond de 3 seconden. Met één acculading kun je tussen de 30 en 60 minuten continu doorwerken.
Star Tec bood de Railhobby-redactie een evaluatieset aan, zodra deze binnen is zullen we het product uitgebreid bespreken.

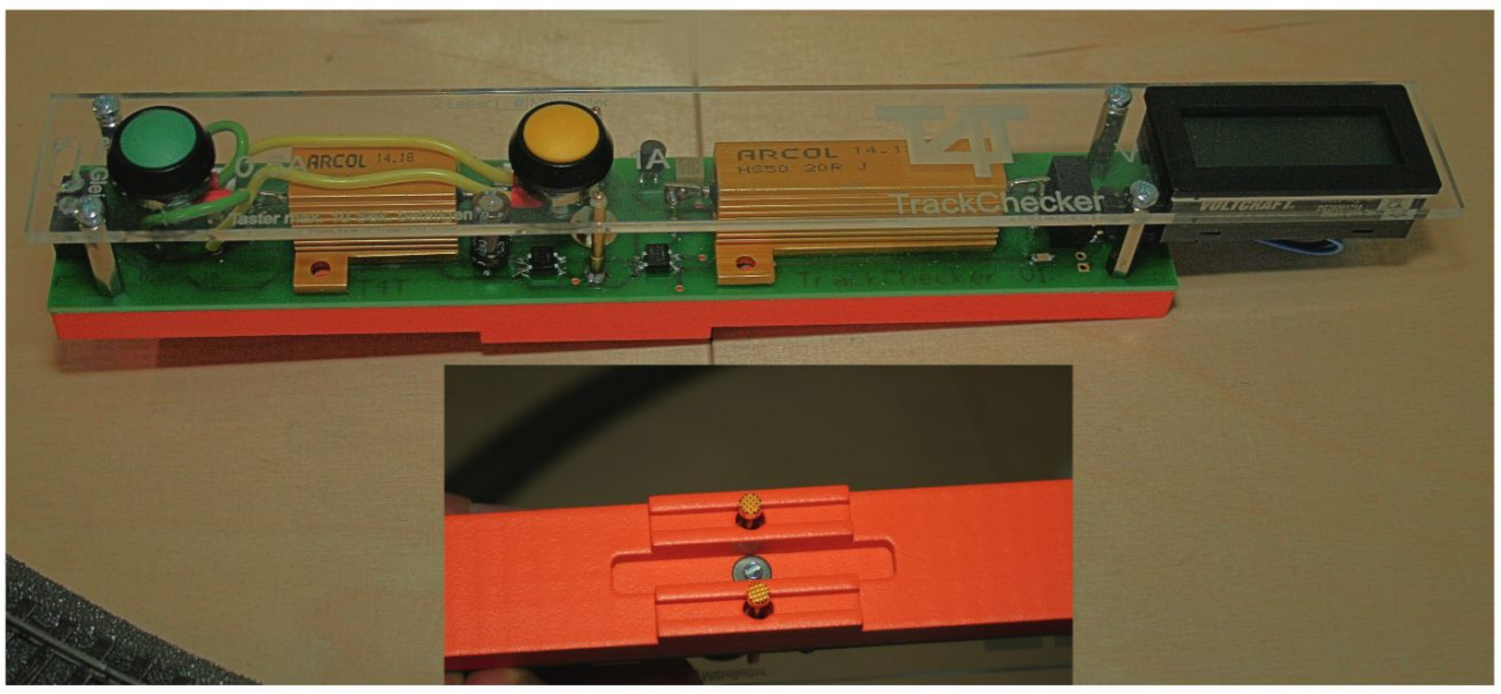
Benzinepompen in H0 bij SAI.

Handmonster Lanz Bulldog met houtgenerator, Schuco.

Deze van oorsprong open goederen is voorzien van een schuifdak. Ook dit handmonster heeft nog geen opschriften.

T4T: De Track-Checker, spanning op de baan onder belasting meten. Met twee contacten wordt het apparaat eenvoudig op de rails gezet. Voor 3-rail is er een standaard Märklin-sleper te monteren.

SUDEXPRESS

H0. Dit kleine Portugese bedrijf was nieuw op de beurs en toonde drie nieuwe modellen. De 4-assige open goederenwagen Fas van de SNCF komt in een geheel open variant en met een schuifdak. De wagen wordt in zes verschillende uitvoeringen leverbaar. Eveneens nieuw is de dubbele rongenwagen type Laaps voor houttransport en wordt zelfs leverbaar in 12 versies van o.a. de DB,ÖBB, SNCF en VTG.

T4T, TECHNOLOGY FOR TRAINS

Zoals vorig jaar gemeld in de Messe-rapportage, heeft T4T als beperking voor het grootschalig verkopen van hun Zug-Bussystem ervaren dat de gemiddelde klant tegen de inbouw opziet. Opnieuw is daarom een aantal nieuwe modellen van diverse fabrikanten bij T4T met reeds ingebouwde elektronica te koop. Op het gebied van decoders en koppelingen was er geen nieuws. Men werkt aan de optimalisatie van de software in de diverse componenten.
Een echt en handig nieuwtje was de 'Track Checker'. Dit is een apparaat waarmee de spanning op de baan kan worden gecontroleerd onder een belasting van 0,5, 1,0 en 1,5 ampère. Hiermee kan met name de bekabeling/rails van de baan op (te) hoge weerstand getest worden.

TILLIG

H0. Dit jaar staat er weer een aantal bestaande modellen met een ander nummer of kleur in de catalogus aangekondigd. Echt nieuw is voor tijdperk III zijn twee typen 2-assige ketelwagens met remmershuisje. De modellen worden leverbaar in meerdere (kleur)varianten. Als set van twee wagens wordt medio 2015 de 4-assige zelflosser Faccns van de Hvle (Havelländische Eisenbahn) verwacht. De al langer leverbare railbus VT135 (DR) en VT 70.9 (DB) komen opnieuw uit, maar worden in samenwerking met Uhlenbrock van een decoder voorzien. De Daisy II handregelaar is nu ook bij Tillig verkrijgbaar.
TT. De spoor 1:120-rijders worden verrast met de zware 1'E1'-tenderloc BR 95 van de DR. Voor tijdperk IV verschijnt eloc BR 252 van de DR. Voor het goederenvervoer zijn

De set van de twee zelflossers Faccns was bij Tillig nog alleen als handmonster te zien.

De 2-assige ketelwagen ZE (tijdperk III) verschijnt bij Tillig in drie varianten. Hier de Deense versie.

enkele 4-assige wagens nieuw: de gasketelwagen met zonnedak, de zware zelflosser Fad en de open wagen Eaos. De genoemde wagens worden meteen in de kleuren en opschriften van verschillende bedrijven, zoals DR en DB, uitgebracht.

De BR 78 is opnieuw bewerkt, Minitrix.

Nieuw de BR E 186 van de NS in het geel/blauw, Trix.

TRIX/MINITRIX

Minitrix. In enkele kolommen in Railhobby hebben wij het genoegen de 148 bladzijden tellende beurscatalogus van Trix/Minitrix samen te vatten. Dat gaan we doen. Minitrix start met enkele eenmalige series, waaronder de BR 78. Deze stoomloc is opnieuw bewerkt en komt nu als seriemodel met Digital-Sound uit. De BR 218 is samen met een rijtuigset (1x Bvmkz 856, 2x Bpmz 857, 1x WRkmz 858.1 en 1x Dmsdz 959) in Touristikkleuren voor de situatie rond 1996 uitgevoerd.

De eloc BR E44 / BR 144 is een technisch verbeterd model. Nieuw met Digital-Sound is de BR 38.10-40. Hetzelfde geldt voor de dieselloc BR 215 en de BR 225. De BR 285 verschijnt als vormvariant met het opschrift Rhein Cargo. De set dubbeldekkers wordt voor de regio Dresden VVO met led-verlichting gebracht. Het N-nieuws besluit met een overzicht van de op landen gerichte informatie. Voor Nederland wordt de BR 189, de ES 64 F4, voor ERS Railways genoemd. Dit model heeft frontseinverlichting die naar keuze afgeschakeld kan worden. De kleurstelling is de bonte 'Linked by rail'. Voor Luxemburg wordt de BR 185, serie 4000 bij de CFL, met een passende set dubbeldekkers gebracht.

Minitrix pakt dit jaar breed uit met diverse bouwdozen voor gelaserde modellen: 'Zeche Zollverein' met toren, een drietal hoge stadshuizen en een eenstandige locloods.

Trix. Nieuw bij Trix is de BR 18.5 met Wagnerwindleiplaten en de vierassige tender 2'2'T31.7 en DCC en mfx, tp. III. De Pruisische rangeerloc T3 verschijnt in fraaie groene kleurstelling en gedigitaliseerd, tp. I. De Beierse stoomloc B VI is een snoepje voor tp. I. Ook bij Trix wordt de Beierse S 2/6 aangekondigd. Bij Märklin zagen we dit model nog niet in de Vitrine. De S 2/6 wordt in een luxe cassette met een boekje over de geschiedenis van dit model gebracht. Van de BR 18.1 van de DRG, de vroegere Württembergse Klasse C, maakt Trix een thema door naast deze loc tevens een tweetal uitbreidingssets voor de Oriënt Express anno 1922/28 uit te brengen. Daarmee is een zeer realistische trein mogelijk geworden.

De goederentreinlocomotief BR 57. 5 wordt in twee uitvoeringen gebracht. Zowel in het zwart als BR 57.5 als de originele Beierse G 5/5 in het groen. De modellen worden uitgerust met een tender 2'2T21,8. Nu ook bij Trix de BR 24 van de DB, met drieassige tender.

Binnen het thema '25 Jahre Wiedervereinigung' wordt enkele reeds in het assortiment opgenomen modellen een nieuwe plaats gegeven. Het treinstel SVT 137 'Hamburg' wordt in de DR-uitvoering als BR 183 gebracht. Ook de BR 64 en een set met drie tweeassige rijtuigen krijgen via de DR een plaats.

De BR 94.5-17 krijgt de voorverwarmer boven op de ketel. De BR 117 heeft enkele technische verbeteringen ondergaan en de bagagewagen BDyge 986 uit de set met drie sneltreinrijtuigen is een nieuwe constructie.

De BR 151 wordt in het blauw van SRI Rail Invest GmbH met een eenbeenstroomafnemer en led-verlichting uitgevoerd. En net als bij Minitrix wordt de BR 189 van ERS Railways als 'Linked by Rail' gebracht. Een aardige noviteit is de uitvoering van de eloc ES 64 U2 als serie 91 van de Raaberbahn AG (GYSEV) en als serie 91 van de Mitsui Rail Capital Europe (MRCE).

Voor Nederland wordt de tweerailversie van de NS 1200 in het blauw gebracht. En heel nieuw de BR E 186 van de NS in het geel/blauw. Onze Belgische modelspoorders worden verblijd met een compleet vernieuwde uitvoering van de Serie 204 van de NMBS in het groen/geel, dezelfde loc als Serie 1600 in het rood/geel voor de CFL.

In het segment Trix Express melden we tot slot de NS 1855 en de set met vier Intercityrijtuigen.

Het mijncomplex bij Trix.

UHLENBROCK

Bij Uhlenbrock was welgeteld één nieuwtje te vinden: een nieuwe MARCo ontvanger met geïntegreerde stroomdetectiebezetmelding. Interessant te vermelden is dat Uhlenbrock haar filosofie omtrent de Neurenberger Messe heeft herzien. Vanaf 2015 wil men de Messe gebruiken om ideeën voor nieuwe producten op te doen. Gedurende de rest van het jaar, maar vóór de start van het winterseizoen, werkt men deze ideeën uit en wil die ideeën, die werkelijk nouveautés gaan worden, tegen begin september bekend maken. Dus Uhlenbrockfans, nog even geduld en houd de media in de gaten aan het begin van het volgende modelspoorseizoen.

VIESSMANN

H0. Viessmann brengt een lageboordwagen met aandrijving. Het model heeft ondanks de geringe diepte geen zichtbare delen voor de motor. Een tweede functioneel model de 'Stopfexpress 09-3X, een machine die ballast herstelt. Een messing seinbrug voor overbrugging van twee sporen. De seinbal-

ken hebben geen seinen, maar de bekabeling is wel aanwezig. De seinbalken zijn los leverbaar. Voorts biedt Viessmann enkele nieuwe elektronische toepassingen voor een wissellantaarn, gemotoriseerde deurbediening, verkeerslichten en een Magirus met draaibare mengtrommel.
0. In deze schaal een treindienstleider met een spiegelei.

VK MODELLE

Gespecialiseerd in het openbaar vervoer levert de firma dit jaar een nieuw tweedelig treinstel type DT2 van de U-Bahn Hamburg. Driedelig worden de DT3, -4 en -5 geleverd. Ook nieuw is de Hamburgse tram van het type V6E, welke tram tot de opdoeking van het Hamburgse tramnet in 1978 reed. Nieuwe modellen van autobussen zijn een oude Setra S12 en een Van Hool A330, die beide pas in 3D-spuiting te zien waren.

VOLLMER

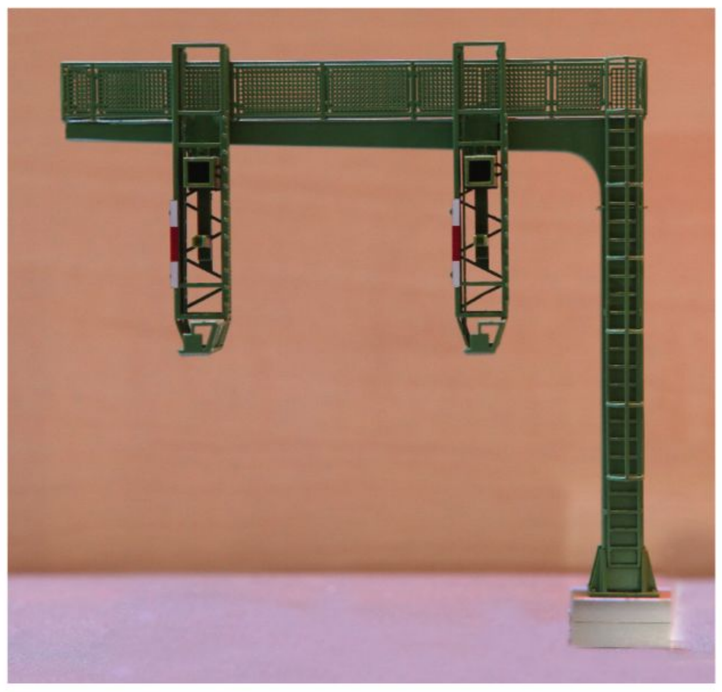
Vollmer was tegen de verwachting in prominent aanwezig op de beurs. Men is bezig het oude assortiment uit te verkopen en verder te gaan met hetzelfde assortiment dat in nieuwe verpakkingen uitgevoerd wordt.

WEINERT MODELLBAU

Het eigen railassortiment in H0 wordt met een mooi slank Engels wissel uitgebreid. Er komen heroplages van de eerste bouwserie van de oer-Glaskast PtL 2/2, een prachtig tweeassig Beiers stoomlocje. Nieuw is het model van de tweede bouwserie, waarbij het meest in het oog springende verschil de op het verlengde dak geplaatste kolenbak is.

WIKING

H0. De tussen 1959 en 1983 gebouwde Austin Seven en Morris Mini komen ook voor de familie Preiser in zicht. Een Formneuheit is eveneens de Mercedes-Benz Arocs, de truck zal als trekker, als drie- en vierassige kipwagen met halfpipe of driezijden kipper en voor het vervoer van puincontainers worden uitgebracht. MAN TGX Euro 6 kan in twee uitvoeringen worden ingezet, MAN Lions's City streekbus in de uitvoering van lijn 242 van Postauto St. Gallen. Het pallet aan zeecontainers wordt verder uitgebouwd. Nieuw ontwikkeld is ook de Still RX60 heftruck, leverbaar met lepels en laadschop. Landbouwers in schaal 1:32 kunnen naar de Claas Arion 640 tractor uitzien (de machine kan met steekarmen of een laadschop worden uitgerust) en de Fendt 828 Vario waarbij met een meegeleverde sleutel alle wielen kunnen worden gedemonteerd.

De messing seinbrug van Viessmann.

Dit beursbericht is samengesteld door: Karst Drenth, Rob Ellerman, Dolf Heibloem, Ton Oosterom en Nico van Roon

Prototype MB Acrocs kipper bij Wiking.

MANIFESTATIE

ON TRAXS! IN HET SPOORWEGMUSEUM

Liefde voor driedimensionaal kunstwerk

Vanuit heel Europa komen ze begin maart weer naar Utrecht. On traXS! in Het Spoorwegmuseum trekt ieder jaar de 30 beste modelspoorbouwers uit onder meer Engeland, Duitsland, Frankrijk, België, Zwitserland en Italië naar Utrecht. In gesprek met een van de organisatoren van de beurs, de bevlogen 'kunstenaar' Hans Louvet.

De Bosschenaar (63) heeft inmiddels zo'n beetje elke tentoonstelling die er toe doet op modelspoorgebied wel gezien. Parijs, Birmingham, Berlijn: Louvet legt de nodige kilometers af. Soms op uitnodiging, dan weer op eigen initiatief. Niet alleen voor zijn eigen lol, maar ook om te scouten voor On traXS!

Inherent aan zijn grote passie is het, al dat reizen. Maar genieten doet hij vooral ook thuis, als hij weer aan een nieuw project begint. 'Zoals schilders een wit doek hebben, zo hebben wij ons eigen driedimensionale kunstwerk. Iets onder je handen zien groeien, dat is het mooiste. Klassieke muziek op en dan lekker prutsen: een huisje of elektriciteitsschakeling afmaken. Zo vergeet ik alles. Dan kan mijn avond niet meer kapot.' Karton, zand en lijm, dat zijn doorgaans de ingrediënten waarmee Louvet aan de slag gaat. In de wereld van vroeger duiken, nostalgie; dat trekt hem. Vaak is het smalspoor. Historisch correct, maar met de nodige creativiteit. Een sfeervol landschap is daarbij onontbeerlijk. 'Een mooi stationnetje, brug, vallei , watervalletje, dat soort dingen.'

Inmiddels heeft Louvet de nodige banen op zijn palmares staan, met thema's uit verschillende landen. Als bouwer stond hij jarenlang op On traXS!, nu is hij samen met Ronald Halma, Marty van Beek en Chris van Diesen betrokken bij de organisatie. Zo internationaal georiënteerd als hij is, zo internationaal is het karakter van On traXS! Alle toppers uit veel Europese landen komen in Nederland samen. Niet alleen om zijn eigen kunstwerken te laten zien, maar ook om de beste bouwers naar Utrecht te krijgen. 'Dan kijken we rond met wat andere mensen en zien we op basis van onze ervaring wie we moeten hebben. Mensen hebben vaak wel een fotoboekje of een catalogus bij zich. Belangrijk is dat we een grote verscheidenheid aan banen en bouwers hebben. Laatst was ik in Parijs. Men vond het een eer om te komen. De beurs werd in goed gelezen bladen aangekondigd.' On traXS! wil op 6,7 en 8 maart een breed spectrum van modelsporen aan de bezoekers laten zien. 'Een deel van het publiek wil lange, mooie treinen zien, met een groot rangeerterrein. Anderen komen voor klein en super gedetailleerd werk. Zo is er een bouwer die een

Graig Tiley – PECO.

Turnhout NEEB.

Pabrik Gula Jairuba.

spoor heeft in een wijnkistje. Hij heeft er volgens mij zelfs een lift in gebouwd. Dan ben je echt een kunstenaar.'

Paradise Mining Co

Christopher Payne is een bekend gezicht in Utrecht. De Engelsman was aanwezig op alle voorgaande edities van On traXS! Na het succes van de baan 'Sutton Wharf' op On traXS! 2014 komt hij dit jaar wederom met een Amerikaanse baan op schaal 1:25 (16.5mm gauge). Payne bouwt een denkbeeldige 18 inch spoorlijn in het zuidwesten van de Verenigde Staten rond het jaar 1930. De baan is heel losjes geïnspireerd op de Coronado kopermijnbouw spoorlijn die ooit bestond in Arizona. Hij gebruikt Peco en Fleischmann materialen, de locs zijn gebouwd op een Hornby chassis met een Athearn mechanisme. De fiddle-yard is op twee niveaus gebouwd.

Pabrik Gula Jairuba

De modelbaan in H0e Pabrik Gula Jairuba van Diger Rossel is gebaseerd op de suikerriet plantages van Java Indonesië. Er wordt daar nog steeds op grote schaal gebruik gemaakt van oude stoomlocomotieven die het suikerriet van de velden naar de suikerfabriek brengen. De naam van de modelbaan staat dan ook voor de Indonesische benaming voor suikerfabriek, Pabrik (fabriek) Gula (suiker). De naam Jairuba is verzonnen. De baan heeft een breedte van 200 cm en een diepte van 50 cm. De rest blijft nog een verrassing en zal de bezoeker zelf moeten ontdekken tijdens On traXS! 2015.

Turnhout NEEB

De inspiratie voor de baan (N-schaal, 120 x 60 cm) van Jean Devel komt van een oude ansichtkaart uit 1903, waarop de oorspronkelijk uit Antwerpen afkomstige perronoverkapping van station Turnhout getoond wordt. Devel bouwde 32 maanden aan het project. NEEB staat voor Negentienhonderd En Een Beetje. De vele gebouwen zijn alle eigenbouw, gebruik makend van styreen en eigen etswerk. Ook sporen en wissels (code 40) zijn eigenbouw. Collega-bouwers zorgden voor eigenbouw bomen en geëtste rolbarelen.

't Venhuizer spoortje

De modelbaan 't Venhuizer spoortje in H0, bouwer Jaap Veldhuis, geeft het vroegere station van het dorpje Venhuizen weer, zoals dit begin vorige eeuw heeft uitgezien. Station Venhuizen lag aan de voormalige tramlijn van de Spoorwegmaatschappij 'De Zuider Kogge' in West-Friesland. Door de situatie van destijds zo natuurgetrouw mogelijk na te bouwen, geeft de baan het beeld weer van een typisch Hollands nevenspoorlijntje zoals er destijds vele ter ontsluiting van het platteland werden aangelegd. Het rijdend materieel is authentiek Nederlands lokaalspoormaterieel, bestaande uit NS 6700 en 7700 stoomlocomotieven (Ezels en Bello's), een omC motorrijtuig (Ome Keesie) en goederenwagens.

Tekst: Pieter Buss / On traxs!

Venhuizer Spoortje.

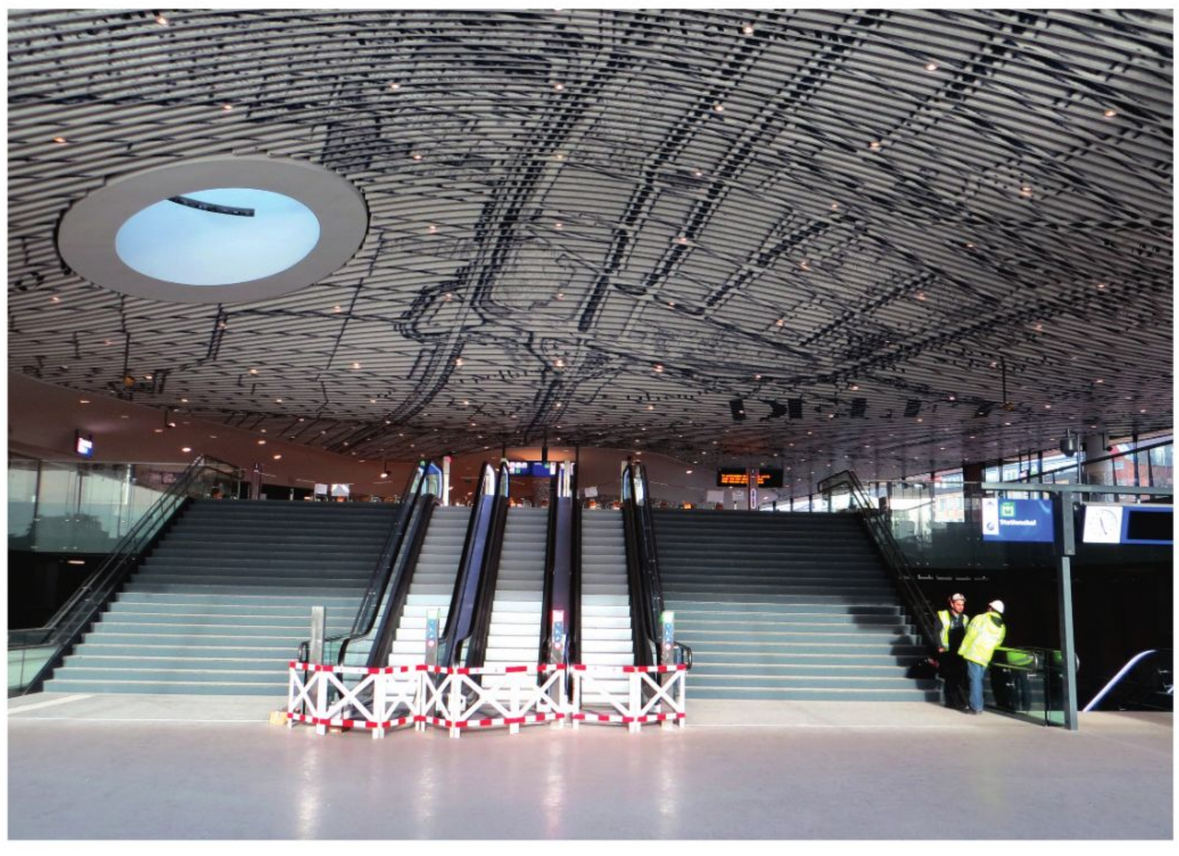
INFRA

Vanaf 28 februari spoort Delft ondergronds

Mits er zich geen tegenslagen voordoen is het na een relatief korte bouwperiode van vijf jaar zaterdag 28 februari zover: de eerste fase van Spoorzone Delft is dan afgerond, zodat het nieuwe ondergrondse station van Delft en de spoortunnel in gebruik kunnen worden genomen.

Reeds in 2002 gaf de toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat, Tineke Netelenbos, groen licht voor de aanleg van de spoortunnel. In 2008 werd door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu via Prorailaan de Combinatie Cromme Lijn VOF (CCL) de opdracht gegeven voor de bouw van de 2,3 km lange spoortunnel Delft. Behalve de tunnel bestaat de opdracht ook uit de realisering van het ondergrondse station en een parkeergarage langs de Spoorsingel. CCL is een consortium van drie aannemers: CFE NV, Mobilis BV en Dura Vermeer Groep NV. Het spoor is door Strukton Rail aangelegd.

In 2009 werd begonnen met voorbereidende werkzaamheden zoals het grondwerk, sloopwerk, het verplaatsen van de tram en enkele bomen. Het jaar daarop begon de feitelijke bouw van de tunnel. Met het realiseren van het nieuwe stadskantoor, waarvan de nieuwe bovengrondse stationshal deel uitmaakt, is het nog sneller gegaan: dat begon in 2013. Nadat vorig jaar de ruwbouw van het station gereed was, de sporen waren gelegd en de bovenleiding in de twee oostelijke buizen was aangebracht, kon het testen beginnen. Hiervoor werd frequent een dieselloc BR203 van RF (Rail Feeding) gebruikt en vaak een SLT. Deze kwam 's morgens uit de dienst en werd 's avonds weer afgevoerd. De nieuwe sporen waren alleen bereikbaar via een wisselverbinding aan de zuidzijde. Omdat boven deze wissels geen bovenleiding was aangebracht, werd de BR203 gebruikt om de SLT van en naar spoor 3 van het oude station op te halen en terug te brengen. De loc was ook nodig wanneer van het nieuwe spoor 1 naar 2 gewisseld moest worden of omgekeerd. Vanwege de tamelijk korte spoorlengte was de maximale snelheid 100 km/h.

Op de ruime tussenverdieping komen de (rol)trappen uit naar de stationshal. Let op het bijzondere plafond. Op de verticale aluminium lamellen is een historische kaart van Delft afgebeeld.

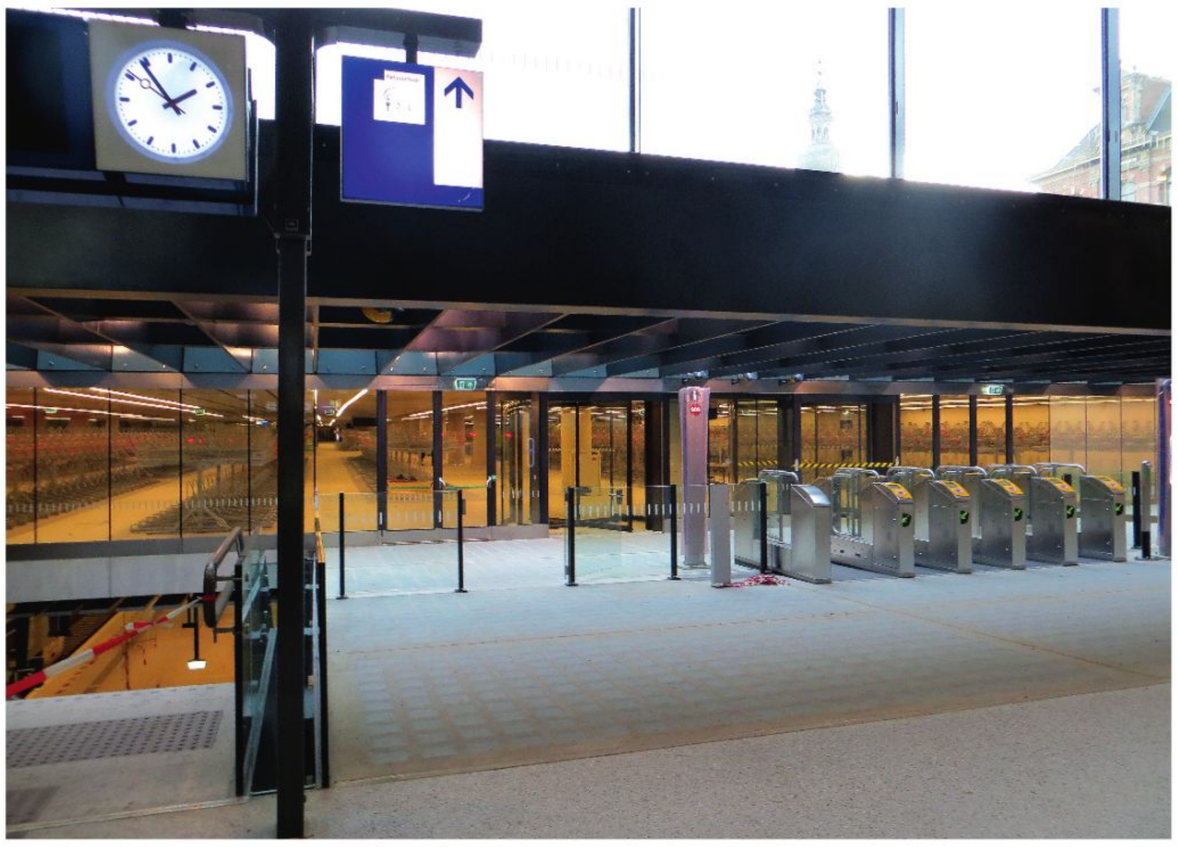
Eind november was men al ver gevorderd met de aanleg van het stationsplein. Hier zullen straks de bussen aankomen en vertrekken. Voor de gevels van het nieuwe station is met een knipoog naar het Delfts blauw niet voor niets voor een blauwe 'touch' gekozen.

Een van de SLT's die voor testen van de tunnelsporen werd gebruikt. Het treinstel staat hier langs het nieuwe spoor 1 van Delft.

Overigens werd er al getest voordat ook maar één spoor was gelegd. Hiervoor werd zelfs een modelbaan gebruikt, waarop sensoren voor de detectie in de tunnel beproefd werden. Op YouTube is hiervan een film te bewonderen (Spoorzone Delft in uw zoekmachine intoetsen). Testen in de praktijk zijn onontbeerlijk. Deze waren bijvoorbeeld nodig om na te gaan of alle systemen, zoals de beveiliging (seinen, ATB) goed functioneren. Omdat het een tunnel betreft moet gecheckt worden of bij eventuele calamiteiten alles goed verloopt. Hiervoor zijn er diverse oefeningen gehouden. Vanaf 7 januari zijn de hulpdiensten, zoals brandweer, politie en ambulancepersoneel opgeleid. In totaal hebben 400 mensen een training gehad door in de praktijk te oefenen. Het aansluiten van de nieuwe sporen op het bestaande spoor is nog een hele operatie. Inclusief het testen van de doorgaande sporen met hogere snelheden is hiervoor de hele laatste week van februari uitgetrokken. Voor treinreizigers een lastige periode, omdat er dan geen treinverkeer van en naar Delft mogelijk is.

De grote fietsenstalling is hier nog leeg, maar zal spoedig gevuld worden met zo'n 5000 fietsen. Er komen speciale stallingen voor bakfietsen, brommers of scooters en men kan er ook de elektrische fiets opladen.

De tussenverdieping in zuidelijke richting gezien. Via de pootjes en draaideuren is de fietsenstalling te bereiken. Er is ook een trap vanuit de fietsenstalling rechtstreeks naar het perron.

Voor abonnees ook gratis te lezen op iPad/tablet!

www.railhobby.nl

Wat de reiziger niet meer kan zien als hij Delft passeert is de oude molen, die bovenop de spoortunnel is geplaatst. Alleen de machinist kan er nog een glimp van opvangen.

De inwoners rond het station zijn nu verlost van de herrie van de druk bereden 'Oude Lijn'. De reiziger kan gebruik maken van een modern eigentijds station met allerlei faciliteiten. Zo komen in de stationshal diverse winkeltjes. Maar het project is nog niet klaar: na fase één volgt twee. Direct in aansluiting op de opening van het nieuwe station begint het opbreken van de drie oude perronsporen en het eilandperron. Dat moet in een paar weken gebeurd zijn. Dan volgt de afbraak van het bijna 50 jaar oude viaduct. Dat werd, zoals op een tegeltableau op het oude stationsgebouw valt te lezen, op 13 juli 1965 in dienst gesteld door de toenmalige burgemeester Loor. De westgevel van het nieuwe stationsgebouw, waar langs het oude spoor 1 loopt, oogt nu nog niet zo fraai. Het is dan ook een tijdelijke wand. Wanneer de oude sporen en het eilandperron zijn verdwenen, kan de rest op de plek waar eerst sporen lagen, worden gebouwd. Na afbraak van het viaduct komt de aanleg van de twee westelijke sporen aan bod. Een flinke klus, waar het nodige graafwerk aan te pas zal komen. Dat houdt in dat de aannemers in Delft voorlopig nog aan het werk zijn. Als alles volgens plan verloopt moet het geheel in 2017 zijn afgerond. Op www.spoorzonedelft.nl is veel informatie over de voortang van het project te vinden.

Nieuwe wijk

Niet alleen aan de noordzijde, waar het viaduct wordt afgebroken, maar ook aan de zuidzijde van het station gaat het nodige veranderen. De huidige Prinses Irenetunnel verdwijnt en wordt vervangen door een bovengrondse weg. Tussen deze weg en het oude stationsgebouw, dat mogelijk in een restaurant wordt omgetoverd, komt een stadspark. Maar er is ook ruimte voor woningbouw. Er komt een bijzondere woonwijk.

De eerste contouren van de nieuwe wijk Nieuw Delft worden in 2015 zichtbaar door de aanleg van de eerste nieuwe woonbuurt en een nieuwe vmbo-school. In totaal komen er circa 800 nieuwe woningen verdeeld over drie woonbuurten: Coendersbuurt, Van Leeuwenhoekkwartier en Abtswoudse Hof. In Nieuw Delft bouwen mensen zelf aan een huis dat alles heeft. Zij gaan met een architect, bouwbegeleider of ontwikkelaar aan de slag om hun droomhuis verder uit te werken. Verder komen in deze stadswijk een stadspark, een gracht en waterpartijen, horecagelegenheden, bedrijfsruimten, werkplekken, winkels en verschillende ontmoetingsplekken.

Tekst en foto's: Ton Oosterom

Oud ontmoet nieuw: door de glazen wand van het nieuwe stationsgebouw is het oude monumentale stationsgebouw goed te zien.

INFO

Enkele gegevens van het project Spoorzone Delft na realisering van beide fases.

Omvang	30 hectare
Lengte spoortunnel	2.300 meter lang
Fietsenstalling	5.000 fietsen ondergronds plus 2.000 fietsen Coenderspark
Parkeergarage	650 plaatsen
Nieuwbouw	Ca. 1.000 woningen
Stadspark	24.000 m²
Totale investering	Ca. 1 miljard (infrastructuur + vastgoed)
Ontwerp ondergronds deel station	Benthem Crouwel Architekten
Ontwerp stationshal en stadskantoor	Mecanoo architecten

VOLGENDE MAAND

La Bosse toont de Franse Jura in al haar schoonheid

Wie aan het land van Marianne denkt, associeert het vaak met ‘de Franse slag’. De leden van de Club Ferroviaire de Franche-Comté laten zien dat het savoir vivre professionalisme, perfecte techniek en klasse niet in weg zit. La Bosse, de HO-modelspoorweg waarmee men tijdens Eurospoor voor het eerst naar Nederland kwam, is van een excellent niveau.

Laser als wapen tegen gladde sporen

De herfst is voor spoorwegbedrijven altijd een lastige periode. Vallende blaadjes van bomen, die vooral bij vochtig weer op de spoorstaven blijven plakken, kunnen de sporen zeer glad maken. De wielen drukken de blaadjes vaster op het spoor, waarna een vervelende smurrie ontstaat, die maar moeizaam te bestrijden is.

Het ballasten van rails

Het ballasten van de rails is wellicht een van de belangrijkste onderdelen van de scenery. Het is vaak het hoofdonderwerp dat gelijk voor de overige omgeving sfeerbepalend is. Met verschillende materialen en technieken kan men dan ook verschillende sferen en tijdperken oproepen.

Liefkenshoekspoorverbinding in gebruik

Van alle containers die nu Antwerpen passeren, gaat acht procent per spoor. In 2030 moet het vijftien procent zijn. Dat is dan mede te danken aan de nieuwe 16,2 kilometer lange Liefkenshoekspoorverbinding, die de Belgische minister van Mobiliteit en Openbare Werken, Jacqueline Galant, op 9 december jongstleden feestelijk in gebruik stelde.

De volgende uitgave van Railhobby, RH 368, verschijnt circa 31 maart. *De redactie behoudt zich het recht voor deze Preview vanwege actualiteit te wijzigen of te verplaatsen.*

RAILHOBBY
Tijdschrift voor modelspoor en grootbedrijf

Scala Publishing B.V.
Postbus 38
3800 AA Amersfoort
tel. 033-4892900, fax 033-4802281
railhobby@scalapublishing.nl
www.railhobby.nl

PRINT & ONLINE
SCALA
PUBLISHING

miniatuur BANEN

Uitgever Ashja Bosboom-Fetvaciyan **Hoofdredactie** Ruurd de Jong en Nico van Roon **Medewerkers en redactie** Karst Drenth, Rob Ellerman, Guus Ferrée, Sevrien Ferrée, Carel van Gestel, Dolf Heibloem, Cock Koelewijn, Roel Linker, Hans van Lith, Huib Maaskant, Ton Oosterom, Hans Reints, Thonis van der Weel. **Redactieadres** Postbus 530, 1420 CA Uithoorn, tel. 033-4892900, fax 033-4802281, railhobby@scalapublishing.nl, www.railhobby.nl **Marketing** Thamar Mantel **Advertenties** Edwin Brinkman, 033-4892916, adverteren@scalapublishing.nl **Abonnementenadministratie** 033-4892910, (bereikbaar op maandag, donderdag en vrijdag 9-17 uur), abonnementen@scalapublishing.nl **Jaarabonnement** Een all-in jaarabonnement kost € 57,95, in België € 63,95, in overige landen € 99,95. Een online-jaarabonnement kost € 29,45. Prijswijzigingen zijn te allen tijde voorbehouden. Bij betaling via automatisch incasso geldt € **2,50 korting**. Machtigen kan via abonnementen@scalapublishing.nl of www.scalapublishing.nl/machtigen Alle prijzen zijn incl. BTW. Het abonnement kan elk gewenst moment ingaan en loopt tot wederopzegging. **Losse nummers** Nederland € 6,50, België € 7,50 **Verschijningsfrequentie** 10 x per jaar **Vormgeving** PrePressStudio van de Wolfshaar, 033 - 480 54 55 www.studiowolfshaar.nl **Drukker** Koninklijke BDU **ISSN** 0165-4551

© Copyright 2015. Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de uitgever worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, scan, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook. AUTEURSRECHTEN VOORBEHOUDEN © Railhobby Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze berusten bij Railhobby c.q. de betreffende auteur. Alle inhoud is geschreven met de grootste zorg en in overeenstemming met de veiligheidsvoorschriften. De uitvoering gebeurt op eigen risico. Scala BV en/of haar werknemers aanvaarden geen verantwoordelijkheid. Railhobby wordt tevens elektronisch opgeslagen en geëxploiteerd. Railhobby is of kan ook in andere talen worden uitgegeven. Alle auteurs van bijdragen in de vorm van artikelen of ingezonden brieven en/of makers van beeldmateriaal worden geacht daarvan op de hoogte te zijn en daarmee in te stemmen, e.e.a. overeenkomstig het auteurshandboek en/of de inkoopvoorwaarden. Deze zijn bij de uitgeverij op te vragen.

RAILHOBBY ONLINE!

De website van Railhobby is volledig vernieuwd! Niet alleen via uw computer of laptop, maar ook op de tablet en telefoon bezoekt u de website voor het laatste nieuws op het gebied van modelspoor en grootbedrijf, actuele evenementen, de online uitgave en nog veel meer! **Ga naar www.railhobby.nl!**

Lees Railhobby online!

Heeft u een All-in abonnement op Railhobby? Dan heeft u ook toegang tot de online uitgave. De online uitgave is voorzien van vele extra's, zoals verrijkingen en linkjes. Een verrijking bevat extra achtergrondinformatie over een bepaald artikel en maakt het lezen dus nog leuker en interessanter! Naast de nieuwste uitgave heb je ook toegang tot het online archief. Ga naar www.railhobby.nl/uitgaven en bekijk alle uitgaven tot en met 1993.

Railhobby Kalender

Railhobby wil in 2016 een Railhobby kalender uitgeven. Natuurlijk zijn wij erg benieuwd wat u als lezer daar van vindt en wat voor kalender u voor ogen ziet.
Dus geef uw mening via www.railhobby.nl/kalender en wie weet heeft u volgend jaar een prachtige kalender hangen!

Volg Railhobby op Facebook

Wilt u op de hoogte blijven van al het nieuws over Railhobby? Volg dan nu de Facebookpagina! Ga snel naar www.facebook.nl/railhobby en like de pagina. Of volg ons op Twitter: www.twitter.com/rail_hobby

Hoe log ik in?

Ga naar www.railhobby.nl en klik op de voorkant van het tijdschrift. De site vraagt nu om inloggegevens. Als abonnee van Railhobby logt u in met uw abonneenummer als gebruikersnaam (deze vindt u op het adresetiket van uw tijdschrift) en uw postcode, in hoofdletters en aan elkaar vast als wachtwoord.

Railvraag

Doe mee met de railvraag, geef antwoord op de prijsvraag via www.railhobby.nl/railvraag en maak kans op twee gratis toegangskaarten voor het Nationaal Modelspoor Museum in Sneek.

Prijsvraag: Welk overstapstation rijdt deze GTW 2/6 binnen?

Artitec®

Te koop bij uw winkelier | Schaal 1:87

Nu te bestellen en in maart leverbaar:

Nederlandse Trapeziumdragers

CT Demel hier getoond met Centurion MkV NL voor treintransport (387.191, €29,90)

ART. NR.	MODEL	PRIJS
20.281.07	Trapeziumdrager NL Demka Hoogovens, NS 92416, III	€ 32,90
20.281.08	Trapeziumdrager NL CT-Demel, IV	€ 32,90

GTU Zeildakwagens

ART. NR.	MODEL	PRIJS
20.302.01	NS GRUW 40006, III	€ 34,90
20.302.02	NS GRMW 40039, IIIb	€ 34,90
20.302.03	NS GRUW 40073, IIIb	€ 34,90
20.302.04	NS GRUW 40082, IIIb	€ 34,90
20.303.01	NS T-x 195-5, IV	€ 34,90

NB - De grijze varianten zijn helaas reeds uitverkocht!

Nog op voorraad: DAF Van Gend & Loos

DAF Van Gend & Loos Kofferopbouw Geel Logo, cab '64 (487.032.01, €26,90)

Sets van 3 containers

Nieuw

Op veler verzoek nu ook als sets van 3 verkrijgbaar: de bekende open en gesloten laadcontainers. Er zijn drie verschillende sets, en ze zijn niet alleen geschikt voor onze DAF's maar passen ook op Roco draagwagens en diverse Brekina modellen!

ART. NR.	MODEL	PRIJS
487.801.10	Set 3 gesloten containers 'NL'	€ 12,90
487.801.11	Set 3 gesloten containers 'NS'	€ 12,90
487.801.12	Set 3 open containers, zwart	€ 12,90

Artitec Noviteiten 2015

Nieuwsgierig naar ons programma voor 2015? Download de folders op www.artitec.nl

Kijk op www.artitec.nl voor meer nieuws!

Artitec | Papaverweg 29b | 1032 KE Amsterdam Tel +31 (0)20 435 00 50 | info@artitec.nl